

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI VE ORTADOĞU
ÜLKELERİ ÜZERİNDE UYGULADIĞI YUMUŞAK GÜÇ; SURİYE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Miraç YILDIRIM

TEMMUZ- 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI VE ORTADOĞU
ÜLKELERİ ÜZERİNDE UYGULADIĞI YUMUŞAK GÜÇ; SURİYE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Miraç YILDIRIM

TEMMUZ - 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI VE ORTADOĞU
ÜLKELERİ ÜZERİNDE UYGULADIĞI YUMUŞAK GÜÇ; SURİYE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Miraç YILDIRIM

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Metin AKSOY

TEMMUZ - 2021

GÜMÜŞHANE

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “Avrupa Birliği’nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Ortadoğu Ülkeleri Üzerinde Uyguladığı Yumuşak Güç; Suriye ve Filistin Örneği” isimli bu çalışmanın tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

31 / 08 / 2021

.....
Miraç YILDIRIM

ÖNSÖZ

Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Ortadoğu Ülkeleri Üzerinde Uyguladığı Yumuşak Güç; Suriye Örneği adlı yüksek lisans bitirme tezimde öncelikle fikir aşamasında olmak üzere hazırlanma safhasında ortaya çıkan sorunlarda çözüm önerisinde bulunan değerli tez danışman hocam Doç. Dr. Metin AKSOY'a teşekkür ederim.

Ayrıca okumanın ne kadar önemli olduğunu söyleyen kıymetli anneannem Safiye YILMAZ'a, bugüne kadar benim için vermiş olduğu bütün emekler için annem Suna YILMAZ'a, hayatım boyunca desteğini esirgemeyen babam Ali Rıza YILMAZ'a, her zaman yanımda olan abim Burak YILMAZ'a, bana her konuda yardım eden kardeşim Merve YILMAZ'a anlayışıyla hep yanımda olan eşim Furkan YILDIRIM'a hazırlamış olduğum yüksek lisans tezinde bana destek olan herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gümüşhane – 2021

Miraç YILDIRIM

ÖZET

YILDIRIM, Miraç. Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Ortadoğu Ülkeleri Üzerinde Uyguladığı Yumuşak Güç; Suriye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, 2021, (XIV+94)

Arap Baharı, sonrasında meydana gelen Suriye iç savaşı ve Suriye'deki DAESH terör örgütünün artık Suriye ile sınırlı kalmaması ve AB ülkelerine de sıçraması, göçlerin çok fazla artmasıyla birlikte Avrupa Birliği'nin Suriye'ye karşı uyguladığı politikalar değişmiştir. Bu bağlamda Avrupa Birliğinin, Ortadoğu ülkelerine uyguladığı politikalar, DAESH için olan tutumu, Avrupa Birliği'nin (AB'nin dört büyük ülkesi olan Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve İtalya'nın) Suriye'deki yumuşak güç faaliyetleri ve bu uygulanan politikalarda yumuşak güç uyguladığı alanlar anlatılmıştır.

Bu yüksek lisans tez çalışması ile AB'nin dört büyük ülkesi olan Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve İtalya'nın yumuşak güç faaliyetleri üzerinde durulmanın yanı sıra, AB'nin yumuşak gücünün Avrupa Birliği'ne üye olan devletlerin Ortadoğu politikası ele alınarak Ortadoğu'da ortaya çıkan sorunlara AB ülkelerinin nasıl bir davranış içerisinde olduğu bu gibi durumlarda yumuşak güç kullanımı ve bu güç kullanımının Ortadoğu üzerindeki etkisi ele alınarak AB'nin Ortadoğu politikaları derinlemesine inceleyip analiz etmek amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca uygulanan bu politikaların tam olarak anlaşılmasını sağlayarak bu politikaların Ortadoğu üzerinde bıraktığı etkilerine dikkat çekmek istenmiştir. Çalışmanın cevap aradığı sorular şunlardır; AB Ortadoğu'ya yumuşak güç uyguluyor mu? Uyguluyorsa AB'nin Ortadoğu'ya yönelik uyguladığı yumuşak güç politikaları nelerdir? Uygulanan bu yumuşak güç süreklilik arz ediyor mu ?

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Güç, Ortadoğu, Suriye, Yumuşak Güç,

ABSTRACT

YILDIRIM, Miraç. The European Union's Use of Soft Power and its Soft Power Towards Middle East Countries: The Case of Syria, Master's Thesis, 2021, (XIV+94)

Following the Arab Spring, the Syrian civil war, and due to the fact that DAESH is no longer limited to Syria and has spread to European countries, as well as with the increase of immigration, the European Union's (EU) policies towards Syria have changed. The EU policies towards the Middle East countries, its agenda against DAESH and the soft power activities of the four largest EU states (Germany, United Kingdom, France and Italy) and mainly Syria, are explained in the context of the aforementioned developments in the region.

In this Master's thesis study, besides focusing on the soft power activities of the above mentioned countries of the EU, the Middle East policy of the EU member states will also be discussed further. How do EU countries behave before the problems that arise in the Middle East? The use of soft power in such cases and the impact of its use in the Middle East was examined in order to analyze the EU's Middle East policies in depth. In addition, the present thesis study aims to draw attention on the effects of those policies in the Middle East by ensuring that these policies are completely understood. The questions that the present study seeks to answer are the following: Does the EU apply soft power policies in the Middle East? If so, what are the exact soft power policies of the EU towards the Middle East? Is this applied soft power continuous?

Keywords: European Union, Syria, Power, Soft Power, Middle East

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK	
İÇ KAPAK	
KABUL VE ONAY	III
BİLDİRİM	IV
ÖNSÖZ.....	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GÜÇ KAVRAMI.....	3-19
1.1. Güç Nedir ?.....	3
1.2. Güç Çeşitleri	4
1.2.1.Sert Güç	5
1.2.2.Akıllı Güç	6
1.2.3.Yumuşak Güç ?	9
1.3. Sert Güç İle Yumuşak Gücün Karşılaştırması.....	12
1.4. Yumuşak Güç Bileşenleri	14
1.4.1.Kültür.....	15
1.4.2.Siyasi Değerler	17
1.4.3.Dış Politikalar	18

1.5. Yumuşak Güç Araçları	18
---------------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

2. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YUMUŞAK GÜCÜ	20-44
2.1. Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Tanımı	20
2.2. Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanım Alanları	28
2.2.1. Almanya.....	28
2.2.1.1. Spor Alanında Yumuşak Güç.....	29
2.2.1.2. Eğitim Alanında Yumuşak Güç	31
2.2.1.3. Dil ve Kültür Alanında Yumuşak Güç.....	32
2.2.2. İngiltere.....	33
2.2.2.1. Spor Alanında Kullanılan Yumuşak Güç.....	35
2.2.2.2. Eğitim Alanında Yumuşak Güç	35
2.2.2.3. Dil ve Kültür	37
2.2.3. Fransa.....	39
2.2.4. İtalya	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.AVRUPA BİRLİĞİ'NİN SURİYE'YE UYGULADIĞI YUMUŞAK GÜÇ	45-80
3.1. Avrupa Birliği ve Suriye.....	45
3.2. Göç Sorunu	47
3.3. Terör	52
3.4. AB'nin Suriye için DAES Tutumu.....	54
3.5. Suriye'ye Uygulanan Politikalar da Sert Güç mü Yoksa Yumuşak Güç mü Etkili ?	63
3.5.1. Avrupa Akdeniz Ortaklığına Giden Süreç	65
3.5.1.1. Barselona Süreci.....	65
3.5.1.2. Avrupa-Akdeniz Ortaklığı.....	67
3.5.2. Avrupa Birliğinin Suriye'ye Uyguladığı Yumuşak Güç	72

3.5.2.1. Kùltür Kapsamında AB'nin Suriye'ye Uyguladığı Yumuşak Güç Politikaları.....	72
3.5.2.2. Dış Politika Kapsamında AB'nin Suriye'ye Uyguladığı Yumuşak Güç Politikaları.....	74
3.6. AB Ortadoğı'ya Nasıl Yumuşak Güç Uygulayabilir?	79
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	81
KAYNAKÇA	84
EKLER	
EK 1. AVRUPA BÖLGESİ.....	96
EK 2. ORTADOĞU ÜLKELERİ.....	97
EK 3. 2019 DÜNYANI HER YERİNDE YAPILAN SOFT POWER 30 ANKETİ	98
EK 4. 2016 SOFT POWER 30 SIRALAMASI.....	99
EK 5. 2017 SOFT POWER 30 SIRALAMASI.....	101
EK 6. 2018 SOFT POWER 30 SIRALAMASI.....	103
EK 7. 2019 SOFT POWER 30 SIRALAMASI.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sert ve Yumuşak Güç Davranış Spektrumu Tablosu	13
Tablo 2. AB'nin Terörizmle Mücadele İçin Aldığı Kararlar	57
Tablo 3. AB'de Yürürlükte Olan ve Suriye'ye Uyguladığı Yaptırım ve Ambargoların Listesi	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yumuşak Güç Bileşenleri Tablosu	14
Şekil 2. 2017 Yumuşak Güç Top 30 Sıralaması	25

KISALTMALAR LİSTESİ

TÜRKÇE		İNGİLİZCE	
AB	Avrupa Birliği	BBC	British Broadcasting Corporation
ABD	Amerika Birleşik Devletleri	DAAD	German Academic Exchange Service
a.g.e.	Adı geçen eser	Ed. / ed.	Editor / Edited by
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu	EFTA	European Free Trade Association
AKÇT	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu	EMS	European Monetary System
AT	Avrupa Topluluğu	EURATOM	European Atomic Energy Community
BBC	Britanya Yayın Şirketi	FCO	Foreign and Commonwealth Office
Bk. / bk.	Bakınız	G8	Group of Eight
BM	Birleşmiş Milletler	GATS	General Agreement on Trade in Services
c.	Cilt	HESA	Higher Education Statistics Institution
Ed. / ed.	Editör	ibid	Ibidem
Erişim	Erişim tarihi	MEDA/ ENPI	European Neighbourhood and Partnership Instrument

GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi	NATO	North Atlantic Treaty Organization
GKRY	Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	no.	Issue
IŞİD/DAEŞ	Irak Şam İslam Devleti	PISA	The Programme for International Student Assessment
no	Numara/Sayı	SEA	Single European Act
OECD	İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı	UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ODGP	Ortak Dışışleri ve Güvenlik Politikası	USA	United States of America
s.	Sayfa		
sy.	Sayı		
s.y.	Sayfa yok		
vb.	Ve benzeri		

GİRİŞ

Avrupa Birliği, Avrupa'daki ülkelerin yüzyıllar boyunca edinmiş olduğu deneyimle ve bu deneyimler neticesinde oluşturduğu ortak ilkeler temelinde meydana getirilmiştir. Kurulduğu tarihten beri attığı her adımla siyasi işbirliği içerisinde olan ve bu iş birliğini devam ettirmeye çalışan AB¹ ortak kararlar ile oluşturulmuş ilkeler olan toplumsal refahın sağlanması, birlik-beraberlik, özgürlük, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, pazar ekonomisi ve girişim özgürlüğü, AB hareketinin temellerini oluşturmuştur. Yeni kurulan Avrupa Birliği'nde sağlanması istenilen asıl amaç ise, bu kuruma üye olan devletlerin ve vatandaşlarının ulusal, kültürel, dilsel, dinsel çeşitliliğini yok etmek değil, aksine bu çeşitliliğin getirdiği dinamizmi kullanarak bunu güce dönüştürebilmektir.²

Güç kavramına bakıldığı zaman aslında yaşamın her alanında karşımıza çıktığını görmekteyiz. Geçmiş ve günümüzde güç denilince akla ilk gelen hep o ülkenin askeri gücü olmuştur. Ve güç ülkelerin istediği şeyleri elde edememelerinden dolayı zorlama yöntemler uygulayarak elde etme yolunda başvurulan bir araç olarak düşünölmüştür. Fakat son çeyrek asır döneminde şartların iyileşmesi ve teknolojinin de gelişmesiyle birlikte uluslararası sistemde gücün daha önceden hiçte alışık olunmayan bir hali ortaya çıkmıştır. Bu yöntem ise daha önce tanımladığımız güçte ki gibi zorlamalara yer vermeyen bir yöntemdir. John S. Nye tarafından 1990 yıllarında ortaya atılan bu güç, yumuşak güç ismiyle literatüre girmiştir. Yumuşak güç literatürde yüzyıllardan beri var olan sert gücün aksine, gücün farklı bir boyutu olmakla birlikte alışageldiğimiz gücün dışında tehdit veya zorlamalarla değil daha ılımlı ve anlayışlı bir yöntemle başvurarak istenilen amaca ulaşmayı ifade etmektedir.

Yeni bir kavram olan yumuşak gücü Avrupa Birliği ise gerek söylemlerinde gerekse yasalarında 1999 yılından beri yer vermektedir. Avrupa Birliği yumuşak gücü, kendi dış politikasına şekil vermek, güvenliği sağlamak, barışı sürdürmek ve ortaya

---

¹Filiz Cicioğlu ve Yeşim Bayram, "Avrupa Birliği'nin Değerleri Çerçevesinde Ortadoğu Politikasını Anlamlandırmak: Mısır, Suriye ve Irak Örneği", **Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 7, Sayı 2, 2019, s.328.

²AB'ye Genel Bakış, Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı, s.2 https://www.ab.gov.tr/files/rehber/02_rehber.pdf Erişim Tarihi: 05.11.2020

çıkabilecek sorunlarla baş edebilme de önemli bir araç olarak görmekte olup yumuşak gücünü kalkınma ve yapmış olduğu dış yardımlar ile birlikte sürdürmektedir.³ Bakıldığında jeopolitik ve ekonomik nedenler yüzünden Ortadoğu, varlığı itibariyle hep istenilen bir bölge olduğundan dolayı Ortadoğu'da egemenlik kurmak isteyen güçler, dinler ve medeniyetler baş göstermiştir. Ortadoğu'da yaşanan birçok sorundan yüzünden Avrupa Birliği'de bu sorunlara karşı bir tutum belirlemiştir. Çünkü bu bölgede meydana gelen sorunlar AB'nin hem kendi iç güvenliğini hemde kendisine yakın bölgelerin güvenliğini bozucu bir etkiye sahiptir. Bu yüzden ise AB Ortadoğu bölgesini hep önemsemek zorunda kalmıştır. İşte burada ise AB'nin Ortadoğu'ya uygulamış olduğu politikalar karşımıza çıkmaktadır.

Bu tez çalışması beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde güç kavramı açıklanarak sert güç, akıllı güç ve yumuşak güç kavramları açıklanmıştır. İkinci bölümde yumuşak güç kavramı ayrıntılı bir şekilde ele alınarak ser güç ile yumuşak güç karşılaştırılması yapılmış, yumuşak güç bileşenleri anlatılmış ve yumuşak güç araçlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Avrupa Birliği kavramı üzerinde durularak Avrupa Birliği'nin tarihsel gelişimi ve Avrupa Birliği'nin oluşum süreci anlatılmıştır. Dördüncü bölümde ise Avrupa Birliği'nin yumuşak gücünden bahsedilmiş, Avrupa Birliği'nin yumuşak güç kullanım araçları ayrıntılı bir açıklanmıştır. Son bölüm olan beşinci bölümde ise Avrupa Birliği'nin Suriye ile ilişkileri değerlendirilerek Avrupa Birliği'nin DAESH tutumu, Avrupa Birliği'nin Suriye'ye uyguladığı politikalar da sert güç mü yoksa yumuşak güç mü etkili sorularına cevap verilmiş ve Avrupa Birliği'nin Ortadoğu'ya nasıl uygulayabilir sorusunun cevabı verilmiştir.

---

³Ayhan Nuri Yılmaz ve Gökmen Kılıçoğlu, "Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi", **Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt 8, Sayı 15, 2017, s.2-3.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GÜÇ KAVRAMI

1.1. Güç Nedir ?

Türkçede güç olarak adlandırılan terim İngilizcedeki power kelimesinin bir karşılığıdır. Power kelimesi Fransızca pouvair kelimesinden gelmekle birlikte kökeni ise latince de ki potestas veya potentia kelimelerine kadar uzanmaktadır. Güç kavramına bakıldığında uluslararası ilişkiler alanında çok tartışılan bir kavram olmuştur. Yüzyıllardan beri ise güç ile ilgili birçok farklı tanımlar yapılmış olup bugüne kadar yapılan her tanımda farklı yargılar yer almıştır. Yapılan birçok tanıma rağmen ortak bir tanımda fikir birliği sağlanamamıştır. Belirtilen bu nedenlerden dolayı ise yazarlara göre değişen güç kavramlarının olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.⁴

Birçok kişi tarafından tanımlanan gücü Max Weber şöyle tanımlar; Güç sosyal ilişkide ki bir aktörün, sonuçları ne olursa olsun, direnişe rağmen kendi isteklerini yapabilme konusunda ki olma ihtimalidir. Güç tanımıyla ilgili olarak Morgenthau gücün insanın diğer insanlar üzerinde denetim kurmasını ve bu denetimi devam ettirebilmeyi temin edecek her şeyi içerisinde barındırabileceğini savunurken⁵, Holsti ise bir ülkenin sahip olduğu imkânını ödül, ceza, ikna ve zorlama gibi yöntemlere yer vererek karşı tarafta bulunan kişilerin davranışlarını kendilerine yarar sağlayabilecek durumlar karşısında yani çıkarlarına uyumluluk oranlarıyla doğru orantılı olarak değiştirilebilmesi şeklinde kullanmıştır.⁶ Joseph N. ise “*Güç hava gibidir der. Herkes hava durumundan bahsediyor ve bu hava durumuna göre adımlar atıyor, ancak çok azı bunu anlayabiliyor. Çiftçiler ve meteorologlar hava durumunu tahmin etmeye çalışırken, siyasi liderler ve analistler güç ilişkilerindeki değişiklikleri tanımlamaya ve tahmin etmeye çalışırlar. Güç aynı zamanda sevgi gibidir, tanımlamak veya ölçmekten daha*

⁴.Mehmet ÇAMIR, “Yumuşak Güç Kavramı Ve Türk Dış Politikasında Yumuşak Güç” ,Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü,Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul ,2009, s.10

⁵ Kadir SANCAK, Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı ve Yumuşak Güç, Nobel Akademik Yayınevi, Ankara, 2016, s.34.

⁶Bekir Aydoğan, Rapor: Güç Kavramı ve Kamu Diplomasisi, s.3
http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/guc_kavrami_ve_kamu_diplomasisi_-_bekir_aydogan-pdf.pdf Erişim Tarihi: 02.10.2020

kolay deneyimlenir, ancak bunun için daha az gerçek değildir. Sözlük bize gücün bir şeyler yapma kapasitesi olduğunu söyler”. Bakıldığında en temel de tanımlanan gücün, kişinin istediği sonuçları elde etme yeteneği anlamına geldiğini söyleyebiliriz.⁷

Yine Joseph N. , gücü daha spesifik olarak açıklayarak, gücün birinin istediği sonuçları elde etmek için başkalarının davranışlarını etki altına alma yeteneği olarak tanımlamıştır. Ancak başkalarının davranışlarını etkilemenin de birkaç yolu olduğuna vurgu yapmıştır. Kişileri tehditlerle zorlayabilirsiniz; onları ödemelerle teşvik edebilirsiniz; istediğiniz şeyi almak için onları cezbedebilirsiniz ve birlikte o yolda yürüebilirsiniz gibi açıklamalar yapmıştır. Bazı insanlar iktidarı ve baskı rejimini komuta açısından dar düşünür. Başkalarına görünüşte yapmadıkları şeyi yapmalarını söyleyip bunu sağlayabildiğinizde gücün elde edildiğini düşünürler. Örneğin, zıplamalarını istediğiniz bir kaç kişiye zıpla diyorsunuz ve onlar da zıplamaya başlıyorlar. Fakat işler hiçte ilk göründükleri kadar basit değildir. Diyelim ki sizin istediğiniz şeyi yapmasını yani zıplamayı emrettiğiniz kişiler, belki de zıplamayı zaten seven kişiler değiller midir ? Yani bu bağlamda bakıldığında, gücü başkalarının değişen davranışları açısından ölçtüğümüzde, önce onların tercihlerini bilmeliyiz. Aksi takdirde, ötüşünün güneşi doğurduğunu düşünen bir horoz kadar gücümüzle yanılıyor olabiliriz. Ve böyle bir durumda şartlar değiştiğinde güç buharlaşabilir.⁸

1.2. Güç Çeşitleri

Güç gittikçe daha fazla çok boyutlu bir hal almakta, yapılar daha karmaşık ve devletler daha nüfuz edilebilir hale gelmektedir. Bu karmaşa, dünya düzeninin artık geleneksel askeri güç dengesinden daha fazlasına bağlı olduğu anlamını taşımaktadır.⁹ Bu anlamda, klasik güç kavramının değişim göstermesi ve daha karmaşık hale gelmesi, kavram içinde sert ve yumuşak güç ayrımlarının yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu ayrım, gücün kullanılış biçimiyle doğrudan ilişkilidir.¹⁰ Gücün çeşitlerine bakıldığında bu çalışmada üç güç türünden bahsedilecektir. Bunlar sert güç, akıllı güç ve yumuşak güçtür.

⁷Joseph S. Nye, Jr., *Soft Power*, Perseus Press, New York, 2004, p.1

⁸ Nye, idib., p.2

⁹ Nye, idib., p.5-8

¹⁰ Muhammet Cihan Gündoğdu, “**Uluslararası İlişkilerde İran’ın Yumuşak Güç Politikaları**”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016, s.7

1.2.1. Sert Güç

Eski dönemlere kadar uzanan sert güç, yaklaşık 400 yıl önce Niccolo Machiavelli'nin İtalya'daki prenslere, zulüm ve korku politikalarını öğütlemesi ile uluslararası ilişkiler disiplinde bilimsel bir yaklaşım kazanmıştır.¹¹ Gücün bir çok çeşidinin olmasına rağmen güç denilince akla ilk gelen şey en başta hep sert güç olmuştur. Güç aslında sert güç olarak tanımlanmış ve güç ile sert güç aynı anlamda kullanılmıştır. Askeri güç, zor kullanarak bir şeye ulaşmak, müdahalede bulunmak ise sert gücü tanımlayan ana kelimeler olarak yer edinmiştir. Ama işin özüne bakıldığında güç ile sert gücü birbirinden ayıran birçok maddenin olduğu anlaşılmıştır.

Bu bağlamda sert gücün tanımına bakıldığında, sert güç bir aktörün kendi politik olan hedeflerine ulaşmak için diğer aktörlere karşı, zorlama, tehditlerde bulunma ve askerî güç kullanma gibi yöntemlere başvurusudur. Aktörlerin uyguladığı gücün karakterlerinden biri olarak değerlendirilen sert güç, gücü uygulayanın karşıdaki aktörü, onun rızası olmadan, kendi istediği çizgiye getirmesine yaramaktadır.¹² Askeri alan ve ekonomi genellikle başka ülkelerin askeri güce ve ekonomiye sahip olan ülkelere karşı konumlarını değiştirmesini sağlayabilir. Çünkü bu ülkeler kendilerine göre nispeten geniş bir nüfusa ve bölgeye, geniş doğal kaynaklara, ekonomik güce, askeri güce ve sosyal istikrara sahip olan bir ülkeyi güçlü bulurlar. Aksi takdirde uygulanabilecek sert güç karşılıksız kalacaktır.¹³

Fakat sert güç denilince akla ilk gelen askeri kapasite ve bir ülkenin gününün askeri kapasite ile ölçülmesi artık eskisi kadar önemli değildir. Çünkü gelişen teknolojinin de etkisiyle birlikte askeri kapasitenin maliyetlerinin çok fazla olması ve askeri gücün haricinde ekonomik gücünde küreselleşmeyle beraber uluslararası ekonomi alanının açılması ve giderek önem kazanması bununla beraber ise ticari ilişkilerin ortaya çıkması dolayısıyla askeri kapasite güç kavramındaki eski yerini kaybetmiştir. Her ne kadar eski değerini kaybetmiş olsa da yine de büyük önem taşımaktadır. Bir çatışma da askeri güç çok fazla kullanılsa da bu gücün varlığının tehdidi istenilen amaçlara ulaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır.¹⁴

---

¹¹Arda Görkem Yatağan, "Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri", **Kara Harp Okulu Bilim Dergisi**, cilt.28, no.2, 2018, s.71

¹²Sait Yılmaz, "Güç ve Politika", İstanbul: Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2008, s.47-48

¹³Nye, idib., p.3-5

¹⁴Yılmaz, a.g.e., s.59

Thomas Schelling sert gücü tanımlarken iki kavramdan yararlanır. Tehditve İkna kavramları. İkna olgusuna bakıldığında vaad edilen ödüller ve ya hediyeler tehditlerden hoş görülmüş olsa da yine de en etkili yöntemin tehditler olduğu belirlenmiştir. Tehditler zorlamayı, satın almayı, pazarlık etmeyi içerisinde barındırır.¹⁵ Sert güç kullanımında her ne kadar dört yöntem(ikna, cezalandırma, ödüllendirme, zor kullanma) olduğu söylene de bu yöntemler yapılan birçok araştırma ile birlikte daraltılarak havuç ve sopa benzetmesiyle kullanılmıştır.¹⁶ Sert güç, teşvik ("havuçlar") veya tehditlere ("çubuklar") dayanabilir.¹⁷ Havuç kelimesine baktığımız zaman ödüllendirme ve ikna yöntemlerine karşılık kullanılırken, sopa kelimesi ise cezalandırma ve güç kullanma kelimelerini karşılamaktadır. Yani bakıldığında güç unsurlarından olan herhangi bu iki unsurdan birisi karşı karşıya gelinen duruma göre ya havuç yada sopa olarak işlev görür.¹⁸

Genel olarak bakıldığı zaman, karşılıklı bağımlılık uyum anlamına gelmez. Aksine, genellikle eşit olmayan dengeli karşılıklı bağımlılık anlamına gelir. Nasıl iki sevgilin daha az büyüğü diğerini manipüle edebiliyorsa, iki devletin daha az savunmasız olanı, güç kaynağı olarak ilişkilerine karşı ince tehditleri kullanabilir. Ayrıca, karşılıklı bağımlılık genellikle güvenlik, ticaret ve finans gibi farklı alanlarda dengelenir. Böylece, bir devlet diğerinden daha az veya daha savunmasız olduğunda sorunlar arasında bağlantılar oluşturmak ve direnmek, gücün, oyunun sanatı haline gelir.¹⁹

1.2.2. Akıllı Güç

Joseph Nye yumuşak gücün etkili bir dış politika üretebileceği yanlış algısına karşı koymak için 2004 yılında "akıllı güç" terimini geliştirmiştir. Akıllı gücü, sert ve yumuşak güç kaynaklarını etkin yöntemlerle bütünleştirebilme yeteneği şeklinde tanımlamıştır. Nye, yumuşak güçten farklı olarak akıllı gücü, tanımlayıcı bir kavram olduğu kadar değerlendirici bir kavram olarak da görmüştür.. Yumuşak güç, normatif

---

¹⁵Zeliha Sağlam, Güç Kavramı ve Ortadoğu'da Değişen Dengeler Üzerinden Güç Okuması,s.5
<https://insamer.com/wp-content/uploads/2014/02/G%C3%BC%3%A7-kavram%C4%B1-ve-Ortado%C4%9Fuda-de%C4%9Fi%C5%9Fen-dengeler-%C3%BCzerinden-g%C3%BC%3%A7-okumas%C4%B1.pdf>

Erişim Tarihi:12.11.2020

¹⁶Sancak, a.g.e., s.59

¹⁷Nye, idib., p.5

¹⁸Sancak, a.g.e., s.59

¹⁹Joseph S. Nye, "The Future of Power", Perseus Press, United states of America, 2011, p.71.

bir özellikten iyi ya da kötü olabilir. Akıllı güç ise, tanımın içine yerleştirilmiş bir değerlendirmeye sahiptir.²⁰

Nye yine 2011 yılında “akıllı güç” kavramını şu sözlerle dile getirmiştir. Dayatma ve ödetmeye dayalı sert güç ile ikna etme ve cezbetmeye dayalı yumuşak gücün karışımıdır. Akıllı güç, siyasi olarak gündemi öncelikle insanların ilk tercihlerine göre şekillendirecek biçimde belirleme kabiliyetine dayanır. Yani başka bir deyişle akıllı gücün ne sert güç ne de yumuşak güç olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü akıllı güç bakıldığında ne sert ne de yumuşak güçtür. Aslında tam da bu güçlerin çok iyi bir şekilde bir araya getirilmiş halidir. Kısacası akıllı güç, hedeflere başarılı bir şekilde ulaşabilmek için sert ve yumuşak gücünde bir arada olduğu bütüncül bir strateji geliştirmek anlamına gelir.²¹

Dünya siyasetindeki değişen aktörler ile değişen hedefler vardır. Bu varsayımdan hareketle geleneksel görüşe göre, devletler hayatta kalmaları için askeri güvenliğe öncelik vermektedir. Ancak bugün devletler güvenliğin yeni boyutlarını göz önünde bulundurmalıdır. Tehditler ordudan (yani toprak bütünlüğüne karşı tehditler) ekonomik ve ekolojik olarak değiştikçe ulusal güvenlik daha karmaşık hale gelmiştir. Örneğin, bugün Kanadalılar ABD askerlerinin Toronto'yu ikinci kez yakmasından korkmuyorlar (1813'te olduğu gibi); daha ziyade Toronto'nun bir Texas bilgisayarı tarafından durgun suya programlanmasından korkuyorlar. Güvenlik açığı formları artmıştır ve politikalar arasındaki ödünleşmeler farklı güvenlik açıklarıyla başa çıkmak için tasarlanmıştır. Örneğin ABD, Basra Körfezi'ne deniz kuvvetleri göndererek enerji güvenliğini artırabilir; ancak aynı hedefi stratejik petrol rezervini genişleterek, evde korumayı teşvik etmek için benzin vergisi uygulayarak ve Uluslararası Enerji Ajansı gibi kurumlarda işbirliğini geliştirerek de başarabilirdi.²²

Devletlerin politik amaçlarına ulaşabilmeleri için kullandıkları güç öğeleri çok çeşitlidir. Aktörler gerek amaca yöneldiğinde gerekse hedefe varıldıktan sonra gerçekleştirilen girişimlerin maliyetini tespit etmek zorundadırlar. Bu anlamda doğru olan, “en az maliyetle hedefe ulaşmaktır. Bu mantıktan yola çıkılarak aktörler amaca göre kullanılan araçları ve güç öğelerinin değerlendirmeleri yapılarak, en elverişli ve en

---

²⁰ Nye, idib., p.22-23

²¹ Ali Çağlar, “Güç: Sert Güç, Yumuşak Güç ve Akıllı Güç, s.5

<http://www.alicaglar.net.tr/StaticFiles/file/guc-sert-yumusak-ve-akilli-guc.pdf> Erişim Tarihi:20.09.2020

²² Nye, idib., p.71

verimli netice alabilecekleri yolu seçerler.²³ Akıllı gücü uygulamaya koyan aktörler de ulaşmak istedikleri asıl hedef için işlerine yarayabilecek bazı küçük hedeflerden vazgeçilebilir, diğer aktörlerle ilişkileri iyi tutar, korkutmaktan daha çok teşvik edici bir şekilde elindeki var olan bütün imkânları sonuna kadar kullanırlar.²⁴ Akıllı güç, gerek güçlü bir ordu gerekse de ülkenin tesirini artıracak her seviyede ittifaka veya ortaklığa yatırımı gerektirir.²⁵

Akıllı güç yalnızca ABD'de değil, tüm eyaletlerde (ve devlet dışı aktörlerde) kullanılıyor. Örneğin, küçük devletler genellikle akıllı güç stratejileri geliştirmiştir. 5 milyon kişiyle Norveç, barış ve kalkınma yardımıyla yasallaştırıcı politikalar ile çekiciliğini artırırken NATO'da aktif ve etkili bir katılımcı olmuştur. Nüfus büyüklüğü açısından uçta olan, ekonomik ve askeri kaynaklarda yükselen bir güç olan Çin, sert gücünün komşularına daha az tehdit edici görünmesini ve böylece akıllı bir strateji geliştirmesini sağlamak için kasıtlı olarak yumuşak güç kaynaklarına yatırım yapmaya karar vermiştir. Akıllı güç, güç dönüşümü sorununun kalbine gider. Bazı ülkeler ve aktörler diğerlerinden daha büyük güç kaynaklarına sahip olabilirler, ancak güç kaynaklarının tamamını aradıkları sonuçları üreten stratejilere dönüştürmede çok etkili olmayabilirler. Bazıları, verimli bir on sekizinci yüzyıl hükümet yapısıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin güç dönüşümünde zayıf olduğunu savunurken diğerleri ise Amerikan gücünün çoğunun devletin dışına, devletin açık ekonomisi ve sivil toplum tarafından yaratıldığını söylüyor. Ve bir ülkenin varlıklarının fazlası olduğunda ve hataların maliyetini karşılayabildiğinde, güç dönüşümünün daha kolay olması olabilir. Ancak akıllı güç ve etkili güç dönüşüm stratejilerinin ilk adımları, tüm güç kaynaklarını anlamak ve bunları çeşitli bağlamlarda etkin bir şekilde birleştirmenin sorunlarını tanımaktır.²⁶

Nye (2011)'in Clinton'dan yapmış olduğu alıntıya göre, “*ABD, ivedi olan sorunlarına bir başına çözüm bulamaz , fakat diğer ülkeler de bu sorunları ABD olmadan çözemez. Bu sebeplede ‘akıllı güç’ olarak ortaya çıkan bu gücü kullanarak, elimizde olan güç çeşitlerinin hepsini kullanmalıyız*” der. Nye için yumuşak güç ortaya

---

²³Yusuf Ertuğral, “**Amerika'nın Yeni İhtiyatlı Dış Politikası ?Akıllı Güç'ün Pasifik Vizyonu**”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi,2013, İstanbul, s.14

²⁴Sağlam, a.g.i., s.5

²⁵Yatağan, a.g.m., s.74

²⁶Nye, idib., p.23

çıkan her çatışmanın çözümü değildir. Örneğin ABD Afganistan'da bütün yumuşak güç araçlarını kullanmasına rağmen, Taliban Hükümeti'ni El Kaide'yi arka çıkmaktan vazgeçirememiş ve El Kaide'nin arkasındaki halkın desteğini azaltmamış ve meseleyi çözmek için askerî güç kullanmaya başlamıştır. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, akıllı güç yalnızca yumuşak güç ile sınırlı kalmayıp, sert ile yumuşak güç şartlarının ve durumlarının gerektirdiği şekilde etkili bir biçimde harmanlanmasını öngörmektedir.²⁷

1.2.3. Yumuşak Güç ?

20.yy'a kadar geçen dönemde güç denildiğinde akla sadece askeri kapasite gelirken son yüzyıl içerisinde ise ekonominin önemli bir hale gelmesiyle beraber güç unsurları içerisinde ekonomide önemli bir yere sahip olmuştur. Soğuk savaş sonrasında ise gücün başka bir yüzü olan yumuşak güç kavramı ortaya çıkmıştır. ABD'deki 1 Eylül saldırıları ile beraber akademisyenler ve politika yapımcıları tarafından bu kavram sıklıkla kullanılmıştır. Yumuşak güç terimi kullanımı son dönemlerde literatürde yer alsada gücün yumuşak yüzünün ortaya çıkması yeni bir durum değildir. Ne zamandan beri kullanıldığı pek bilinmesede ve ilk örneklerine ne zaman rastlandığına dair kesin ifadeler söylemek mümkün olmasa da yumuşak güç uygulamaları devletlerin ortaya çıktığı dönemlere kadar uzandığı düşünülmektedir.²⁸ Henüz yumuşak güç kavramı ortaya atılmadan önce de tarihte yumuşak güç kullanımıyla alakalı örnekler mevcuttur. Örneğin Fransa'nın kendi kültürünü yayması ve kendi dilini diplomasi bir dil haline dönüştürmesi, Birinci Dünya Savaşının meydana gelmesiyle birlikte ülkelerin kendi davaları için propagandalar gerçekleştirmeye yardım edecek ofisler kurması²⁹, yine Soğuk Savaş dönemine bakıldığında da yumuşak gücün hakim olduğunu görmek mümkündür. İki kutuplu bir yapının olduğu bu 40 yıllık dönemde Sovyetler Birliği ve ABD sert gücün yanı sıra henüz bu dönemde her ne kadar literatüre girmemiş olsada birbirlerine karşı yumuşak gücü kullanmışlardır.³⁰ Yumuşak güç kavramı, askeri veya ekonomik gücün zorlanması ve projeksiyonunun aksine, cazibe ve sevgi gücüne dayanan, devletlerin birbirlerine yönelik politikalarının en önemli bileşenlerinden biri olarak adlandırılır. Yumuşak güç, güçlü kurumsal potansiyele sahip düşünsel ve algısal

²⁷ Çağlar, a.g.i., s.6

²⁸ Sancak, a.g.e., s.64

²⁹ Tuba Çavuş, Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı, s.27
<http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/en/download/article-file/107654> Erişim Tarihi:17.12.2020

³⁰ Sancak, a.g.e., s.64-65

bir olgudur: maddi varlıklardan ziyade fikirlerle ilgilidir ve bu fikirlerin daha geniş bir bölgesel ortamda kabul edilmesine veya reddedilmesine dayanır.³¹

Herkes sert güce aşınadır. Biliyoruz ki askeri alan ve ekonomi genellikle başkalarının konumlarını değiştirmesini sağlayabilir. Sert güç, teşvik ("havuçlar") veya tehditlere ("çubuklar") dayanabilir. Ancak bazen somut tehditler veya kazançlar olmadan istediğiniz sonuçları elde edebilirsiniz. İsteddiğiniz şeyi almanın dolaylı yoluna bazen "gücün ikinci yüzü" denir. Bir ülke uyguladığı siyasette beklediği sonuçlara ulaşabilir, çünkü değerlerine hayran olan, örneğini taklit eden, refah ve açıklık düzeyine talip olan diğer ülkeler onu takip etmek ister. Bu anlamda, sadece askeri gücü veya ekonomik yaptırımları tehdit ederek onları değiştirmeye zorlamakla kalmayıp, dünya politikasında da gündemi belirlemek ve başkalarını çekmek de önemlidir. Bu yumuşak güç, başkalarının istedikleri sonuçları istemelerini sağlar; insanları zorlamak yerine onları seçer.³² Yumuşak güç, "Eğer istediğim şeyi elde ebeilmek için karşı tarafında isteyebilmesini sağlayabilirsem, işte o zaman istediğim şey için karşı tarafı da zorlamama gerek kalmaz" düşüncesini temel alır.³³

Özünde, yumuşak güç, bir devletin, ikna kabiliyetini ve cazibesini artırmak için yumuşak güç kullanımında yatmaktadır. Bir ulus devlet (veya başka bir aktör) kendi vatandaşlarına refah getirmek için çeşitli yerel kültürel, ekonomik ve politik programlar yoluyla güç kaynaklarını iyi kullanırsa, diğer ülkelerden hayranlık duyacaktır. Bir devlet, güç kaynaklarını diğer devletlerle olan ilişkilerinde ihtiyatlı, temkinli, uzlaşmacı ve düşünceli bir yaklaşımda kullanır ve uluslararası topluma kamu malları sağlamada öncü bir rol oynarsa, kesinlikle saygı, dostluk ve olumlu karşılıklılık kazanacaktır diğer devletlerden.³⁴ Yumuşak güç için yapılan tanımlar incelendiğinde; kültür, ideoloji, kurum, kuruluşlar gibi kaynaklarla ilişkili olduğu görülür. Bahsedilmiş olan bu kaynaklar ne kadar iyi ve zenginse yumuşak gücün etkileyciliği de bu oranla doğru orantılı olarak çok olur. Yumuşak güç yönetiminde kaynak planlaması önemli bir yere sahiptir. Çünkü hedeflenen sonuca ulaşabilmek için bu kaynakların zaman, mekan ve

---

³¹ Andrey Makarychev, "Yumuşak Güç, Bölgeselcilik ve Komşuluk İlişkileri: Rekabetçi Bir Ortamda Rusya'nın Potansiyeli", **Bilge Strateji Dergisi**, Cilt.5, Sayı.8, 2013, s.41

³² Nye, idib., p.5

³³ Joseph S. Nye Jr, "The Paradox of American Power: Why the World' Only Superpower Can't Go It Alone", Oxford University Press, United States of America, 2002, p.10-11

³⁴ Mingjiang Li , Soft Power: Nurture Not Nature, Mingjiang Li(ed.),China's Emerging Strategy in International Politics, Lexington Books, United Kingdom, 2009, p.7

şekil bakımından kullanımlarının çok iyi bir şekilde planlanmış olması lazımdır.³⁵ Nispeten geniş bir nüfusa ve bölgeye, geniş doğal kaynaklara, ekonomik güce, askeri güce ve sosyal istikrara sahip bir ülkeyi diğer taraflar güçlü bulurlar. Fakat güç kaynaklarına sahip olmak, istediğiniz sonucu daima elde edeceğinizi garanti etmez. Örneğin, kaynaklar açısından ABD Vietnam'dan çok daha güçlüydü, ancak Vietnam Savaşı'nı ABD kaybetmiştir. Amerika 2001'de dünyanın tek süper gücüydü, ancak 11 Eylül'ü engelleyememiştir.³⁶

Yumuşak güç aynı zamanda, Çin, Endonezya, Avrupa ve başka yerlerdeki üst düzey liderler tarafından kullanılan akademik bir kavramdır. Dahası, yumuşak güç, ham güç politikasına bir alternatif gibi görüldüğünden, genellikle etik düşünen bilim adamları ve politika yapıcılar tarafından benimsenir. Ancak yumuşak güç normatif bir kavramdan ziyade tanımlayıcı bir kavramdır. Herhangi bir iktidar biçimi gibi, o da iyi bir amaç için kullanılabildi veya amaçları vardı. Hitler, Stalin ve Mao hepsinin müttefiklerinin gözünde çok fazla yumuşak güce sahiplerdi, ama bu iyi olmadı. Zihni bükme, kolları bükme daha iyi değildir.³⁷

Otoriter ülkelerdeki liderler zorlama ve düzenleme komutlarını kullanabilirken, demokrasilerdeki politikacılar daha fazla teşvik ve cazibe kombinasyonuna güvenmek zorundadır. Yumuşak güç, günlük demokratik siyasetin temel taşıdır. Her türlü güçle ortaya çıkar. 1940'ta Fransa'nın düşmesinden önce, İngiltere ve Fransa'nın Almanya'dan daha fazla tankı vardı, ancak askeri güç kaynaklarındaki bu avantaj savaşın sonucunu doğru olarak tahmin etmedi. Sert ve yumuşak güç arasındaki farkı düşünmenin bir yolu, istediğiniz sonuçları elde edebileceğiniz çeşitli yolları düşündürmektir. Örneğin, beni zorla veya ekonomik yaptırımlarla tehdit ederek tercihlerimi değiştirmemi ve istediğini yapmamı emredebilirsiniz veya ekonomik gücünüzü kullanarak beni istediğinizi yapmaya teşvik de edebilirsiniz.³⁸ Yumuşak güç bir idealizm veya liberalizm biçimi değildir, basitçe bir güç biçimidir, istenmeyen sonuçlara ulaşmanın bir yoludur. Meşruiyet bir güç gerçekliktir. Yumuşak güç aktörleri ve bu özellikle yirmi birinci yüzyılın bilgi çağında geçerlidir.³⁹ Bazı retorik gelişmelerin aksine, karşılıklı bağımlılık uyum anlamına gelmez. Aksine, genellikle eşit olmayan dengeli karşılıklı bağımlılık

---

³⁵Yatağan, a.g.m., s.72-73

³⁶Nye, idib., p.3

³⁷Nye, idib., p.23

³⁸Nye, idib., p.6

³⁹Nye, idib., p.83

anlamına gelir. Nasıl iki sevgilinin daha az büyüğü diğerini manipüle edebiliyorsa, iki devletin daha az savunmasız olanı, güç kaynağı olarak ilişkilerine karşı ince tehditleri kullanabilir. Ayrıca, karşılıklı bağımlılık genellikle güvenlik, ticaret ve finans gibi farklı alanlarda dengelenir. Böylece, bir devlet diğerinden daha az veya daha savunmasız olduğunda sorunlar arasında bağlantılar oluşturmak ve direnmek, gücün, oyunun sanatı haline gelir.⁴⁰

Ülkeler demografik ve kültürel olarak benzer olsa bile, bir ülkede işe yarayan başka bir ülkede çalışmayabilir. Bu amaçla, Fan (2008) hedef ülkenin algısının yumuşak güç etkinliğinin belirleyicisi olduğuna dikkat çeker, çünkü yerel nüfus kendilerine neyin çekici gelip neyin çekici gelmediğini tanımlar. Genel çıkarım, yumuşak güç araçlarının belirli insanlara ve dağıtım yerlerine göre uyarlanması gerektiğidir. Güney Amerika'da işe yarayan, Orta Doğu'da işe yaramayabilir. Mevcut ilişki, din, etnik köken ve insanların algıları, yumuşak güç araçlarının potansiyel etkinliğini belirler.⁴¹

1.3. Sert Güç İle Yumuşak Gücün Karşılaştırması

Yumuşak güç ile sert güç birbiri ile bağlantılıdır. Bunları birbirinden bağımsız düşünmek ve değerlendirmek mümkün değildir. Eş zamanlı kullanımı mümkündür. Öncelik sırası koşullara göre değişkenlik gösterebilir. Nye, sert güçle yumuşak güç arasındaki bağı aynı amaçlara ulaşma becerisinin iki farklı yolu olarak açıklamaktadır.⁴² Sert güç ile yumuşak gücü ayıran en önemli faktörden birisi de zamandır. Sert güç ile hızlı bir sonuç alma durumu söz konusu olabilir. Yumuşak güçle kısa sürede sonuç alma ihtimali yok denecek kadar azdır. Yumuşak gücün, uzun vadede sonuçları ortaya çıkar.⁴³

---

⁴⁰Nye, idib., p.71

⁴¹Nikolay Anguelov, "Economic Sanctions vs. Soft Power: Lessons from North Korea, Myanmar, and the Middle East", St. Martin's Press, New York, 2015, p.75

⁴²Nye, idib., p.9-10

⁴³Yatağan, a.g.m., s.76

Tablo 1. Sert ve Yumuşak Güç Davranış Spektrumu Tablosu

Gücün Niteliği		Sert	Yumuşak
Davranış Spektrumu		Emir ← ● Zorlama tehdit razı etme ● ●	ikna gündem yaratma ● ● ● cezbetme Yanına çekme →
Niteliği	Kaynak Aktör	Emredici-Baskıcı-Caydırıcı	İkna edici-İşbirlikçi-Cezbedici
	Hedef Aktör	Gönülsüz-Reddedici	Gönüllü-Benimseyici
	Güç Uygulama Biçimi	Doğrudan-Dolaylı	Dolaylı-Doğrudan

Kaynak: Nye, idib., p.17

Tabloda da görüldüğü üzere Sert güç zorlama tehdit etme yollarıyla karşı tarafı razı ederken, yumuşak güç ikna ve cezbetme gibi yollarla karşı tarafı kendi yanına çekmektedir. Sert güçte kaynak aktör emredici baskıcı ve caydırıcı olurken, yumuşak güçte tam tersi ikna edici ve işbirlikçi aktörler vardır. Sert güç kullanımında hedef aktör gönülsüz ve isteksiz olup yumuşak güçte ise gönüllü ve benimseyici bir tavır içerisindedir. Son olarak ise sert güçte güç uygulama şekli doğrudan dolaylıya doğruyken bunun aksine yumuşak güçte dolaylıdan doğruya şeklindedir.

Yani Nye'nin geliştirmiş olduğu tabloda "Sert ve Yumuşak Güç Davranış Spektrumu" ile politikaların, zorlama ve ikna kabiliyetine dayanabileceğini, kendi yanında yer aldrabilme gücünün ise, kaynak hedefteki aktörün sahip olduğu kültür ile değerlerin çekiciliğine, başkalarının tercihlerini olumsuz göstererek, kendi düşüncelerini karşı tarafa benimsetme becerisine dayanabileceğini ifade etmektedir.⁴⁴

⁴⁴Cengiz Özel, "Yumuşak Güce Bütünsel Bakış", **Güvenlik Bilimleri Dergisi**, Cilt.7, Sayı.1, 2018, s.8

1.4. Yumuşak Güç Bileşenleri

Şekil 1. Yumuşak Güç Bileşenleri Tablosu

Kaynak: Jonathan McClory, The New Persuaders: an International Ranking of Soft Power, s.3
https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders_0.pdf Erişim Tarihi: 04.03.2021

Yumuşak gücün bileşenlerine bakıldığında yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere 5 maddeden oluşmaktadır. Bunlardan ilki ve en önemlisinin kültür olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü bir ülkenin sahip olduğu kültür, diğer ülkelerin kolay bir şekilde kabullenip benimseyeceği evrensel değerleri taşıyıp desteklediğinde, onları doğal olarak başkaları için çekici bir hale büründürür. Kültürel çıktıya erişim ve kültürel hacim yumuşak gücün inşasında önemli bir yere sahiptir.

Kültür alt endeksine göz atıldığında, bir ülkeyi ziyaret eden yıllık turist sayısı, bir ülkenin ana dilinin küresel erişimi ve Olimpik spor başarısı gibi ölçümleri içerdiğini görürüz.⁴⁵ İkinci yumuşak güç bileşeni Hükümettir. Bu alt endekte ölçülen her ülkenin siyasi kurumlarının, değerlerinin ve hükümet etkinliğinin kalitesinin bir okumasını vermeyi amaçlamaktadır. Başarılı olan bir yerel yönetim modeli, o ülkenin genel çekiciliğinin önemli olması demektir. Hükümet alt endeksi, bireysel özgürlük, siyasi özgürlük ve hükümetin etkinliğine ilişkin oluşumları da bunlara katarak, bir ülkenin iç yönetim modelinin çekiciliğini hesaplar.

⁴⁵McClory, idib., p.3

Üçüncü Bileşen ise Diplomatik alt endekstir. Bu bileşene bakıldığında ise yalnızca belirli bir ülkenin küresel bağlamda oluşan algısını değil, aynı zamanda uluslararası izleyiciler için de uygun bir ulusal anlatıyı şekillendirme yeteneğini açıklamak istemektedir.⁴⁶ Eğitim alanına bakıldığında eğitim değişimlerine ilişkin önceki araştırmalar, yabancı öğrenciler eve döndüklerinde ev sahibi bir ülkenin itibar kazanımlarına ilişkin ampirik kanıtlar sağlar.⁴⁷ Yabancı öğrenci değişimlerinin dolaylı katılımcılar üzerinde faydalı “dalgalanma etkileri” olduğu da gösterilmiştir. Yumuşak olmaktan çok zor görünse de, İş / İnovasyon alt endeksi ekonomik güç veya çıktıyla ilgili değildir, ancak açıklık, yenilikçilik kapasitesi ve düzenleme açısından bir ülke ekonomisinin çekiciliğini yakalar. Ekonomik faktörler de yumuşak güce katkıda bulunabilir, ancak pratikte ekonomik gücün sert ve yumuşak unsurlarını ayırt etmek zor olabilir. Eğitim alt endeksi, bu faktörleri yakalamayı amaçlamaktadır ve bir ülkedeki yabancı öğrenci sayısı ve üniversitelerin göreceli kalitesine ilişkin önlemleri içermektedir.⁴⁸

1.4.1. Kültür

Yapılan çalışmalarda yumuşak gücün belli başlı kaynaklardan beslendiği ve bazı muamele şekillerini tercih ettiği görülmüştür. Bu bağlamda Joseph Nye, uluslararası politikada yumuşak gücü oluşturan kaynakları 3 kategoriye ayırmıştır. Bunların ilki kültür (başkaları için cazip olduğu yerlerde), bir diğeri siyasi değerler olurken (yurtiçinde ve yurtdışında yaşarken) son kaynak ise dış politikalarıdır.(meşru ve ahlaki otoriteye sahip.)⁴⁹

Son zamanlarda yumuşak güç kavramı sıklıkla gündemde olmaya başlamıştır. Modern bir devletin uluslararası itibarı sadece siyasi ağırlığıyla ve ekonomik gücüyle değil aynı zamanda çekim gücüyle de tespit edilir. Dış ülkelerde yapılan kültürel mirasları yayma düşüncesi, büyük ve küçük çaptaki her devletin dış politika öncelikleri sıralamasında yer almaktadır. Başka bir deyişle, bütün devletler kendi ulusal kültür alanında yapılan etkinlikleri, o ülkenin dünya çapında siyasi tesirinin artmasını sağlayan

---

⁴⁶McClory, a.g.e., s.3

⁴⁷Carol Atkinson, “Does Soft Power Matter? A Comparative Analysis of Student Exchange Programs 1980-2006,” **Foreign Policy Analysis**, Volume.6, issue.1, 2010 p. 15

⁴⁸McClory, a.g.e., s.4

⁴⁹Nye, a.g.e., s.11

bir araç olarak görmektedir.⁵⁰ Kültür, bir toplum için anlam yaratan değerler ve pratikler kümesi olup⁵¹ tarihsel ve toplumsal gelişme sürecinde oluşturulmuş olan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları oluşturmada, sonraki nesillere aktarmak için kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine kendi egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür.⁵² Bir ülkenin kültürü evrensel değerleri içerdiğinde ve politikaları başkalarının paylaştığı değerleri ve çıkarları teşvik ettiğinde, yarattığı cazibe ve görev ilişkileri nedeniyle arzu ettiği sonuçları elde etme olasılığını arttırır. Örneğin bu tanıma göre bakıldığında ABD'nin evrenselci bir kültürden yararlandığı görülmektedir.

Kültürü olan insanları etkilemenin birkaç yolu vardır. En kapsamlısı elbette medyadır. Bu araç, algıyı ve bilinçaltı değiştirmenin ve etkilemenin en iyi yollarından biridir. Özellikle, görsel medya en yaygın olarak yumuşak güç aracı olarak kullanılır, çünkü “resimler, değerlerini çoğunlukla sözcüklerden daha güçlü iletir. Hollywood, dünyanın en büyük görsel simgelerinin tanıtım ve ihracatçısıdır ” Popüler TV dizileri, programlar, müzik ve sportif faaliyetler önemli iletişim araçlarıdır. Örneğin, yıldızlar ve spor takımı mesajı iletebilir ve maç ya da şov sırasında izleyiciyi davranışları ya da çoklu görüntülerle büyüleyebilir.⁵³ Ticaret, kültürün aktarılma yollarından sadece biridir. Ayrıca kişisel bağlantılar, ziyaretler ve değişimler yoluyla da gerçekleşir. Amerika'nın her yıl Amerikan üniversitelerinde öğrenim gören ve daha sonra kendi ülkelerine geri dönen ya da alanlarında başarılı olduktan sonra eve dönen Asyalı girişimcilerin zihninde yarım milyondan fazla yabancı öğrencinin zihninde ihraç ettiği fikirler ve değerler, elitlere güçle ulaşma eğilimindedir.⁵⁴

Üst kültür yumuşak güce kaynaklık edebilmektedir. Ancak, kültürün bir alt unsuru olan popüler kültür yumuşak güç ile zaman zaman karıştırılmaktadır. Bir ülke ya da topluma ait kültürün popülerleşmesi ve taraftar bulması yumuşak güç açısından önemli bir kaynak olsa da, popülerleşen bu kültür yumuşak gücün kendisi değildir. çünkü bakıldığında yumuşak gücün varlığı diğerlerini yumuşak güce sahip aktöre çekebildiği kadar söz konusu olabilir. Ancak, popüler kültür her zaman her bölgede olumlu etki yaratamayabilmektedir.⁵⁵

---

⁵⁰İslam Halidov, “Rusya'nın Yumuşak Güç Araçları”, *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, Cilt.3, Sayı.1, 2014, s.41

⁵¹Nye, idib., p.11

⁵²Çamır, a.g.t., s.38

⁵³Yılmaz, a.g.e., s.15

⁵⁴Nye, idib., p.13

⁵⁵Çamır, a.g.t., s.40

Bu bağlamda Nye'in yumuşak güç kaynaklarından biri olan kültür için küçük bir noktaya değinmekte fayda vardır. Nye'in yumuşak gücü kavramsallaştırırken kültür ve devlet arasında uyum olduğunu bir veri olarak kabul eder. İşte ortaya çıkan bu kuramında başlıca problemlerini bu ön koşul oluşturmaktadır. Oysa bakıldığı zaman devlet ve kültür özdeşliğini anımsatacak bir yaklaşım sorun teşkil etmektedir. Daha fazlası ülke ile kültür arasındaki kesişimin önemi zaman ve mekâna göre farklılık göstermektedir. Küreselleşmedeki ortaya çıkan etkiyle bir ülkenin sınırlarını ötesine geçen sosyal ilişki türleri "kültürün yurtsuzlaşması" (deterritorialization of culture) olgusunu sıklıkla gündemde olmuştur. Bir toplum içerisinde değişik kültürlerin olması vaziyeti daha da karmaşık hale sokmaktadır. Benzer biçimde devletin bütünleşik bir kamu çıkarımı yansıttığı tezi de tartışmaya açıktır.⁵⁶

1.4.2. Siyasi Değerler

Siyasi değerler hükümet politikaları ve dış politikayı da etkilediğinden yumuşak güç kaynaklarından kültürden sonra en önemli unsurdur.⁵⁷ Demokrasi ve insan hakları gibi politik değerlere bakıldığı zaman ne kadar güçlü bir çekim kaynağı olduğu açık olsada, yalnızca onları önemli kılmak yeterli değildir. Örneğin, birçok insan bir ideoloji olarak Amerikan liberal demokrasisinin ABD yumuşak gücünün güçlü bir kaynağı olduğu konusunda hemfikirdir çünkü dünyadaki birçok sosyal-politik elit için çok çekici. Yine de, demokrasiyi iç siyasi güçlerine tehdit olarak gören iktidar seçkinleri arasında da zararlı bir faktör olabilir. Amerikan filmleri dünya çapında popülerdir, ancak bazı toplumlar onları bireysel kahramanlığı, şiddeti ve cinsiyeti aşırı derecede savundukları gerekçesiyle itici bulurlar. Başka bir örnek, sözde Pekin konsensüsüdür. Birçoğu, Çin'in kalkınma modelinin - yani politik otoriterizmin artı ekonomik liberalizmin - pek çok üçüncü dünya ülkesine hitap ettiği ve bu nedenle Çin yumuşak gücünün kaynağı olduğunu iddia ediyor. Bununla birlikte, Pekin konsensüsü bazı ülkeler için cazip olabilir, ancak Çin'in çoğu Batılı güçle olan ilişkileri üzerindeki olumsuz etkisi göz ardı edilemez. Dolayısıyla bu faktörlerin sert ya da yumuşak güç oluşturup oluşturmadığı belirli sosyal bağlama bağlıdır.⁵⁸

⁵⁶Utku Yapıcı, "Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?", "Uluslararası İlişkiler Dergisi", Cilt.12, Sayı.47, 2015, s.10

⁵⁷Ebru Seven, "Yumuşak Güç ve Kültürel Diplomasi Bağlamında British Council Örneği", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mütercim Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019, Ankara, s.35

⁵⁸Li, idib., p.6

1.4.3. Dış Politikalar

Hükümetin uygulamış olduğu politikalarda, yumuşak gücü etkileyen bir diğer kaynaktır. Hükümetin yurtiçinde ve yurtdışında da uygulamış olduğu politikalar, bir ülkenin yumuşak gücünü güçlendirebilir veya güçledirebildiği gibi de yok da edebilir. Örneğin ikiyüzlülüğe, kibirliliğe, başkalarının görüşlerine kayıtsız görünen veya ulusal çıkarlara dar bir yaklaşıma dayanan ve uygulanan bu yerel veya yabancı politikalar yumuşak gücü zayıflatabilir. Aksine birlik -beraberliğe, barışa, insan haklarına ve bu gibi önemli konulara değer veren ve bunların akabinde uygulanan politikalar ise yumuşak gücü güçlendirebilir.⁵⁹

Örneğin, 1950 yıllarında ülkede var olan ırkçılık ayrımı, Amerika'nın Afrika'da olan yumuşak gücünü düşürmüştür. Yine ölüm cezasının varlığı ve silah kontrolü hakkında olan kanunlarının yetersizliği, Amerika'nın Avrupa'da olan yumuşak gücünü azaltmaktadır. Benzer şekilde, dış politikalar da yumuşak gücü konusunda oldukça etkili olmaktadır. Jimmy Carter'ın insan hakları hakkında izlediği politikalar, Reagan ve Clinton yönetiminde hükümetlerin demokrasiyi ilerletmek çaba göstermeleri de bunlar için iyi örnek teşkil etmektedir. Arjantin'de, 1970'lerin yönetimi tarafından kabul edilmeyen Amerikan insan hakları için oluşturulan politikalar, 20 yılın ardından daha önce hapse atılmış olan Peronistler daha sonra iktidara gelmesi, ABD için önemli bir yumuşak güç meydana getirmiştir. Politikaların, şartlara göre farklılık gösteren uzun vadede veya kısa vadede etkileri olabilir. 1990'lı yıllarda, ABD'nin Arjantin'de popüler olması, Carter'ın 1970'lerde uygulamış olduğu politikalarının bir çıktısıdır ve Arjantin hükümetinin BM'de (Birleşmiş Milletler) ve Balkanlar'da olan Amerikan politikalarının desteklemesine katkıda bulunmuştur. Bakıldığında İnsanların desteğini almadan yapılan politikalar, genel imajda ki en değişken unsurken, kültür ve değerlere dayanılarak oluşturulan olumlu düşünceler ise, daha kalıcılık göstermektedir.⁶⁰

1.5. Yumuşak Güç Araçları

Yumuşak gücün uygulanması hususunda ilk dönemler itibariyle devlet kurumları öncülük ederken zaman içerisinde alternatif vasıtalar da oluşmaya başlamıştır. Yumuşak gücün uluslararası arenada etkinliği hissedilmeye başladığında, zamanla devletler bu

---

⁵⁹Nye, idib., p.22

⁶⁰Nye, idib., p.35

alternatif güç unsurunu tanımaya ve peyderpey kendi tecrübe ile değerlendirmelerini de hesaba katarak uygulamaya başlamışlardır. İlk süreçte genel olarak devletin kurumları ve desteğiyle devam ettirilen faaliyetlere, daha sonraları eğitim, kültür, sanat, spor vb. gibi alanlarda, hükümet dışı organizasyonlar da dâhil olmaya başlamışlar ve bir kısmı da devlet bütçesinden aldıkları destek ile faaliyetlerini sürdürmüştür. Teknoloji ve iletişim alanında meydana gelen gelişmeler de hızla mesafe kat etmeye başlamış olup normal süreçte devlet imkânları ile gerçekleştirilebilecek faaliyetlerin, toplumun her kesimi tarafından uygulanabilmesine imkân sağlamıştır. Kamu diplomasisi bu şekilde toplumun her kesiminin desteğini çektiği zaman, meşruiyet kazanarak olumlu neticeler alacağı değerlendirilmektedir. Yumuşak gücü uygulama vasıtaları genel olarak, devlet kurumları, hükümet dışı organizasyonlar (değişim faaliyetleri ve eğitim programları, spor faaliyetleri, sanat faaliyetleri, ekonomik faaliyetler), iletişim teknolojileri, medya, iletişim ve uluslararası yayıncılık altında ele alınmaktadır. Uygulama konusunda daha farklı alanlarda da çalışmalar yapılmakla birlikte genel çerçeve bu şekildedir.⁶¹ Çok uluslu şirketler bazen bir ülkenin hedeflerine ulaşmak için diğer devletlerden daha önemlidir. Bu tür şirketlerin yıllık yurtdışı üretimi, uluslararası ticaretin toplam değerini aşmaktadır. Bölgesel bir bağlamda, süper güçleri içermeyen Orta Doğu çatışmasının bir portresi acı verici bir şekilde yetersiz olacaktır, ancak ulusötesi dini gruplar, petrol şirketleri ve terör örgütleri hakkında bir açıklama yapmayan bir açıklama da olacaktır. Mesele, devlet ya da devlet dışı aktörlerin daha önemli olup olmadığı değil. Mesele şu ki, modern zamanlarda, daha karmaşık koalisyonlar sonuçları etkilemektedir. Güç araçları değiştikçe stratejiler de değişir. Gelenekçiler güvenlik hedefinin ve askeri kuvvet enstrümanının gücü dengeleme stratejisi ile bağlantılı olduğunu düşünüyorlar. Askeri sindirmeden bağımsızlıklarını korumak isteyen devletler, diğer devletlerin göreceli gücünü sınırlandırmak için bir dengeleme stratejisi izlerler.⁶²

---

⁶¹Seven, a.g.t., s.39

⁶²Nye, idib., p.71

İKİNCİ BÖLÜM

2. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YUMUŞAK GÜCÜ

2.1. Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Tanımı

AB, uluslararası arenadaki yumuşak gücünün etkili araçları ve etkisinin ana direği olarak kalkınma ve dış yardımlara dayanmaktadır. Avrupa'nın kültürel zenginliği ve çeşitliliği, dünyadaki rolü ve etkisi ile yakından ilgilidir. AB sadece bir ekonomik birlik ve ticari bir güç değil, aynı zamanda benzeri görülmemiş ve çok başarılı bir kültürel ve sosyal projedir.⁶³ Avrupa Birliği isteksiz aktörlere normlar dayatmak için yeteri kadar sert güç güce sahip değildir. Yani bakıldığında AB'nin sert güç anlamında aslında güçsüz olmasıdır. Bundan dolayı ise AB sert güçten daha çok yumuşak güce önem vermekte olup bu alanda politikalarını ve yaptırımlarını gerçekleştirmeye sert güçten daha fazla önem vermektedir. Bu bağlamda Avrupa Kalkınma Mutabakatından yapılan açıklamanın da gösterdiği gibi, Soğuk Savaş sonrası dönemde AB, dünyanın geri kalanıyla ilişkilerinin barış, özgürlük, demokrasi, insan hakları, hukuk, eşitlik, sosyal dayanışma, ile sürdürmektedir.⁶⁴ Avrupa Birliği küresel bir güç olarak yumuşak gücünün unsurlarını etkili bir biçimde kullanmaktadır. Bakıldığında Avrupa Birliği'nin uluslararası politikalarda karşılaşmış olduğu sorunların üstesinden gelebilmek için sert güç yerine yumuşak güç unsurlarına öncelik verdiğini atmış olduğu her adımda ve uygulamış olduğu politikalarda görmekteyiz.

Uygulanan dış politikada demokratik şartlara bağlı kalma durumu, insan haklarının korunması şartları, özgürlük, hukukun üstünlüğü, iyi bir yönetim, meydana gelen çıkar çatışmalarının barışçıl olan yollarla çözülmesi, devamlılığı olan kalkınma gibi araçları kullanması AB'nin sert gücü değil de yumuşak gücü kullanma eğiliminde olduğunun en önemli örnekleridir. AB bir sert güç olma çabasında değildir.

---

⁶³Sigita Kavaliūnaitė, "Comparative Analysis of Concepts "Soft Security" and "Soft Power" in Eu Legislation", **Public Policy and Administration**, Volume.10, Issue.2, 2011, p.241

⁶⁴Ian Manners, "The normative power of the European Union in a globalised World", (Ed.) **Zaki Laïdi, EU Foreign Policy in a Globalized World Normative Power and Social Preferences**, Taylor and Francis Group, USA, 2008, p.23

Bakıldığında özellikle yumuşak güç nitelikleri AB'nin önem verdiği esas rollerden biridir.⁶⁵

Kaos ve karmaşanın gittikçe artması, sert güce olan ihtiyacı arttırmaktadır. AB de bu küresel kaos ve karmaşadan etkilenmektedir. Fakat sert güç kullanarak barış ve güvenliğin sağlanması oldukça güçtür. Sert gücün yaygın kullanımı ise, mevcut kaos ve karmaşanın daha da derinleşmesine sebep olmaktadır. Günümüz şartlarında sert gücü kullanmak oldukça maliyetli olduğu gibi, kesin sonuç vermesi ise belli değildir. AB, sert güç unsurlarını kullanarak karşılaştığı zorluklarla baş edemez. Bu ancak meydana gelen sorunların daha da ciddi hale gelmesine yol açabilir. İşte bu yüzden AB yumuşak güç unsurlarını kullanarak daha demokratik, hukuk üstünlüğünün var olduğu ve insan haklarına önem veren aynı zamanda daha refah içinde olan ve teknolojik açıdan gelişmiş toplumlara ulaşabileceğini başarılı bir şekilde göstermektedir.⁶⁶

Yukarıda bahsettiğimiz bilgilerden yola çıkarak Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Tanımının şu şekilde olduğunu söyleyebiliriz. Zorlamalarla veya yaptırımlarla değilde çekim yoluyla isteğin elde edilmesi yeteneğidir. Yumuşak güç bir ülkenin kültürünün, politik ideallerinin ve politikalarının çekiciliğinden kaynaklanır. Politikalarımız başkalarının gözünde meşru görüldüğünde, yumuşak güç başarılı bir şekilde meydana gelmiştir denilebilir. Baştan çıkarma yolu daima baskıcı bir tutumdan daha etkili olur ve demokrasi, insan hakları ve bireysel fırsatlar gibi birçok değer derinden baştan çıkarıcıdır. AB'nin de yapmak istediği şey aslında tam da budur.⁶⁷

Avrupa'yı birleştiren bir sembol olan Avrupa Birliği'nin kendine has oldukça fazla yumuşak gücü vardır. Tarihten beri şiddetli bir şekilde savaşan ülkeler için artık savaşın düşünülmez bir hal aldığı ve Avrupa'nın barışı ve refahı temsil ettiği görüşü dünyanın çoğu yerinde olumlu bir düşünce yaratmıştır. Soğuk Savaşın sonuna gelmesinin ardından Avrupanın Doğusunda ki ülkelere, gelişmiş bir ekonomi, eşitlik, demokrasi ve kişisel özgürlük bakımından hangi ülkelerin iyi bir model oluşturduğu sorulduğunda, cevabın Batı Avrupa olması, ABD'nin bir hayli önüne geçmiştir.⁶⁸ Verilen bu cevap da yumuşak güç anlamında Avrupa Birliği'nin uluslararası ilişkilerde ABD'den daha fazla önemli bir yere sahip olduğuna en güzel örnektir.

---

⁶⁵ Özdal, a.g.i., s.58-59

⁶⁶ Zekeriyya Akdağ ve Süleyman Ekici, "Avrupa Birliği'nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç", **Birey ve Toplum**, Cilt.7, Sayı.14, 2017, s.58

⁶⁷ Joseph S. Nye, Jr., *Soft Power : The Means to Success in World Politics*, PublicAffairs, United States, 2005, p.10

⁶⁸ Nye, idib., p.79-81

AB, uluslararası arenadaki yumuşak gücünün etkili araçları ve etkisinin ana direği olarak kalkınma ve dış yardımlara dayanmaktadır. Avrupa'nın kültürel zenginliği ve çeşitliliği, dünyadaki rolü ve etkisi ile yakından ilgilidir. AB sadece bir ekonomik birlik ve ticari bir güç değil, aynı zamanda benzeri görülmemiş ve çok başarılı bir kültürel ve sosyal projedir.⁶⁹ Bu nedenle insan onuru, dayanışma, hoşgörü, ifade özgürlüğü, farklılıklara saygı ve kültürlerarası diyalog gibi değer ve normlarından kaynaklanan yumuşak gücüyle dünyanın geri kalanına iyi bir örnek oluyor.

Nye, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yumuşak güç merkezleri üzerinde çalışmalar yürütmesine karşın, Avrupa'yı ABD'ye en yakın yumuşak güç rakibi olarak gösteriyor. Avrupa'nın önemli derecede yumuşak güç kaynaklarına sahiptir ve AB'nin kendisi benzersiz bir varlıktır. Hatta AB'nin uygulamış olduğu yumuşak gücün ABD'nin yumuşak gücünden daha popüler bir hal almakta olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. AB, dünyanın geri kalan ülkeleri için güçlü bir modeldir: AB'ye çoğu komşu ülke onu karşısına almak veya direnmek yerine ona katılmak ister ve dünyadaki diğer bölgesel oluşumlar onu taklit etmeye çalışır. Bütün bunlara ek olarak, AB'nin uluslararası hukuku ve çok taraflılığı destek veren dış politikaları iyi niyet gösteriyor bu da onu birçok uluslararası anlaşmaya ve hatta Birleşmiş Milletlere düşmanlık gösteren ABD'den ayırıyor.⁷⁰

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle, Avrupa Birliği'ne katılma hedefi, tüm Doğu Avrupa bölgesinin kendisini Brüksel'e yönelmesi anlamına gelen bir mıknaıtis haline geldi. Yüzyıllardır acı bir şekilde savaşılan ülkeler arasında artık savaşın düşünülemez olduğu ve Avrupa'nın bir barış ve refah adası haline geldiği fikri, dünyanın büyük bir kısmında olumlu bir görüntü yaratıyor. 1980'lerin sonlarında, Doğu Avrupa ülkelerine ekonomik büyüme, eşitlik, demokrasi ve bireysel özgürlükler açısından hangi ülkelerin gelecekleri için model olacakları sorulduğunda, Batı Avrupa Amerika Birleşik Devletleri'ni geride bıraktı. Amerika yanlısı Polonya'da bile, 1986'da Varşova gençleri arasında yapılan bir araştırma, özgür bir seçim varsa, yarısının yaşayacak bir yer olarak bir Batı Avrupa ülkesini seçeceğini gösterirken, Amerika Birleşik Devletleri'ni seçecek olanların yüzde 8'i ve tercih edenlerin yüzde 4'ü başka bir sosyalist ülke için. 1989'daki

---

⁶⁹Kavaliunaite, idib., p.241

⁷⁰Smith, idib., p.104

hem Polonya hem de Çekoslovak seçim kampanyalarına "Avrupa'ya geri dön" sloganı damgasını vurdu.⁷¹

Diğer yandan ABD'nin uygulamış olduğu politikalarda ki tek taraflılığı ve sergilediği tavrı dünya politikasında iyi bir gözle görülmemekte olup⁷² ancak nedenleri ne olursa olsun, tek taraflılığın ağır eleştirildiği bir dünyada, AB'nin ise tam tersine uyguladığı politikalarda ki çok taraflılığa fazla önem göstermesi ve toplumla birlikte aksiyon alması AB'nin önemini daha da çok arttırmaktadır. Avrupalılar, ABD'yi bu tür bir desteğin meşrulaştırıcı etkilerinden mahrum etmek için çok taraflı kurumlardaki yumuşak güçlerini kullandılar.⁷³ Bakıldığı zaman AB'nin güçlü bir askeri birliği olmadığından dolayı, yumuşak güç alanında daha etkili olabilmekte ve daha etkin rol oynamaktadır. AB'nin güçlü bir ordusu olduğunda, bu durumun yumuşak güç kullanımı için artısının olacağı düşünülse de aynı zamanda zararında dokunacağı söylenebilir. AB'yi diğer küresel aktörlerden ayıran en önemli fark, yumuşak gücün unsurlarını kullanıp, askeri güç kullanma maliyetine ve bu durumun doğurabileceği olumsuz sonuçlara katlanmadan daha etkili bir şekilde barış ve refahı sağlayabilmesidir.⁷⁴

AB'nin ortaya çıkan yumuşak gücünün başka bir ölçüsü de, küresel sorunları çözüme kavuşturmak için olumlu bir güç olduğu düşüncesidir. Irak Savaşı'ndan sonra Doğu Avrupalılar ve Türkler, terörizmle mücadele, yoksulluğun azaltılması ve çevrenin korunmasına kadar birçok farklı konularda olumlu bir rol aldığı için AB'ye ABD'den daha yüksek not verdiler. Pek çok Doğu Avrupalı lider ABD liderliğinde ki savaflara destek vermesine rağmen, vatandaşların AB'nin çeşitli ulus ötesi konularda ABD'den daha iyi bir yol izlediğini hissettiler. Bir İngiliz siyasi lideri olan Shirley Williams, "Avrupa'nın askeri gücü, 'sert gücü', Donald Rumsfeld'in ima ettiği gibi alay konusu olabilir. Onun 'yumuşak gücü' ... eylem açısından müthiş." Amerikalıların büyük çoğunluğu da bunu kabul ediyor: yaklaşık on kişiden dokuzu, AB'nin ABD kadar askeri açıdan güçlü olmasa da diplomasi, ticaret ve kalkınma yardımı yoluyla dünya sorunlarını çözmeye yardımcı olabileceği konusunda hemfikir.⁷⁵

AB uluslararası politikada yumuşak gücüyle beraber sert gücü ile yapabileceklerinden çok daha fazlasını yapmakta ve çok daha az bir maliyetle

---

⁷¹Nye, idib., p.77

⁷²Smith, idib., p.104

⁷³Nye, idib., p.81

⁷⁴Akdağ ve Ekici, a.g.m., s.55

⁷⁵Nye, idib., p.78

gerçekleştirmektedir. AB yakın çevresinden istikrarsızlık almak yerine, üyelik süreciyle ilgili istikrar güveni vermektedir. Yakın çevresine istikrar güvenci vermek, mülteciler ve suç eylemleri şeklinde istikrarsızlık ithal etmekten daha etkili olmuştur. AB yakın çevresindeki kurumların inşası için kullanılacak fonlar sağlaması, barış sağlamak için bölgeye asker göndermekten çok daha etkili sonuçlar meydana getirmektedir. Güvenirliliği olan bir AB ile istikrarsız alanlarda istikrarın sağlanması, gerek AB'nin saygınlığını artırıp gerekse de istikrarsızlığın oluşturabilecek maliyetini en düşük düzeyde tutmaktadır.⁷⁶

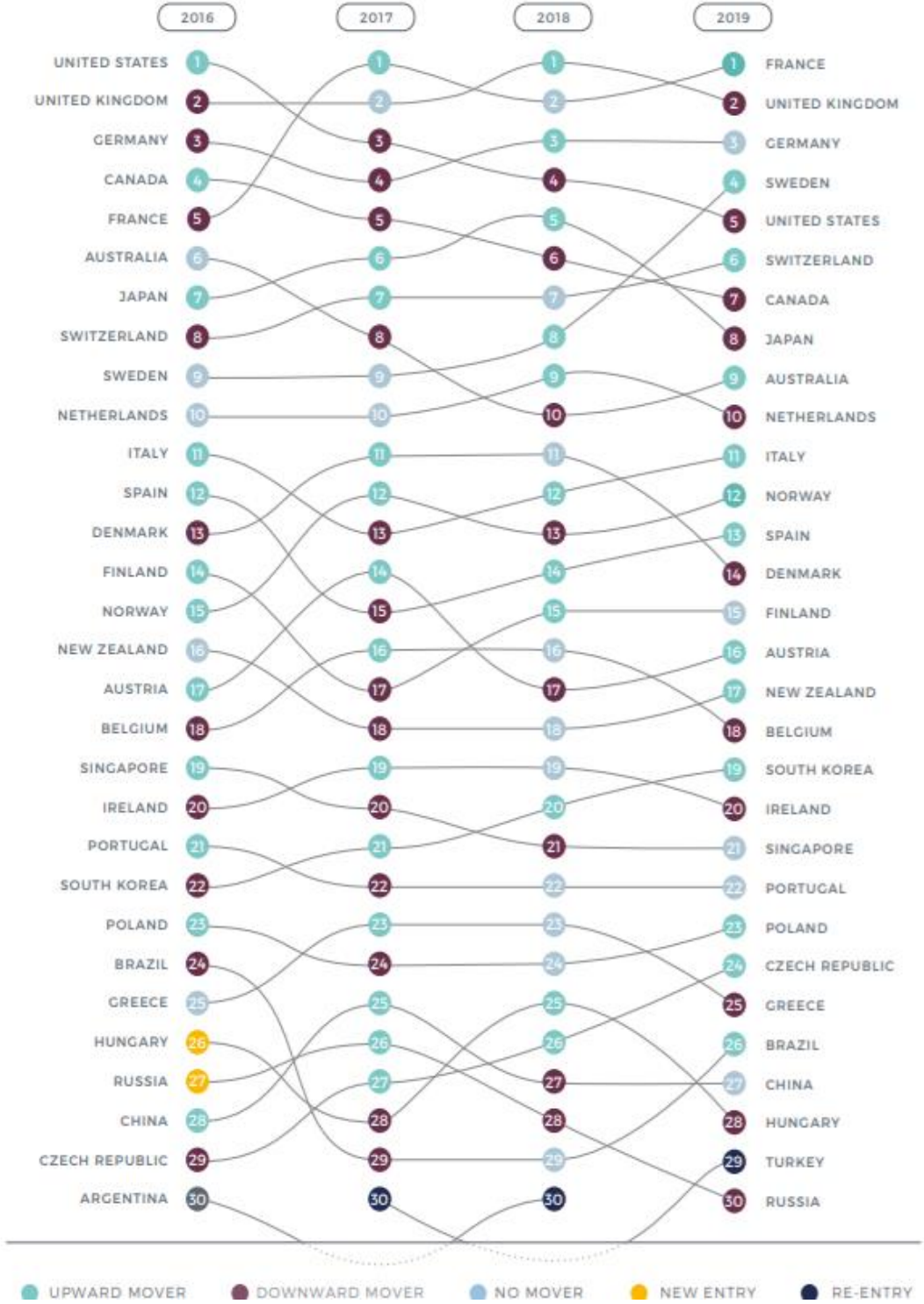
AB'nin yumuşak güç ile birlikte elde etmiş olduğu başarılar, kaynaklarını daha fazla randıman alacağı alanlara yönlendirebilmesine imkan verecektir. Sorunlarını çözebilmekde sadece askeri araçlarla değil aynı zamanda diğer yöntemlerde uzmanlaşan bir AB, kaynaklarını iyi bir sonuç getiremeyecek olan askeri alana yönlendirmek zorunda kalmayacaktır. Dolayısıyla da yumuşak gücünü kullanacak ve bu güç kullanımı neticesinde de elde ettiği başarılar, AB'nin kaynaklarını daha iyi randıman alacağı alanlara yönlendirerek uluslararası politikada yaşanan güç mücadelesinde daha iyi bir konuma gelmesini sağlayarak çekiciliğini arttırmaktadır.⁷⁷

---

⁷⁶Akdağ ve Ekici, a.g.m., s.59

⁷⁷Akdağ ve Ekici, a.g.m., s.48

Şekil 2. 2017 Yumuşak Güç Top 30 Sıralaması

Yukarıdaki tabloda yumuşak güç sıralamasının 4 yıldaki değişimi görülmektedir. Portland Soft Power 2019 raporunda da görüldüğü gibi, AB ülkelerinin çoğu yumuşak gücü en yüksek ilk otuz ülke arasında yer almaktadırlar. İlk olarak

AB'nin önemli üyelerinden birisi olan Almaya bakıldığında Soft Power(Yumuşak Güç) 30 listesinde , 2016'da 72,60 puanla 3. sırada, 2017'de bir sıra gerileyerek, 73,67 puanla 4. ve 2018'de 78,87 puanla 3. sırada 2019'da 78,62 puanla yine 3. sırada yer almıştır. Yumuşak gücü ölçen bir diğer endeks olan Monocle endeksinde ise Almanya 2012'de 3., 2013 ve 2015'te birinci, 2014, 2016, 2017 ve 2018'de ikinci sırada yer aldı.

British Council gibi kültür kurumları aracılığıyla yumuşak gücünü kullandığından, son dönemde ticari diplomasinin bir unsuru olan büyük şirketler sayesinde diğer ülkeler üzerindeki etkisini artırmıştır. İngiliz kültürü, Birleşik Krallığı diğer uluslar için çekici kılmakla birlikte, İngiliz şirketlerinin sağladığı ticari genişleme hem Birleşik Krallık'ın ekonomik gücünü artırmakta hem de çıkarlarının avantajlarından yararlanmasını kolaylaştırmaktadır.⁷⁸ Birleşik Krallık, Soft Power(Yumuşak Güç)30 sıralamasında, 2016 yılında 2.olurken 2017 yılında 75,72 puanla yine 2. olmuş 2018 de ise 80,55 puanla 1.sıraya çıkmış 2019'da ise 79,47 puanla tekrar 2. sırada yer almıştır. Monocle Soft Power sıralamasında 2012'de birinci, 2013'te ikinci, 2014 ve 2015'te üçüncü, 2016'da dördüncü, 2017'de beşinci ve 2018'de altıncı sırada yer aldı.

Rapora göre yumuşak güç alanında 4 yılın ortalamasına bakıldığında en çok öne çıkan ülke, aynı zamanda AB üyesi olan Fransa'dır. Fransa'nın gücünü bakıldığında tek başına diğer devletlerden daha çok yumuşak güç üretilmekte olduğu görülmektedir. AB'ne üye olan ülkeler bir bütün olarak ele alındığında ise, bundan dolayı ortaya çıkan yumuşak güç etkisi en yakın rakiplerini bile defalarca katlayabilecek seviyeye ulaşmaktadır.Fransa Soft Power(Yumuşak Güç) 30 listesinde 2016'da 72,14 puanla 5., 2017 yılında 75,75 puanla 1., 2018'de 80,14 puanla 2., 2019'da 80,28 puanla 1. sırada yer aldı. Monocle endeksinde 2012 ve 2013'te dördüncü, 2014, 2015, 2016'da beşinci, 2017'de üçüncü, 2018'de birinci sırada yer almaktadır.

Bu rapora göre AB'nin oluşturduğu yumuşak güç etkisini değerlendirmek yanlış olacaktır.Çünkü bu rapor daha çok ülke bazlı bir değerlendirme yaptığından AB'nin yumuşak gücü için eksik olmaktadır. Buna rağmen yinede raporun sağlamış olduğu eksik verilerin olmasına karşın raporda ki verilerde yer alan AB üyelerinin yumuşak güçlerinin toplamı AB ile diğer rakip ülkeler arasında kapatılması çok zor ve hatta imkansız olan bir uçurumun olduğu çok net görülebilmektedir.⁷⁹

⁷⁸Emma Bell, "Soft Power and Freedom under the Coalition: StateCorporate Power and the Threat to Democracy", St Martin's Press LLC, England, 2015, p.91-93

⁷⁹Akdağ ve Ekici, a.g.m., s.38

İtalya da, AB'nin önemli bir üyesidir. Özellikle mutfak ve sporda ön plana çıktığını söylemek mümkün. Vatikan, tarihi tarihi ve kültürel yönlerinin yanı sıra hiç kuşkusuz İtalya'nın yumuşak güç faktörlerinden biridir. Bu küçük devlet, bağımsız devlet statüsüne sahip olmasına rağmen, bir mahalleye benziyor (belki daha da küçük) ve statüsünden dolayı İtalya ve İtalyan algısına olumlu bir katkısı bulunuyor. Sadece Roma'nın adı bile Roma İmparatorluğu'nun merkezi olan Roma'yı bir marka haline getirmiş ve diğer halklar arasında İtalyan algısına olumlu katkılar sağlamıştır.⁸⁰

Bakıldığı zaman yalnızca milyonlarca insanın AB'ye katılmak istemesi değil, aynı zamanda nerdeyse bütün ülkelerin Avrupa'ya dahil olmak istemesi, Avrupa'nın ne kadar büyük bir yumuşak güce sahip olduğunu göstermektedir. Avrupa'da uygulanan yerel politikaların birçoğu, modern demokrasilerde ki genç nüfusa hitap etmekte ve onları çekmektedir. AB'nin artan yumuşak gücünün diğer bir ölçütü ise, dünyadaki sorunları çözüme kavuşturmak için AB'nin olumlu bir güç olduğu düşüncesidir.⁸¹ Barışçıl yöntemler kullanarak kendi sorunlarının üstesinden gelen bir AB algısının varlığı, uluslararası politikada AB'nin baş aktör olarak görülmesine imkan yaratmaktadır. AB, politik alandaki amaçlarını evrensel hedefler olarak karşı tarafa algılabildiği müddetçe AB'nin eylemlerinin yasallığı artacak ve böylece yumuşak gücünü de artırma eğiliminde olacaktır. Siyasi farkındalığın giderek artmış olduğu ve bundan dolayı yönlendirebilmenin çok zorlaştığı bir dönemde AB politikalarının meşru olarak bilinmesi, Birliğin yumuşak gücünün en önemli göstergelerinden biridir.⁸²

AB'nin hâlâ müthiş komuta gücü kaynaklarına sahip olduğunu hatırlamak da önemlidir. Bu kaynakların kullanımı yumuşak gücünü artırabilir. AB hala en büyük ve en zengin tek pazardır, bu nedenle çoğu ülke doğal olarak onunla ticaret yapmak ister. Hâlâ en cömert yardım bağışçılarından biridir ve 2003 yılından bu yana yaklaşık 20 ülkeye barış gücü ve sivil uzmanlar göndermiştir. Bu araçların kullanılmasıyla çok sayıda iyi niyet üretilebilir. Çok kutuplu ancak birbirine bağımlı bir dünyada, AB'nin güçlü yönleri hala geçerli ve potansiyel olarak çok etkilidir. Açıkça görülüyor ki, AB'nin yeni uluslararası bağlama uyum sağlaması gerekiyor. İdeal olarak yumuşak gücü ve komuta gücü, üyelik koşulluluğunda olduğu gibi birbirini güçlendirmelidir. Ancak bloğun komuta gücünün kullanım şekli, yumuşak gücüne de zarar verebilir. Bu,

---

⁸⁰Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.2308

⁸¹Nye, idib., p.81-83

⁸²Akdağ ve Ekici, a.g.m., s.48-49

koşulluluk inandırıcı olmadığına, çünkü AB bunu otokratik rejimlere karşı kullanmadığına veya blok, AB üyesi olmayan ülkelere yalnızca kendi çıkarlarını tatmin etmek için talepte bulunduğu (sığınmacıların kıyılarına ulaşmasını engellemek gibi) ortaya çıktığında olur.⁸³

2.2. Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanım Alanları

Avrupa Birliği'nin yumuşak güç kullanım alanlarına bakıldığı zaman bir çok alanda yumuşak güç araçlarını kullandığını görebiliyoruz. AB'ne üye olan baş ülkelerden İngiltere Almanya ve Fransa'nın uygulamış olduğu yumuşak güç alanlarına bakıldığında bir kaç başlık altında bunların yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Bu üç ülkenin de çok fazla yumuşak güç uyguladığını ve hatta soft power 30 grafiğinde bu ülkelerin en üst sıralarda yer aldığına bir önceki başlıkta yer verilmişti. Bu grafiklerden de anlaşıldığı üzere en çok yumuşak güç uygulayan bu ülkelerin ayrı ayrı hangi alanlarda yumuşak güç gösterdiğini incelemek için ayrı başlıklar halinde bu konu üzerine yoğunlaşılacaktır.

2.2.1. Almanya

AB'nin üç büyüğünün arasında birincisi olarak tanımlayabileceğimiz ülke Almanya'dır. Almanya, özellikle II. Dünya Savaşı ile ilgili olarak sorunlu bir tarihe sahiptir. Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve Batı ile Doğu Almanya'nın tek Almanya olarak birleşmesi, Almanya'yı Avrupa'nın en büyük ve en güçlü ülkesi konumuna getirdi. Fransa ve İngiltere'nin endişeleri karşısında Almanya, AB değerlerine ve normlarına olan bağlılığını sürdürdü. II. Dünya Savaşı sonrasında kendini Batı sisteminde büyük bir sivil güç olarak tanımlayan Almanya, gerek insan haklarından gerekse silahsızlanmaya kadar geniş bir kurumsal yapı ve işbirliği çeşitliliğinde Avrupa'nın lokomotifini hareket ettirmiştir.⁸⁴ Böylece diğer ülkeler üzerinde bırakmış olduğu olumsuz imajı iyileştirmeyi amaçlayarak kendi politikalarına bu şekilde yön vermeyi hedeflemiştir. Uygulamış olduğu bu politikalarla ise başarıya ulaşmış ve olumsuz imajını iyileştirmeyi başarmıştır. Almanya'nın uygulamış olduğu bu yumuşak güç politikalarına bakıldığı zaman birkaç alan üzerinde uygulamış olduğu yumuşak güç alanları mevcuttur. Bunlardan birkaç tanesini açıklayacak olursak ilk olarak dil ve kültür alanında atmış

⁸³Smith, idib., p.109

⁸⁴Osman Sabri Kıratlı, "Avrupa Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası ve Üç Büyükler: Almanya, Fransa ve İngiltere", *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt.11, Sayı.1, 2016, s.213

olduğu adımlar daha sonra eğitim alanında izlediği politikalar ve son olarak ise spor alanında uyguladığı politikalarla yumuşak gücünün diğer ülkelere göstermeyi sağlamıştır.

2.2.1.1. Spor Alanında Yumuşak Güç

Almanya, devletlerin kamu diplomasisi stratejilerinin bir parçası olarak sporun politik kullanımında esas bir rol oynadı. Aynı şekilde, ikinci Alman diktatörlüğü (Alman Demokratik Cumhuriyeti), genellikle, uluslararası tanınma ve meşruiyet elde etmek için bir devletin araçsallaştırma da sporun bunun için en iyi örnek olacağını söylüyordu.⁸⁵ Bu alanda atılan adımlara bakıldığında Almanya'da gerçekleştirilmiş olan 2006 Dünya Futbol Şampiyonasında spor karşılaşmalarında ev sahibi olması , o ülkenin ulusal imajının ve ulusal markasının geliştirilmesinde yakın zamanlarda atılan en güzel adımlardan biri oldu. Almanya'nın kültürel etki alanında bulunmayan ve hatta sömürgeleştirme sürecinde bulunmayan ülkelerde bile maçların oynandığı sırada Alman bayraklarının asıldığı gözlemlenmiş olması ve bunu şaşkınlıkla karşılayan kişilerin varlığı bu tür spor faaliyetinin insanları ne kadar çok etkileyip tavır aldıklarını göstererek yumuşak gücün etkisinin sanılmış olduğundan daha fazla olduğunu çok iyi bir şekilde göstermiştir.⁸⁶

Yine 2016'da oynanan dünya futbol şampiyonası, Almanya'nın yumuşak gücünün bir başka örneğidir. Almanya'nın bu kadar büyük bir spor organizasyonunda ev sahipliğine sahip olması, sporun yumuşak güç alanında ki etkisinin ne derece olabileceğine dair iyi bir örnek oluşturmuştur. Sporun Almanya'nın ulusal imajının ve ulusal markasının gelişiminde kullanılması, Nye'nin yumuşak güç konseptiyle tamamıyla uyum içerisindedir. Almanya'nın kültürel etkisine girmeyen ve sömürgeleştirme sürecine hiç karışmamış ülkelerde bile maçlar sırasında Alman bayraklarının asıldığını görmek mümkün. Bu örnek aynı zamanda, bir spor faaliyetinin insanları nasıl etkileyebileceği ve nasıl harekete geçirttiği bağlamında yumuşak gücün etkisinin beklenenden daha da büyük olduğunu göstermektedir. Almanya'nın Dünya Kupası'na ev sahipliği yapması gibi başarılı örnekler, halk arasında özgüveninin yüksek

---

⁸⁵ Jonathan Grix and Barrie Houlihan, "Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012)", *The British Journal of Politics and International Relations*, Volume.16, Issue.4, 2014, p.6

⁸⁶ Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.97

ve yeniden canlanan vatanseverliğe sahip seçkin siyasi kimliğin oluşmasına, ülkeyi ziyaret eden turist sayılarındaki artışa, ihracat ve yatırımların artmasına katkı sağlamıştır.⁸⁷

Almanya geçmişten beri olan kötü kimliğini ve imajını kendine özgü bir strateji ile seçkin spor organizasyonlarının diğer halklar üzerinde bırakmış olduğu etki ile değiştirmek için çaba göstermiştir. Spor ülkeleri bilginin, dilin ve sanatın kültürel olarak birbirine yakınlaştırıcı özellikler arasında yer almaktadır ve bu denli büyük spor etkinlikleri milyonlarca insanın ilgisini günlerce aynı şey üzerinde alabilmekte, dünyanın neredeyse her yerinde kendisinden bahsettirerek ve bu nedenle de ev sahibi ülkenin kendi kültürünü ve siyasi değerlerini göstermesi açısından çok önemli bir yol oluşturmaktadır. Başarılı olan sporcuların olimpiyatlarla birlikte ve dünya futbol şampiyonasında kendi halkını gururlandırması, milli takımların veya milli sporcuların başarılı olması genellikle ülkenin kendisiyle ilişkilendirilmesinden dolayı bu ülkelerin uluslararası arenada saygınlık duyulmasının yanında kamu diplomasisi açısından ülkenin kendi imajına veya kendi markasına katkı sağlayan temel sorun bu büyük spor etkinliğine başarıyla ev sahipliği yapmaktadır. Hem turistlerin yani bir bakıma taraftarların güvenliği sağlanarak başarılı bir şekilde spor faaliyetlerinin yapılması hemde açılış ve kapanış törenlerinde yapılan etkileyici sunumlar diğer ülkelerin karşısında belirgin ve genel olarak olumlu bir etki vermektedir.⁸⁸

Sonuç olarak, 2006 Dünya Kupası'na ev sahipliği yapmak, Alman kültürünü ve insanlarını dünyaya tanıtmak için eşsiz bir fırsattı. Almanya da bu fırsatı çok iyi bir şekilde kullanarak kendini diğer dünya ülkelerine karşı cezbedici hale getirmiştir. Diğer yandan bakıldığı zaman yine Almanya bu alanda yapmış olduğu faaliyetlerle yumuşak gücünü kullanmış ve bu gücünü diğer ülkelere de göstererek dikkate alınmayı başarmıştır. Dikkate alınacak başka bir konu ise yapmış olduğu bu faaliyetlerinin sürdürülebilir olmasıdır.

---

⁸⁷ Juan Carlos Holguin, "German 'Soft Power': From the Fall of the Wall to the 2006 World Cup", The Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences of Georgetown University, Master Thesis, 2013, Washington, p. 60

⁸⁸ Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.93

2.2.1.2. Eğitim Alanında Yumuşak Güç

Eğitim alanına bakıldığında zaman bu alanın çok ciddi bir yumuşak güç aracı olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Ve toplumlar üzerinde bıraktığı etkinin uygulamaya geçirilmesinde bu faktör çok önemli bir unsurdur.

Akademik konularda uzman olan Arjantinli Lidia Henales, eğitim için "insanlık tarihinin başlamasından itibaren eğitimin iktidarla bağlantılı olduğunu ve bu nedenle de eğitimin siyasetin uygulanmasında temel araçlardan biri olduğunu" söylüyor.⁸⁹ Almanya, özellikle Helmut Kohl'un kararıyla, 1990 yılından bu yana dış politika, silah ve güçten söz etmek yerine insan hakları ve demokrasiyi gündeme getirerek diğer ülkelerdeki olumsuz imajı iyileştirmeyi hedefliyordu. Almanya bu doğrultuda adımlar atarak yumuşak gücünü bu şekilde kullanmaya çalışmıştır. Bu bakımdan ise Almanya'nın dış politikası, yumuşak güç kullanımına tamamen uygundur.⁹⁰ Şu anda ise Almanya, Alman okullarının genişlemesini ve diğer ülkelerdeki pedagojik ve akademik etkilerini güçlendiriyor. Örneğin Alman Akademik Değişim Servisi (Almanca'da DAAD) faaliyetlerinin koordinasyonu için dünya çapında altmıştan fazla ofise sahiptir. Dünyada tahminen 1000 Alman okulu var, tümü Alman hükümetinden kamu finansmanı sağladı ve büyük bir akademik prestije ve mükemmel bir altyapıya sahip. Örneğin Latin Amerika'da, Alman okulları Yurtdışındaki Alman Okulları Genel Merkezi ile ilişkilidir. Temel hedefleri: Alman kültürünü yaymak, yurtdışındaki Alman öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, Alman dilini tanıtmak ve Almanya'yı mesleki ve eğitici faaliyetler için bir yer olarak tanıtmaktır. Tüm okullar Genel Merkezden koordine edilmektedir. Resmi istatistiklere göre, Latin Amerika'da bu resmi okullar ağında eğitim gören 47.000'den fazla öğrenci var. Ek olarak, resmi olmayan ve Almanca öğreten okullara gidenler dahil edilmelidir. Şu anda Federal Almanya Cumhuriyeti Dış İlişkiler Bakanlığının desteklediği "Okullar, geleceğin ortakları" girişimi yürütülmektedir. Buradaki amaç, Alman modelini izleyen okulların sayısını artırmaktır.⁹¹

Bu alanda Almanya'nın eğitime ne kadar büyük önem verdiğini atmış olduğu adımlarla ve uyguladığı politikalarla görüyoruz. Eğitim alanında uygulamış olduğu bu politikalarla ise akademik başarılarıyla diğer ülkeleri etkilemeye çalışmaktadır.

---

⁸⁹Holguin, idib., p.35

⁹⁰Holguin, idib., p.8

⁹¹Holguin, idib., p.36-37

2.2.1.3. Dil ve Kültür Alanında Yumuşak Güç

Kültür, devletlerin yumuşak gücünü kullanmasında ki en önemli araçlarından biridir. Kültür, toplumların kendi halklarını beraberce yaşamaları için imkan vermesinin yanı sıra başka toplulukları veya en azından bu başka topluluklar içindeki bir kesim insanı etkileme ve cezbetme de en temel faktörlerin başında gelmektedir. Kültürün bu denli derecede güçlü bir etkisi varken niçin bütün kültürler aynı etkiyi yaratamayıp ve hemen hemen bütün insanlar, topluluklar birkaç kültürün egemenliği altında yaşarlar? Aslında bu soruya verilebilecek en güzel cevap eğitimidir. Çünkü, kültürler eğitim ile birlikte gerek parçalanmış olan kültürel öğelerin düzenini sağlamak, gereksede bu sistemleştirilmiş kültürün etki alanını büyütmedirler. Yumuşak güç unsuru olarak kültürün etkili bir şekilde kullanılması literatürde kültürel diplomasi olarak kavramsallaştırılmıştır.⁹²

Almanya'da Akademik Değişim Servisi ve Goethe Enstitüsü gibi akademik kültürel değişim kurumları yaygınlaştırılıp Alman dilini ve kültürünü tüm dünyaya tanıtmaya amacı güdülmüştür. Yumuşak gücün kullanıldığı bir diğer araç ise British Council kurumuydu. Almanya'nın kötü imajını iyileştirebilmek için katkı sağlayan diğer iki olay ise, 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve 1990 yılında iki Almanya'nın birleşmesiydi.⁹³

Almanların kültürel değişime yaptığı vurgu, Almanya'nın yumuşak güç programlarının önemli bir bileşenidir. Sonuç olarak, genç Almanlar uluslararası fırsatları arama konusunda çok daha başarılı oldular. Yurtdışında eğitim gören Alman liderler ve politika düşünürleri, yerel kültür, dil ve uygulamalar hakkında bir anlayış geliştirerek stratejik bir avantaj geliştirdiler. Bu kültürlerarası deneyim, uluslararası katılımı ve ortaklığı kolaylaştırıyor ve Alman şirketlerine, özellikle devasa Çin pazarında (Çin, Almanya'nın en büyük ticaret ortağı) uluslararası anlaşmalar ve ortaklıklar oluşturmada gerçek bir avantaj sağladı. Almanya'nın gücü, diğer üst düzey küresel güçlerin askeri yeteneklerinden yoksun olmasına rağmen akıllıdır. Almanya, sert ekonomik gücü kültürel bağlantıların yumuşak gücüyle birleştirme yaklaşımını benimsedi. Goethe-Institut, Almanya'nın başlıca uluslararası kültür örgütü olmaya devam ediyor. Alman öğretmeni olmak isteyen yabancı uyruklulara Almanca dil

⁹²Daşdemir Mehmandarov, "Bir Yumuşak Güç Olarak Uluslararası Öğrencilik", s.7

<https://www.undef.org.tr/media/academic/pdf/ff268ff493cd474d86a47b5a6436fc3f.pdf> Erişim Tarihi: 05.04.2021

⁹³Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.2307

kursları ve burslar sunan büyüyen bir küresel ağ işletmektedir. Çok çeşitli kültürel programlar yürütür. Gezici sergilerin koordinasyonu ve konferanslar ve diğer forumlar aracılığıyla insanlar arası diyalogu destekleyerek Alman yumuşak gücünü teşvik etmede çok önemli bir rol oynamaktadır. Alman hükümetinin yumuşak güce verdiği önem, 28 Haziran 2018'de Deutsche Welle için açıklanan bütçe artışları ve yabancı kültür ve eğitim politikası çalışmaları için 33 milyon Euro'luk (toplam 956 milyon Euro) artışla kanıtlanmaktadır.⁹⁴

Yumuşak gücün diğer bir kullanım alanı ise festivallerdir. Bu etkinlikler ülkelerin hem kendi değerlerini hemde yaşam biçimlerini yansıttıkları ve başka ülkelerdeki insanlarla etkileşim içerisinde olduklarından dolayı önemli etkinliklerdir. Mesela, Almanya'daki Münih'te her sene düzenlenen Oktoberfest (Ekim Festivali)'ne katılan kişilerin her çeşit Alman birasını içebileceği ve Almanya'nın geleneksel kıyafetlerini giyebileceği imkanların var olduğu 185 yıllık geçmişe sahip olan önemli festivallerden bir tanesidir. Almanya'da 830 yıllık Hamburg Limanı yer almaktadır. Ve bu limanda her yıl limanın açılışı bir nevi doğum gününün kutlandığı dünyanın en büyük liman festivallerinden biri olmaktadır. Berlin, Köln, Stuttgart, gibi önemli şehirlerde yılbaşı zamanlarında oluşturulan yılbaşı pazarları da yine (Weihnachtsmarkts) Alman kültürünü turistlere en iyi şekilde tanıtan bir başka festivallerdendir.⁹⁵

2.2.2. İngiltere

İngiltere Avrupa'nın kurulduğu ilk dönemlerde bu oluşuma çekingen bir tavır almıştır. Çünkü kendisinin "Commonwealth" ülkeleriyle ilişkilerini güçlü bir hale getirmek için görüşmelerin dışında kalmıştır. İngiltere'yi bu çekincelerinden kurtarmak için siyasi bir beraberlik yerine 1957 yılında Roma Anlaşmasının imzalandığı sırada Birliğin serbest bir ticari bölge oluşturması isteği, İngiltere'nin baştan beri AB'ye olan tutumunu oluşturmuştur. İngiltere'nin bu isteği birliğin kuruluşunun ardından 2 yıl geçmesiyle Stockholm Antlaşmasıyla beraber Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi'nin (EFTA) kuruluşuyla başlamıştır. Dolayısıyla İngiltere'nin hem ticari kazancı sekteye

⁹⁴Alistair MacDonald, "Soft Power Superpowers Global Trends in Cultural Engagement and Influence", p.24 https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/j119_thought_leadership_global_trends_in_soft_power_w eb.pdf Erişim Tarihi: 06.04.2021

⁹⁵İsmail Ermağan ve Aybars Karcı, "Avrupa Birliği ve Yumuşak Güç Uygulamaları", 2018, s.22 https://www.academia.edu/38732226/AVRUPA_B%C4%B0RL%C4%B0%C4%9E%C4%B0_VE_YUMU%C5%9E AK_G%C3%9C%C3%87_UYGULAMALARI Erişim Tarihi: 20.06.2021

uğramamış oldu hemde Commonwealth ülkelerinde ki bağlantılarına zarar vermeyen, devletlerin egemenliklerini herhangi bir sınırlamaya maruz bırakmadan ve aynı zamanda onlara siyasi ve güvenlik açısından bağımlılıklar meydana getirmeyen EFTA, İngiliz çıkarlarına da uymuştur.⁹⁶

Süveyş Kanalıyla İngiltere petrol bölgelerine deniz yoluyla kısdan ulaşabiliyordu. Bundan dolayıda İngiltere her zaman kanalın kontrolünü elinde tutmaya çalışıyordu. Ancak süveyş Kanalı 1.Dünya savaşı ve 2.Dünya savaşında da saldırıya uğradı. 1. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere bu kanalı himaye etmek maksadıyla İngiltere ve Hindistan güçlerini himayeci olarak seçti. 1936 yılında Londra'da imzalanan bir Anglo-Mısır Antlaşması'yla da Mısır bağımsızlığını kazandı. Bu durum karşısında İngiltere'nin bir şartı vardı. İngiltere finansal ve stratejik menfaatini korumak için askerî güçlerini Süveyş Kanalı'nda olacağını şart koştu ve bu durumu Mısır'a kabul ettirdi. Mısır'da bulunan İngiliz güçleri ise Arap milliyetçiliğini körükleyerek Mısır'ın 1951'de İngiltere ile yaptığı anlaşmayı fesh etmesine sebep oldu.⁹⁷ Dolayısıyla Süveyş sorununda istenilen sonuca ulaşamayınca hemde yetersiz olan ekonomik büyüme performanslarının sonuçlarının başarılı olmamasından dolayı, 1961 yılında isteksiz bir şekilde de olsa İngiltere AB için üyelik başvurusu yapmış fakat bir başvuruda istenilen sonuca ulaşamamıştır. Çünkü başvuruyu Fransa 1963 yılında reddedmiştir. 1967 yılında tekrar başvuru yapan İngiltere bir kez daha Fransa'nın vetosuna takılmıştır. İngiltere, ancak De Gaulle'un başkanlığı sonrasında 1973 yılında Muhafazakar Parti liderliğinde AB'ne girebilmiştir. Bu tarihten sonra ise, İngiltere en önemlisi de Euro başta olmak üzere birçok ortak politikaya dahil olamamıştır. Bu bakımdan İngiltere'ye gönülsüz bir Avrupalı tabirini kullanmak hiçte yanlış olmayacaktır.⁹⁸

İngiltere'nin politikaları için daha çok önem verdiği iki kurum vardır; NATO ve Atlantik ittifakı. Avrupa Birliğini ise ikinci plana atıp , ikinci Dünya Savaşında kaybettiği liderliğini tekrar elde edebilmek için bir araç olarak görmüştür. Bundan dolayıda, bakıldığında AB İngiltere'nin çıkarlarına hizmet ettiği süre zarfında destek verdiği gözden kaçmamaktadır. Örneğin, hem terörle mücadelede hemde AB menşeli olan silah satışlarında İngiliz dış politikası değerlendirildiğinde büyük oranda AB ile

⁹⁶Hakan Karagöz, "İngiliz Milletler Topluluğu ve İngiltere'nin AB Üyeliği", s.3-4
<http://www.kto.org.tr/d/file/ingiliz-milletler-toplulugu-ve-ingilterenin-ab-uyeligi.pdf> Erişim Tarihi: 08.04.2021

⁹⁷Sağlam, a.g.i., s.4

⁹⁸David Gowland, Arthur Turner and Alex Wright, "Britain and European Integration Since 1945", Routledge Press, USA, 2010, p.61-73

ortak hareket ettiği görülmektedir. Ancak bu durumun aksine İngiltere çıkarına aykırı bulduğu durumlarda ise Irak Savaşı'nda da olduğu gibi, AB'den bağımsız bir politika izlemekten çekinmemektedir.⁹⁹

AB'nin üç büyük ülkesinden biri olan İngiltere'nin Büyük Britanya İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra süper güç statüsünü kaybettiği söylenebilir. Bununla birlikte Birleşik Krallık askeri ve ekonomik açıdan büyük ölçüde zayıflamış olsa da, ulusal çıkarlarını korumak için ABD ile eş zamanlı olarak sert ve yumuşak gücünü kullanmaya devam etmektedir.¹⁰⁰

2.2.2.1. Spor Alanında Kullanılan Yumuşak Güç

2012 Londra Olimpiyatları, Dışişleri Bakanlığı tarafından Birleşik Krallık'ın imajını iyileştirmek için bir fırsat olarak görüldü. İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın sporu yumuşak gücün bir unsuru olarak görmesi, İngiltere için çok yeni ve denenmemiş bir girişim olmuştur. Britanya sporun farklı ekonomik ve sosyal tabakalardan geniş bir kitleye ulaşabileceğini ve dolayısıyla kamu diplomasisinin bir unsuru olarak kullanılabilceğini düşünmeye başlandı. 18 aylık bir hazırlık süreci ile İngiliz kültürünün vurgulanması ve İngiltere'nin canlı, açık ve modern bir ülke ve birbirine bağlı dünyada hem yurtiçi hem de yurtdışında küresel bir transfer merkezi olduğu, ekonomiyi canlandırma ve ticaret yaratma konularını hedefledi. İngiltere Dışişleri Bakanı Jeremy Browne'ye göre, 2012 Londra Olimpiyatları, FCO tarafından öngörülen ekonomik hedeflere katkıda bulunacak ve İngiltere'yi ticaret ve yabancı yatırım açısından özellikle çekici hale getirecektir. Dolayısıyla olimpiyatların güvenliğini sağlayarak ve gençler arasında hoşgörü, ölçülü ve açık fikirliliği güçlendirerek İngiliz iş dünyası için hedef ülkelerde kendi ülkesinin popülerliğini artırma fırsatı yakaladı.¹⁰¹

2.2.2.2. Eğitim Alanında Yumuşak Güç

1988'den beri İngiltere, yaklaşık iki yılda bir (İngiltere'de bir kanun olarak bilinen) büyük bir yeni eğitim yasası çıkarıyor. İngiltere'deki eğitim hukukunun bu kadar kapsamlı olması ve sıklığı dünyada emsalsizdir. Öncelikle dünya çapında bakıldığında İngilizcenin ortak bir dil haline gelmesi bununla beraber yaygın kültürel

⁹⁹Kıratlı, a.g.m., s.219

¹⁰⁰Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.83

¹⁰¹Grix and Houlihan, idib., p.576-580

iletişim, eğitim ve bilim diline dönüşmesi nedeniyle İngiltere kendi başına başlıca bir yumuşak güç unsurunu teşkil etmektedir.¹⁰²

İngiltere'nin eğitime verdiği önem ve eğitimi bir yumuşak güç aracı olarak kullanması eğitim kurumlarına yapmış olduğu yatırımlardan da açık bir şekilde ortadadır. Yine bu bağlamda bakıldığı zaman, Yüksek Öğretim İstatistikleri Kurumu (HESA)'nun yayımlanmış olduğu rapora göre 2013-2014 eğitim yılında British Council'le birlikte, İngiltere eğitim kurumlarına 106 farklı ülkeden gelen uluslararası öğrenci sayılarına bakıldığında bir önceki yıla göre sayısı %5 artarak, rekor seviyesine ulaşmıştır. BBC World ise ülkenin yurt dışı imajını çizerek , dünyanın geneli için bir çeşit Avrupa'ya pencere olma işlevini görmektedir. Aynı zamanda British Council, Chavening, Erasmus gibi diğer burs programları vasıtasıyla her yıl binlerce öğrenciyi ülkeye çekerek kültürünü, dilini aşilayarak itibarını artırmaktadır.¹⁰³

Bu eğitim programları ile ilgili temel 3 esas şudur: Ortak ülkelerle işbirliği yapıp bunlar aracılığıyla kuvvetli bir uluslararası boyuta gelebilmek, Avrupa'da ki yükseköğretim ilgisini artırıp canlı tutmak, dünya çapında Avrupa'daki yükseköğretim kurumlarının rekabetini güçlendirmek ve ortak ülkelerin gelişmesine katkı sağlamak amacı ile Avrupalı olmayan yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasına ve çağdaşlaşmasına destek olmaktadır.¹⁰⁴ Bu bağlamda, AB'nin eğitim ve beceri kazandırma programları önemli bir öğedir. Bunlar öğrenci değişimi programlarını teşvik etmektedir; böylece öğrenciler yurt dışına gidebilmekte, sınırlar ötesindeki ortaokul etkinliklerine katılabilmekte ve yeni yabancı diller öğrenebilmektedirler. Bununla birlikte, okulların ve eğitimin nasıl düzenleneceği ve gerçek öğretim programının ne olacağı konuları, ulusal veya yerel düzeyde kararlaştırılmaktadır.¹⁰⁵

Diğer taraftan bakıldığında ise , ülkenin iyi bir izlenim isteği ve askeri gücünü kullanmasıyla birlikte siyasi ve ekonomik yaptırımlarla karşı karşıya kalma endişesi yüzünden ülkenin daha çok 'yumuşak güç' unsurlarına yönelmesini sağlamaktadır. Özellikle teknik alandaki yardımlar, ekonomik yardımlar, demokratikleşme süreçleri gibi konularda ABD ve Avrupa Birliği vasıtasıyla Doğu Blokundaki ülkeleri cezbetmek

---

¹⁰²Dan Gibton, "Law, Education, Politics, Fairness: England's extreme legislation for education reform", Institute of Education Press, London, 2013, p.1

¹⁰³Marhabo Abdujabarova, "İngiltere'nin Uluslararası Öğrenci Politikası", s.2

<https://www.udef.org.tr/media/academic/pdf/b069dae70f3b404a88f926dcbc9db34f.pdf> Erişim Tarihi: 15.04.2021

¹⁰⁴Ermağan ve Karcı, a.g.i., s.8

¹⁰⁵Fontaine, a.g.e., s.42

için kullanılmaktadır. Diğer ülkelerdeki kamuoyunu etkisi altına alabilmek için 1950 ve 1970 yıllarında British Council ve BBC World Service kuruluşlarının etkinlikleriyle beraber kamu diplomasisi için önemli parasal destekler sağlayan ülkeler arasında İngiltere önemli bir yere sahiptir. Bu konuda köklü bir geçmişle birlikte birçok tecrübesi olan İngiltere uluslararası öğrencilerin büyük çoğunluğunu, sonralardan bağımsızlığını kazanmış, eskiden kendi sömürgesinde bulunan ülkelere çekmektedir. İngiltere'nin bir geçmişe sahip olduğu ülkelere İngiltere'ye gelen uluslararası öğrencilerin tercihlerini bu ülke için kullanmasının önemli nedenleri arasında geleneklerine alışkın olmak, diline olan yatkınlık, eğitim sisteminin iyi olması bir üst kimlik olarak İngiliz kimliğine yakınlık hissetmek, kamusal sistemlere olan benzerlik gibi unsurlar yer almaktadır.¹⁰⁶

2.2.2.3. Dil ve Kültür

Bir ülkenin veya bir kurumun kültüre ilişkin görüşleri ve tutumu diğer ülkelerdeki toplumlara birçok yönden etkileyip onları çekim alanına da dahil edebilirse bunun sonucunda kendisine benzemek için uğraşan, etkisi altına alınan nesnelere edindirmektedir.¹⁰⁷ Bakıldığında yumuşak güç bağlamında ki ana gaye, asla hedefte bulunan aktörü dışlamak, ortadan kaldırmak değil, hedef aktörün algı ve düşüncelerine konsantre olup en az istenilen sonuç kadar hedefin cezbedilmesidir. Bu gayeyle hedefteki aktörün duygu ve mantık mekanizmaları, kaynak aktör ile fikir birliğine gidilip aynı ideal ve belirlenen hedefler istikametinde sevk edilecek biçimde içsel ve dışsal dengesinde değerler ve politikalar yapılmalıdır. Burada asıl amaç, yüksek kapasiteli kaynak aktörün gücü, hedefte bulunan aktörde somut değerlere karşı bir hayranlık bırakırken; kapsayıcı olan siyasal ve kültürel alandaki değerleri de hedefte olan aktörde ilgi uyandırırken, hedefteki aktörü ilgi yaratan bu değerlerinin elde edilmesi istikametinde bir tarafa yöneltmesidir.¹⁰⁸

Bir ülkenin kültürel geçmişini en geniş bir şekilde görebileceğimiz yerlerden en önemlisi olan müzeler, kültür yoluyla yumuşak gücün kullanımında ve etki alanının yayılmasında kritik bir role sahiptir.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.3

¹⁰⁷Ermağan ve Karcı, a.g.i., s.5

¹⁰⁸Özel, a.g.m., s.21

¹⁰⁹Ermağan ve Karcı, a.g.i., s.71

Birleşik Krallık yumuşak gücünü British Council gibi kültürel kurumlar aracılığıyla kullandığından, son zamanlarda ticari diplomasinin bir unsuru olan büyük şirketler aracılığıyla diğer ülkeler üzerindeki etkisini artırmıştır. İngilizlerin kültürü İngiltere'yi diğer milletler için çekici kılmakla birlikte, İngiliz şirketlerinin sağladığı ticari genişleme hem İngiltere'nin ekonomik gücünü artırmakta hem de çıkarlarının avantajlarını elde etmeyi kolaylaştırmaktadır.¹¹⁰ Kültürel ve eğitimsel değişim programları ile karşılaştırıldığında, Birleşik Krallık'ın dünyada genişlemesinin ve dış politika hedeflerine ulaşmasını sağlamanın etkisinde şirketlerin çok daha etkili ve başarılı olduğu söylenebilir. Bu etki alanında başta Britanya İmparatorluğu'nun kalıntılarının ekonomik ve kültürel boyutlarda yaşatıldığı Milletler Topluluğu ülkeleri öne çıkmaktadır. 52 ülkenin üye olduğu bu yapı, 30 milyon km²'lik bir alanda dünya nüfusunun neredeyse üçte birini kapsıyor. Milletler Topluluğunun merkezini Londra'da olması ve başkanın kraliçe olması, İngiltere'nin gücün merkezi olduğunu açıkça gösteriyor. Dolayısıyla İngiliz etki alanını oluşturan bu ülkelerde İngiltere'ye yumuşak güç kullanımı için son derece uygun bir ortam sunmaktadır. Topluluk üyeleri arasında sportif, kültürel ve eğitici faaliyetler vardır ve bunların ekonomik çıktısının İngiltere'ye önemli ölçüde katkıda bulunduğu bilinmektedir.¹¹¹

Kültür sektöründeki etki İngiltere'de müzecilik alanında modern sergi, eğitim, sunum, katılım ve sosyal etkinlik politikalarının ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur.¹¹² Bu bağlamda bakıldığında müzelerde önem verilen bu konular ziyaret edilen kişiler tarafından o ülkeye ait eğitim kültür ve sosyal konular hakkında bilgi verip bu alanları ziyaretçilere aşılamaktadır. İşte tamda burda karşımıza çıkan şey yumuşak güçtür. Çünkü bakıldığında ülke sadece müzelerin ziyaretiyle bile kendisini dış kamuoyuna tanıtmaya ve onları etkileme fırsatı bulabilmiştir. Burda yumuşak gücü kullanımında kültürün ne derecede önemli bir yere sahip olduğunu görüyoruz.

---

¹¹⁰Ayhan Nuri Yılmaz and Gökmen Kılıçoğlu, "Soft Power Potentials of European Union and Turkey: A Comparative Analysis", **Journal of the Human and Social Sciences Researches**, Volume.8, Issue.3, 2019, p.2307

¹¹¹Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.2313

¹¹²Ceren Karadeniz ve Bekir Onur, "İngiltere'deki Müzelerin Kültürel Çeşitlilik Politikaları ve Londra'dan Uygulama Örnekleri", **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt.12, Sayı.1, 2015, s.112

2.2.3. Fransa

Fransa, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden biridir ve diğer daimi üyeleri gibi nükleer güce sahiptir. Fransa, Almanya'nın aksine, AB'nin temellerini atmak için ve bütünleşme süreci boyunca gerekli siyasi iradeyi gösterdi, ancak hiçbir zaman Almanya'nın sahip olduğu güç ve potansiyele sahip değildi. Fransa için, köklü sömürge tarihi ile birçok ülkede önemli siyasi, ekonomik ve kültürel etkiye sahip bir ülke olan Almanya'dan ayrıldığını da söyleyebiliriz. Ancak Fransa, Almanya'nın II.Dünya Savaşı'ndan sonra küllerinden ayağa kalkarak gösterdiği ekonomik ve teknolojik mucizeyi gösteremedi ve uluslararası siyaseti yönlendiren ve şekillendiren konuma gelemeyi ve orta sınıf bir güç halinde kaldı. Bununla birlikte, Fransa'nın dış politika ki önceliği ve hedefi, Avrupa'yı ABD'nin etkisi altından kurtarmak , AB'nin küresel bir oyuncu ve Fransa'nın lider olduğu bir ortam yaratmak olmuştur.¹¹³Neredeyse 50 yıllık Avrupa inşası boyunca, başarılı Fransız hükümetleri AB kurumlarının, politika süreçlerinin ve politikalarının şekillendirilmesinde kilit bir rol oynamışlardır. Dönemin çoğunda Fransız hükümetleri, politika ve kurumsal gelişmelerin Fransız öncelikleriyle uyumlu olmasını sağlamaya çalışarak Avrupa arenasında ulusal hedeflere ulaşmaya çalıştılar.¹¹⁴

Fransa'nın bazı katkılarının belirlenmesi kolaydır. Fransa Dışişleri Bakanının adını taşıyan, ancak Jean Monnet tarafından başlatılan Schuman Planı, Nisan 1951'de Paris Antlaşması'nda AKÇT'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Mart 1957'de Guy Mollet hükümeti, AET ve Euratom'u oluşturan Roma Antlaşması'nı imzaladı. . Başkan Pompidou yönetiminde, 1969 Lahey Zirvesi'nde, İngiltere, Danimarka ve İrlanda'yı dahil ederek AET üyeliğini genişletmek için büyük bir adım atıldı. Dokuz yıl sonra, Roy Jenkins ve Helmut Schmidt ile birlikte Valery Giscard d'Estaing EMS'yi kurdu. 1980'lerde Jacques Delors ve Francois Mitterrand, SEA ve daha sonra TED'in şekillendirilmesine ve ilerletilmesine güçlü bir şekilde katkıda bulundu.¹¹⁵

Eski sömürge topraklarından yeni uluslar ortaya çıktıkça, kültürel organizasyonlar ve bağlantılar, sert güç kurumlarının yerini aldı. Ortak bir frankofon kültürel kimliğinin teşvik edilmesine güçlü bir vurgu var. Fransızlar, küresel ağları

---

¹¹³Kıratlı, a.g.m., s.216

¹¹⁴Alain Guyomarch, Howard Machin and Ella Ritchie, "France in the European Union", (Ed.) Neill Nugent, William E. Paterson, Vincent Wright, **The European Union Series**, Macmillan Press Ltd, United States of America, 1998, p.17

¹¹⁵Guyomarch and others, idib., p.18

aracılığıyla Fransız kültürünün bütünlüğünü teşvik etmeye ve frankofon dünyasında bir liderlik pozisyonu almaya çalışıyor. Emmanuel Macron'un hızlı yükselişi, Fransa'nın etkisini daha da artırdı. Paris'ten çıkan retorik tonu ve Başkan'ın açık enternasyonalizmi ve "Avrupa projesine" olan bağlılığı ona dünya çapında hayranlık kazandırdı.¹¹⁶

Fransa, yaratıcı tarihini, sanatçılarını ve Fransızcasını, uluslararası arenada güçlü olduğu yönlerini kullanarak başka ülkelerle eğitim, kültür, bilimsel ve akademik bağlamda işbirliği kurup elçiliklerini, Fransız kültürünü ve müttefiklerini kullandı. Bu amaçla 2011 yılına kadar elçiliklerini sınıflandırarak savunma, kültür, ekonomi, güvenlik ve genişletilmiş rol rolleriyle büyükelçilere öncelik verdi. Fransızca, dünyada en çok konuşulan dokuzuncu dildir. Fransız dilinin etkinliğini ve yaygınlığını korumak ve artırmak, Fransa'nın yumuşak güç politikalarında önemli bir rol oynamaktadır ve¹¹⁷ France 24, dünya çapında 183 ülkede 333 milyon televizyon hanesine Fransızca, Arapça, İngilizce ve İspanyolca yayın yapan, 24 saat açık bir uluslararası haber ve güncel olaylar televizyon ağıdır.¹¹⁸ TV5 Monde, dünyanın en çok izlenen beş televizyon kanalından biridir.¹¹⁹ France Médias Monde ayrıca, haftanın yedi günü 24 saat yayın yapan ve 318 milyondan fazla haneye erişilebilen ve 200 ülke ve bölgede her hafta 32 milyon izleyiciye sahip olan, dünyanın önde gelen Fransızca kanalı TV5 Monde'da hisseye sahiptir.¹²⁰ Yine Fransa, Nobel Edebiyat Ödüllerinde birinci sırada yer almaktadır.¹²¹

Günümüzde eğitim alanına bakıldığında en önemli sosyal ve ekonomik sorunların başını çektiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim kalitesinin artırılması ise o toplumun ya da ülkenin gelişmişlik seviyesini gösterdiği için fazlasıyla önemsenmektedir. OECD Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) ve ya UNESCO'nun Hizmet Ticaret Genel Anlaşması (GATS) yapısında oluşturulan eğitim projeleri, eğitim alanlarında meydana gelen başarı veya başarısızlık sonuçlarını dünya genelinde ölçülemektedir. Eğitim kalitesini artırarak kalkınmayı daha sistemli bir halde çalışmayı amaç edinen AB'nin, bu yolda oluşturduğu eğitim programlarını şu

---

¹¹⁶British Council, idib., p.19

¹¹⁷Philippe Lane, "French Scientific and Cultural Diplomacy", **Liverpool University Press**, Liverpool, 2013, p.96

¹¹⁸British Council, idib., p.20

¹¹⁹Lane, idib., p.97

¹²⁰British Council, idib., p.20

¹²¹Nye, idib., p.76

şekilde sıralayabiliriz: Comett (1987), Socrates I-II (1995-2006), Lifelong Learning Programı (2007-2013) ve Erasmus Plus (+) Programı(2014-2020). Bu programlarda eğitim sistemleri ve politikaların incelenmesi, edinilen bilgi ve tecrübelerin iletilmesi, değişikliklerin ve yeniliklerin ve bunlara yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi temel amaçtır.¹²²

Bakıldığında Fransa yabancı ülkelerde en yüksek okul sayısına sahiptir: 130 ülkede 461 lise ve 260.000 öğrenci mevcuttur.¹²³ 24 ülkede 255 ofis ve şubesi var ve bu şubeler aday öğrencilere Fransa'da eğitim veriyor. DAAD'ın aksine öğrencilere burs veya hibe sunmuyor, akademik fuarlar ve vize başvuruları için destek yoluyla tanıtıma odaklanıyor. Fransız MFA, sadece yüksek lisans ve doktora öğrencileri için Eyfel Mükemmellik Bursları gibi öğrencilere uluslararası burslar sunmaktadır.¹²⁴ Fransa'da bu programları uygulayan AB ülkeleri arasında yer almaktadır. Uygulamış olduğu bu eğitim programlarıyla birlikte diğer ülkelere kendi kültürünü yaymak da ve kendi ülkesinin cazibesini artırmaktadır. Böylece aslında yumuşak gücünü diğer ülkelere karşı tamda olması gerektiği gibi hissettirmeden uygulamaktadır.

Aynı zamanda Fransa, 2017 yılında 89 milyon kişi ile uluslararası turistler için dünyanın en popüler ülkesidir. Fransız kültürü, Fransa'nın uluslararası çekiciliği için çok önemlidir. Louvre Abu Dabi'nin açılışı, Fransız kültür diplomasisinin en son örneğidir ve ulus markalaşmasında yeni bir eğilimi yansıtır.¹²⁵

Fransa'nın en önemli müzelerinden olan Louvre Müzesi sadece 2017 yılında 8,1 milyon kişi ziyaret etti. 2017 yılında Louvre müzesi, kültüre sınırlı erişimi olan kişilere özgü özelleştirilmiş programlar yaptı. Bunlar:

- Eğitim, sosyal veya engelli alanlarından 2.100'den fazla ziyaretçi için, Salı günleri (müzenin halk açık olmadığı günlerde) özel olarak bu kişiler için açıldı.

- Müze ziyaretlerinde ve sınıflarda kullanılması maksadıyla Louvre'nın eğitim kaynaklarını içerdiği uzun dönemli projeler için 300 sınıf yer aldı.

- 740 öğrenci müze ile anlaşp "Gençler Söz Söyledi" adlı akşam faaliyetlerini tanıttı.¹²⁶

---

¹²² Ermağan ve Karcı, a.g.i., s.23

¹²³ Lane, idib., p.102

¹²⁴ British Council, idib., p.20

¹²⁵ British Council, idib., p.19

¹²⁶ Louvre Museum official website, <http://presse.louvre.fr/8-1-million-visitors-to-the-louvre-in-2017> Erişim Tarihi: 03.04.2021

Aynı şekilde Paris’te bulunan Orsay Müzesi yılda yaklaşık 3 milyon turist çekmektedir.¹²⁷ Yine Paris’in simgesi haline gelen Eyfel Kulesi de 7 milyon turisti ağırlamaktadır. Fransız İhtilali bile bu müzelerde “pazarlanılmaktadır”.¹²⁸ Birçok Turist, Işık Şehri'nin kültürü, mutfağı, alışverişi ve romantizmi için Paris'e akın ediyor.¹²⁹ Yumuşak güç, insanları güçlendirmenin bir işlevi olduğundan müzeler, ziyaretçilerinin yanı sıra çalışanlarını, stajyerlerini ve gönüllülerini de güçlendirmek için daha iyi bir iş yapmalıdır. Müze sergileri, bağlamsal zekayı artırmada ve yeni fikirleri kıvılcımlamada yumuşak güç etkileri nedeniyle dikkati hak ederken, daha düşük profilli müze yönetimi, operasyonlar, araştırma, yayınlar ve kamu programları dünyası, yumuşak güç için daha büyük bir potansiyele sahip olabilir.¹³⁰ Fransa, Fransız medeniyetini dünyaya yaymak için yılda yaklaşık 1 milyar dolar harcıyor. Uzak Singapur'dan görüldüğü gibi, "Paris artık dünyanın en önemli entelektüel, kültürel ve felsefi başkenti olmasa da, Fransa'nın yumuşak gücü son elli yılda açıkça korunmuş ve hatta artmıştır."¹³¹

2.2.4. İtalya

Yumuşak güç alanında kendini gösterebilen diğer bir ülke ise İtalyadır. Bakıldığı zaman diğer Avrupa ülkelerine göre yumuşak güç kullanım alanı biraz daha farklılık gösterir. Diğer Avrupa birliği ülkeleri daha çok eğitim, spor alanında yumuşak güce yoğunlaşmış olsalarda İtalya ise daha çok gastronomi alanıyla yumuşak gücünü uygulamaktadır.

Bu bağlamda bakıldığında Yumuşak güç adına ülkelerin marka oluşturması veya markalaşması amacına hizmet eden bir başka saha olarak ise karşımıza gastronomi alanı çıkmaktadır. Kültürel diplomasinin önemli alanlarından biri olan ve gittikçe de ilerleyen gastronomi-diplomasi, ülkelerin yemek kültürleri aracılığıyla uluslararası alanda etkin bir rol oynamaktadır.¹³² Etkileşimleri ve işbirliğini geliştirmek ümidiyle kültürlerarası bir düşünce oluşturmak için gıda ve mutfağın bir araç olarak kullanılması”

¹²⁷Louvre Museum official website, idib., s.y.

¹²⁸Eiffel Tower official website, <https://www.tou Eiffel.paris/en/the-monument/key-figures> , Erişim Tarihi: 03.04.2021

¹²⁹Ermağan ve Karıcı, a.g.i., s.21

¹³⁰Gail Dexter Lord and Ngaire Blankenberg, “Cities, Museums and Soft Power”, The AAM Press, Washington, 2015, p.202

¹³¹Nye, idib., p.76

¹³²Ermağan ve Karıcı, a.g.i., s.22

olarak da açıklanabilecek bu kavram¹³³ kamu diplomasisinin yumuşak güce bağlı, sözsüz ve etkili politikalarından biridir.¹³⁴

Ülkelerin kendine ait olan mutfak yemeklerini veya ülkede ünlü olan yemeklerini ülke markası olarak göstermesi kültürel diplomasiyle yakından ilişkili ve geniş bir strateji olarak aynı zamanda ülke yemeklerinin dünya çapındaki ününü kullanıp yemek kültürüyle birlikte turizm sayesinde ekonomiyi güçlendiren bir alan olarak tanımlayabiliriz. Ülke yemeklerinin ulusal ve yerel olan değerlerle birleştirilip sunulması ise bahsi olan ülkeyi uluslararası alanda daha ön plana çıkarabilmektedir.¹³⁵

Mutfak kültürünün yumuşak güç olarak kullanılması, geçmişte olan ve günümüzde gittikçe artan bir alandır. Düşüncenin temeline bakıldığında yemeğin tüm duyulara hitap etmesinden geldiği vardır. Rockower'a göre Kalpleri feth etmenin ve zihinleri kazanmanın en kolay yolu mideden geçmektedir. Yemeğin, uluslararası ilişkilerde üstlenmiş olduğu düzenleyici etkisi, geleneksel tabuları yıkıcı, toplumlara yönlendirici ve diplomatik konularda ise düzenleyicilik işlevine dikkat çekmektedir. Fransız diplomat François de Callières, Prenslerle Müzakere Şekli Üzerine adlı kitabında, sadece bu yeni diplomasiyi gücünü ve önemini değil, mutfakla olan bağlantısını da tartıştı. Aynı zamanda kitabında İyi yemenin ve içmenin doğal etkisi, olarak dostlukların başlaması, yakınlığın yaratılmasına ve sırların açığa çıkmasına sebep olduğu; bir büyükelçi masasının ise bürokratları etkilemede her zaman gösterişli, bol ve zevkli bir şekilde sunulması gerektiğini belirtir.¹³⁶ İtalya'nın mutfak kültürünü sınırlarötesi ülkelere ulaştırmak amacıyla yaptığı ilk girişim Gıda Tarım ve Ormancılık Politikaları Bakanlığı'nın 27 Mayıs 2015'te Expo Milano'da düzenlenmiş olan "The Extraordinary Italian Taste" programıdır. Yapılan bu programda İtalyan yemekleri sunulmuştur. Sunumda hedeflenen şey İtalyan yemeklerinin kendi ülkesi dışında tanıtmak ve böylece markalaşma yoluna gitmektir. Expo Milano ile başlayıp daha sonra ilerleyen bu süreçte yeniliğe, geleneklere ve işçiliğe önem verme; gıda alanında ve şarap turlarında gelişim; genç İtalyan aşçılarına yurtdışında kendilerini geliştirebilmek

---

¹³³Sam Chapple-Sokol, "Culinary Diplomacy: Breaking Bread to Win Hearts and Minds", **The Hague Journal of Diplomacy**, Volume.8, 2013, p.161

¹³⁴Noor Nirwandy and Ahmad Azran Awang, "Conceptualizing Public Diplomacy Social Convention Culinary: Engaging Gastro Diplomacy Warfare for Economic Branding", **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, Volume.130, 2014, p.326

¹³⁵Yılmaz ve Kılıçoğlu, a.g.m., s.101

¹³⁶Chapple-Sokol, idib., p.164

için etkinlikler düzenleme; yurtdışından ülkeye gelen yetenekli kişileri kazanma ve yüksek kaliteli İtalyan ürünlerini tanıtmaya, vb çok fazla etkinlik düzenlenmiştir.¹³⁷

Espresso, gelato, tiramisù denilince akla ilk gelen ülke olan İtalya, İtalyan markası haline gelmiş yiyeceklerle birlikte tanınırlığını çok fazla artırmaktadır.Üzümüyle adından bahsettiren Toskana bölgesi çok fazla turistin şarap turizmden dolayı ziyaret ettiği bir bölgedir. Herhangi bir Amerikan dizisinde ve hatta Türk dizilerinde bile sıklıkla karşımıza çıkan İtalyan restoranı veya pizza simgesi aslında tam da gastro-diplomasinin görünmez gücünü gözler önüne serdiğinin en iyi örneğidir.¹³⁸ Yine aynı şekilde nasıl pizza denilince akla ilk gelen şey İtalya oluyorsa makarna(pasta) denilince akla ilk gelen şey yine İtalya kültürü olmaktadır.Çünkü makarna, pizza gibi mutfaklar İtalya kültürü ile özdeşleşmiştir.Bunların hepsi İtalya'nın yumuşak güç uygulamasında ne kadar başarılı olduğunu göstermektedir.

Aynı zamanda ülkenin sanayi markasında yaşamın bir parçası haline gelip aynı zamanda cazibe oluşturmak içinde kullanılır.Mesela, günümüzde İtalya'nın Floransa gibi şehirlerinde Vespa motosiklet ile Fiat 500 araba turları turistler için yapılmaktadır. Araba sektöründe önemli bir yere sahip olan lüks araba markalarından Lamborghini, Ferrari, ve Maserati dünya çapında İtalyan markasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Spor ise yumuşak gücün kullanılması ve yayılmasında diğer bir önemli alandır.İspanya Futbol Ligi; La Liga takımları Barcelona ile Real Madrid, dünya çapında ün yapmış takımlar arasında yer almaktadır. İki takım arasında geçen maçlara El-Clasico ismi veriliyor. Ve bu El-Clasico ismi bir marka olup dünyada ki milyonlarca kişinin canlı izlemesi ise İspanya'nın tanınırlığını arttırmaktadır.¹³⁹

---

¹³⁷ Luca Quinale, "Italian Food Diplomacy as soft power", Dipartimento di Scienze Politiche Corsodi Laurea Magistrale in Global Studies, 2015/2016, p.36

¹³⁸ Ermağan ve Karcı, a.g.i., s.22

¹³⁹ Ermağan ve Karcı, a.g.i., p.22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN SURİYE'YE UYGULADIĞI YUMUŞAK GÜÇ

3.1. Avrupa Birliği ve Suriye

AB'nin Ortadoğu politikalarına bakacak olursak, öncelikle bölgenin resmedilmesi gerekir. 16. yüzyıldan sonra Batı ülkeleri, özellikle İngiltere, Hindistan ve Çin'i sömürmenin yollarını aradılar ve en kısa yolun Osmanlı topraklarından geçmek olduğunu anladılar. Süveyş Kanalı'nın açılmasından sonra İngiltere ile Hindistan arasındaki seyahatin süresini yarıya indirdiği için bölge daha önemli hale geldi. Bu nedenle İngiltere bölgeyi işgal etmiş ve bu bölgeye Ortadoğu adını vermiştir.¹⁴⁰ Ortadoğu bölgesinin tam olarak nerede olduğu çelişkilidir. Neticede bu terim ilgili bölgede yaşayanlar tarafından hak edilmemiştir. Ortadoğu terimi, bölgeye dış güçler tarafından hak verildiği için eleştirilse de günümüzde en çok kullanılan terimdir. Ortadoğu teriminin ima ettiği bölge, kuzeyde Türkiye, doğuda İran, batıda Mısır ve güneyde Arap Yarımadası ile sınır komşusudur.¹⁴¹ Bölgenin yayıldığı ülkeler Suudi Arabistan, Yemen, Umman'dır. , Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Bahreyn, Kuveyt, İsrail, Filistin, Ürdün, Irak, Suriye, Lübnan.¹⁴² Bu bölge, hem 20. yüzyıldaki Arap milliyetçiliği hem de Arap nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelerin sayıca fazla olması nedeniyle Arap Dünyası olarak bilinmektedir. Bölge, tarihteki yüksek Müslüman nüfus ve Osmanlı hakimiyetinden dolayı Müslüman Dünyası ve İslam Dünyası olarak da anılmaktadır.¹⁴³

Avrupa açısından Orta Doğu Avrupa'nın komşusu konumundadır. Ortadoğu coğrafi olarak Avrupa'ya komşu olduğu için, geleneksel olarak Avrupa'nın denizle ayrılmış "arka bahçesi" olarak görülmüştür. Bu fiziksel yakınlık nedeniyle Avrupa doğal

---

¹⁴⁰Türel Yılmaz Şahin, Uluslararası Politikada Orta Doğu, Barış Kitabevi, 4th Edition, Ankara 2016, s. 11.

¹⁴¹Kadir Ertaç Çelik, "İslam Devrimi Sonrasında İran'da Kimlik ve Dış Politika: Konstrüktivist Bir Bakış", **Bölgesel Araştırmalar Dergisi**, Cilt.1, Sayı.1, 2016, s. 261

¹⁴²Michele Penner Angrist, "Politics and Society in the Contemporary Middle East", **Lynne Rienner Publishers**, Colorado, 2013, p. 2.

¹⁴³Hüseyin Pusat Kıldıç, "Avrupa Birliği'nin Ortadoğu'ya Yönelik Güvenlik Politikaları", **ANKASAM Bölgesel Araştırmalar Dergisi**, Cilt.2 Sayı.1, 2018, s.160

olarak Ortadoğu'daki yerel gelişmelerden etkilenmektedir. Avrupa'nın "arka bahçesi" olan Ortadoğu ve bu "arka bahçede" olan her şeyin Avrupalılar için daha doğrudan sonuçları olabilir.¹⁴⁴ Avrupa ile Orta Doğu'nun birbirine olan yakınlığı bu bölgede meydana gelen problemlerin, ekonomik ve siyasal istikrarlı politikalarla birlikte sorunların giderilmesini ve Avrupa'ya bulaşmasını önlemelidir. Gerek İsrail-Filistin meselesinin Avrupa'da bir dönem hem terör eylemleri ile kendini göstermiş hem de son dönemlerde hızla artan göç iniş çıkışlarının ekonomik ve toplumsal belirsizlikler oluşturması sebebiyle AB, kendi açısından bu konu ile ilgili birçok deneyim sahibi olmuştur. Aynı zamanda da dersini de almıştır. AB'ye üye olan birçok ülkenin Suriye ile olan bağları köklü bir geçmişe dayanmaktadır. AB ve Suriye işbirliği ilişkileri 1970'den beri devam etmektedir. Ve Suriye'nin en büyük ticari partneri AB'dir. 1995 yılından itibaren ise Suriye, AB'nin Avrupa-Akdeniz Ortaklığı'ndadır. AB başlangıçtan itibaren Suriye'deki siyasal sürecin takipçisi olarak bu ülkedeki siyasî, ekonomik ve insan haklarına ilişkin inkılapların doğrultusunda ilişkilerin geliştirilmesine odaklanılmıştır.¹⁴⁵

Avrupa Birliği, Ortadoğu bölgesini çok fazla dikkate almak zorundaydı. Hatta ABD'den daha fazla dikkate almalıydı ve öyle de yaptı. Ve aslında olması gerekende buydu. Çünkü Avrupa Birliği, enerji kaynaklarının neredeyse yarısını Ortadoğu ülkelerinden temin etmektedir. Bölgedeki düzensizlik ya da başka bir deyişle enerji arzının emniyetinin tehdit maruz kalması, Avrupa'ya göre "atardamarının tehlike altında olması" anlamı taşımaktadır.¹⁴⁶ Özellikle, bölgede ortaya çıkabilecek radikal İslami faaliyetlerin artması, terörizm ve aynı zamanda yasa dışı yollarla gerçekleştirilen göç AB tarafından hayati önem taşıyan güvenlik tehditleri olarak algılanmaktadır. İkinci olarak ise Avrupa'ya üye olan ülkeler Ortadoğu'da rezervi olan doğal enerji kaynaklarına tabidirler ve bu sebeple de petrol, doğal gaz vb. doğal enerji kaynaklarının bu bölgeden Avrupa'ya gönderimini sekteye uğratabilecek engellerin meydana gelmesini, AB'nin enerji güvenliğine karşı bir tehdit olarak görmektedirler. Son olarak, İngiltere ve Fransa vb. bölgedeki önceki sömürgeci kuvvetlerin bölge ile olan hususi bağları AB'nin bölgeye olan alakasını had safhaya çıkarmaktadır. Bundan dolayı da 1970'li yılların başından beri, bilhassa Avrupa Siyasi İşbirliği'nin kurulmasından sonra, Arap

---

¹⁴⁴Dağci, idib., p.179

¹⁴⁵Zeynep Yücel, "AB'nin Ortadoğu Perspektifinden Suriye Politikası", **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, Cilt.9, Sayı.16, 2011, s.94

¹⁴⁶Ertan Efeğil ve Nezih Müsaoğlu, "Demokratikleşme Bağlamında, Avrupa Birliği'nin Ortadoğu Politikası", **Akademik ORTA DOĞU**, Cilt.3, Sayı.1, 2018, s.167

ve İsrail arasında ki uyuşmazlığı ve daha sonrasında yükselişe geçen Ortadoğu Barış Süreci, AB'nin dış politika gündemini oyalayan en mühim sorunlardan birisi olmuştur.¹⁴⁷

Bakıldığında AB'nin Suriye ile olan bağlarının kökü 1977'de imzalanan İşbirliği Anlaşması'na dayanır. AB'nin Suriye ile olan ilişkilerine bakıldığında Arap Baharı'ndan önce Suriye'nin en büyük ticari partnerinin AB olduğu görülmektedir. Fakat Tunuslu bir sokakta satıcılık yapan Muhammed Bouazizi'nin kendini yakmasından dolayı 'Arap Baharı' adı verilen dönem ortaya çıkmıştır. 2011'de Tunus, Mısır, Bahreyn, Libya ve Suriye'de etkili olan 'Arap Baharı' ülkelerin kendini yönetmesinde çeşitli sonuçların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Arap Baharının etkili olduğu ülkelerde meydana gelen iç savaş ve merkezi hükümetlerin etkisiz hale gelmesi, bu ülkelerde güvenlik problemlerinin çoğalmasına yol açmıştır. Çoğalan bu güvenlik problemleri ise en başta yasadışı terör örgütleri hareketlerinin başlamasına zemin oluşturmuştur. Güvenlik meselelerine ek olarak oluşan ekonomik sistemin sekteye uğraması göç meselesinin artmasına yol açmıştır. Bu nedenlerden dolayı ise Arap Baharı sonucunda ortaya çıkan ve uluslararası sistemi de yoğun bir şekilde sarsan terör ve göç sorunlarını meydana çıkarmıştır.¹⁴⁸

3.2. Göç Sorunu

Suriye'de ölümden kurtulmak için kaçan insanlar, daha iyi bir yaşam alanına sahip olabilecek ve yaşamlarının kıymetli bir şekilde sürdürülebileceğini inandıkları Avrupa Birliği ülkelerine bir göç dalgası oluştururken Avrupa Birliği'nin ise bu insanlara yönelik dışlayıcı, ötekileştirici tavırlarıyla yüz yüze gelmişlerdir.¹⁴⁹ Terörizmle olan mücadelenin boyutu iç savaştan kaçan mültecilerin oluşturduğu göç meselesine dek yaygınlaştırılmış ve AB, başı Türkiye'nin çektiği Lübnan, Ürdün vb. ülkelerle imzaladığı mültecilerle ilgili yapılan anlaşmalarından anlaşılacağı üzere meseleyi kendi ülkelerinden uzağa gönderme, yani bir bakıma dışsallaştırma politikası yürütmüştür.¹⁵⁰ AB'nin göç ile ilgili görüşü konusundaki dışsallaştırma ve sorunu

¹⁴⁷Kaya, a.g.m., s.80

¹⁴⁸Cicioğlu ve Bayram, a.g.m., s.344

¹⁴⁹Selim Kanat ve Samet Zenginoğlu, "Avrupa Birliği'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Yaklaşım ve Politikaları", **Rota Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.4, Sayı.3, 2017, s.29

¹⁵⁰Cansu Güleç, "Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye'ye Yansımaları", **Tesam Akademi Dergisi**, Cilt.2, Sayı.2, 2015, s.91-95

“erteleme” yaklaşımının hala daha devam ettiğini görmekteyiz. Avrupa Birliği’nin sürekli dile getirdiği ve Birliğe katılımın ön koşullarından biri olarak üye olarak belirlenen insan haklarına saygı maddesini, konu mültecilere gelince uygulamaya koymaktan çekinmektedir. Hatta mültecilerin uluslararası hukukta yer alan kaynaklanan ve üstelik en temel hakkı olan “geri göndermeme” hakkı dahi “Geri Kabul Antlaşmaları” yüzünden sekteye uğramaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği Geri Kabul Antlaşmalarını imzalayan devletlere göçmenleri yolladıktan sonraki süreçte bu göçmenlerle ilgilenilmediği için göçmenler transit ülkelerde ki sınırlı olan haklarla gerek sıkışmakta gerekse de kısırdöngü deki iade süreci içerisinde bulunmaktadır.¹⁵¹

Geri kabul anlaşmalarının pek çok bakımdan göçmenlerin uluslararası hukuktan doğan en temel haklarının sınırlandığı doğrultuda birçok değerlendirme yapılmıştır. AB kendisine iltica başvurusu yapan Suriyeli mültecilerin yapılan başvurularını bireysel açıdan dikkate almak yerine toplu olarak değerlendirip anlaşmalı olduğu ülkelere geri gönderilmektedir. Bahsi olan bu göndermeler ise hızlandırılmış bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu hızlı gönderim şekli insan hakları ve uluslararası koruma hukuku bakımından bazı kaygılar meydana getirmektedir. Mesela iltica başvurusu yapanlar içerisinde gerçekte gerekli olan koşullara sahip göçmenlerin hakları çiğnenmektedir. Yine başka bir yönden bakıldığında toplu bir şekilde sınır dışı olduğunda iltica başvurusunda bulunma, bu başvuruyu takip etme ve hakkını müdafaa etmek gibi haklardan da yoksun bırakılmaktadırlar. Sığınmacıların uluslararası hukuk ilkelerinin en temel maddelerinden biri olan “geri gönderme yasağı” ilkesinden de istifade edememektedirler. Geri kabul anlaşmalarının diğer bir kötü özelliği de gerekli koşulları taşımayan ülkelere yapılıyor olmasıdır. Örneğin Türkiye Cenevre Sözleşmesinde coğrafi çekince belirttiğinden dolayı Avrupa’nın dışından gelen mültecilere iltica hakkını vermemektedir. Buna karşın Suriyeli mültecilerle alakalı AB, Türkiye ile Geri Kabul anlaşması yapmıştır. Buradan çıkarılacak başka bir sonucun ise AB’nin mültecileri kendi sınırlarından uzakta tutmak uğruna esas değer olarak benimsediği hukukun üstünlüğü ilkelerinde göz ardı etmiş olduğudur.¹⁵² AB’nin Suriye’ye karşı olan tavrı, ülkelere göre farklılık gösterse de güçlü olarak Suriye karşı sert bir tutum sergilemektedir. AB ülkeleri tarafından sergilenen bu ayrımın nedeni, bir

¹⁵¹Kanat ve Zenginoğlu, a.g.m., s.29

¹⁵²Mehmet Duruel, “Avrupa Birliği Göç Politikası ve Kitleli Göç Akınları Karşısındaki Durumu”, **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, Cilt.3, Sayı.3, 2017, s.7

kesim ülke Ortadoğu’da kalıcı barışı ön planda tutarken, bir kısım ülke ise ABD ile olan ilişkilerini ön planda tutmakta ve bu ilişki temelinde Suriye’ye karşı politikalarını oluşturmaktadır.¹⁵³

Dış politikada ki sorunların birinci sütununda yer alan sosyal meselelere bakıldığında; mülteciler, ırkçılık ve eşitsizlik sorunu olarak gündeme gelmiştir. Bu durumda AB’nin birinci sütundaki meydana gelen soruna karşılık normatif gücün tesiri bir tarafa, birde krizi iyice yoğunlaştıran bir etkisinden konuşulabilir. Örnek verirsek, AB’ne üye olan Macaristan’ın sığınmacı akınlarından dolayı sınırına tel örgü yapması, aynı şekilde Fransa’nın mülteci başvuruları bahsinde yaklaşık %90’lara kadar olan red kararları vb. olaylar AB’nin aslında hiçte kendi değerlerine, hukukuna yönelik adım atmadığını ve aynı zamandada bu tutumlarıyla karşısında durmuş olduğu ırkçılık ve eşitsizlik meselelerinin önünü açarak bunları olağan gibi göstermesine neden olmakta olduğunu görüyoruz.¹⁵⁴ AB’nin mülteci meselesinde “parçalanmışlığının” en güzel örneğini ise dönemin Avusturya İçişleri Bakanı Johanna Mikl-Leitner gözler önüne serdi. Mikl-Leitner, sınırları mültecilerden korumak için, “ortak bir Avrupa duvarı” örülmesi önerisinde bulundu. Bu öneriye paralel olarak Almanya’da da sığınmacılar için “transit bölgeler” oluşturulması fikri gündeme getirildi.¹⁵⁵

Geldiğimiz son durumda Suriyeli sığınmacıların sayısı beş milyona kadar çıkmıştır. Bu sayının büyük çoğunluğu yaklaşık 3 milyon sığınmacı Türkiye’de bulunurken geri kalan 2 milyon mülteci ise Mısır, Irak, Ürdün ve Lübnan’a dağılmış bir vaziyettedir. Yani bakıldığında Türkiye, Suriyeli sığınmacılar mevzusunda diğer devletlerin yüklendiği sorumluluğunun toplamından fazlasını tek başına yüklenmiş durumdadır. Avrupa Birliği’ne karşı oluşan Suriyeli göçmenler ise gerek AB’nin gereksede AB’ye üye olan devletlerin sert tavırlarıyla karşılaşmaktadırlar. Örneğin, 2015 yılının Eylül ayında mültecilerin ülkeye girmemesi için Macaristan’ın Sırbistan sınırına tel çekmesi, bu sınırı kucağında olan çocuğu ile geçmeye çabalayan sığınmacıya, birde Macar kameramanın çelme takması halen daha hafızlardan silinmeyen görüntüdür. 30 Ağustos 2015’te Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius dikenli tel uygulamasını, “hayvanlar için bile duvarlar inşa etmek kabul edilebilir değil”

¹⁵³ Bilgehan Öztürk, “Avrupa Birliği’nin İran ve Suriye Politikasının Türkiye’ye Etkisi”, **Ortadoğu Analiz Dergisi**, Cilt.4, Sayı.48, 2012, s.45

¹⁵⁴ Cicioğlu ve Bayram, a.g.m., s.348

¹⁵⁵ Enis Bayraklı ve Kazım Keskin, “Avrupa’nın Mülteci Krizi”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, Cilt.12, Sayı.2, 2017, s.130

şeklinde eleştirerek Macaristan'ı Avrupa ortak değerlerine uymaya çağırdı. Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanlığı Müsteşarı Levente Magyar bu açıklamaların kabul edilemez olduğunu belirterek bir süre önce Fransa'nın da İngiltere sınırı yakınlarında çok daha büyük bir duvar ördüğünü hatırlattı. Magyar, Fransa'nın tutarsızlığına şu sözlerle dikkat çekti: “Kendi hükümeti benzer kararı almış bir kişinin Macaristan'ı bu şekilde suçlaması ilginçtir.”Fransa, 2015'in Haziran ayında İtalya'dan Fransa'ya geçen 2000 civarında mülteciyi İtalya'ya iade etmiş ve bu durum iki ülke arasında bir mini krize yol açmıştı. Benzer şekilde Almanya da ülkeye iltica etme amacıyla gelen 18 bin Kosovalıyı Kosova'nın “güvenli ülke” olarak tanımlanmamasına rağmen ülkelerine geri gönderme kararı almıştır.¹⁵⁶

Göçmenler ve özellikle mülteciler konusunda İngiltere, uzun yıllardır iç kamuoyunda artan yabancı karşıtlığının etkisiyle oldukça isteksiz davranmaktadır. Britanya nüfusunun sadece yüzde 0,24'ü mültecilerden oluşmaktadır(2017'de 168,978 kişi). 2016'da yapılan 39,000 iltica başvurusundan sadece 18,000'i kabul edilmiştir. (Metro, 2017). Almanya 1 milyondan fazla mülteci kabul ederken, İngiltere'nin her yıl sadece 5-6 bin mülteci alabileceğini açıklaması bakış açısını açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle referandum sonucunda Brexit kararının çıkması ve Ocak 2017'de Başbakan May'in AB'den ‘sert çıkışı’ (Hard Brexit) savunması; İngiltere'yi Avrupa'dan bağımsız dünya ticaretinin merkezi haline getirmek istediği açıklamaları, İngiltere'nin AB'den hatta diğer Avrupalı güçlerden bağımsız öncelikle kendi ulusal çıkarlarını önceleyen bir dış politikaya doğru hızlıca evrileceğini göstermektedir.¹⁵⁷

Başka bir örnek ise, “umut” yolculuğu olarak adlandırılan, sığınmacıların AB ülkelerine gitme hayallerinin Akdeniz sularında çoğu sığınmacının da olduğu gibi dibe batmasıdır. 2016'dan beri Akdeniz'de kayıp olan sığınmacı sayısı 732, Ege denizinde sadece belirlenen ölümlerin sayısı ise neredeyse 375 olmuştur. Eylül 2015'te cansız bedeni sahil kenarında bulunan Aylan bebek Akdeniz mülteci meselesinin trajik bir sembolü olmuştur.¹⁵⁸

Bu bağlamda bakıldığında ise Avrupa'nın birçoğunu Suriye iç savaşından kaçıp AB'ye sığınanların oluşturduğu ve AB'nin politikalarını sekteye uğratabilecek kadar

---

¹⁵⁶ Bayraklı ve Keskin, a.g.m., s.127

¹⁵⁷ Cengiz Dinç, “Avrupa Birliği'nin ve Üç Büyük Üyesinin Arap Baharı'na Yaklaşımları”, **Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.8, Sayı.2, 2018, s.19

¹⁵⁸ Kanat ve Zenginoğlu, a.g.m., 27

neredeşye tüm ülkeleri etkisi altına alan bu ani göç dalgaları, Avrupa'yı sıkıntı içerisine sokmakta olduğunu görüyoruz. Hepsinden öte meydana gelen bu ani göç dalgaları göstermiştir ki, Avrupa Birliği ülkeleri ve aynı zamanda uluslararası toplum bu denli büyük olan göç akınlarına hazır değildir. Ve bu durum karşısında anlaşılmıştır ki AB, yurtsuz kalan mültecileri koruyacak yeterli sisteme ve altyapıya sahip değildir.¹⁵⁹

AB'nin "mülteci krizi" mevzusunda normatif değerleri baz alarak hazırladığı dış politikasının başarılı bir sonuca ulaşmadığı görölmektedir. Sonuç olarak Avrupa Birliği'nin genelde Suriye'de yaşanan iç savaş ve Suriyeli mülteciler meselesinde ki girişimleri diplomatik olmaktan çokta öteye gidememiştir. Türkiye göçmenleri ülkesine alırken 2012 yılının Mayıs ayında Hula'da 32'si olan 108 suçsuz insanın öldürölmesinden dolayı Avrupa Birliği üyesi ülkeleri kendi ülkelerinde bulunan Suriye büyükelçiliğini persona nongrata (istenmeyen kişi) olarak duyurmuşlardır.¹⁶⁰ Sonrasında da yine Birliğe üye olan ülkelerin Suriye ve sığınmacılar meselesindeki tutumları hiç değişmeden devam etmiştir. Suriye konusunda kayıtsız olmaya devam eden AB ülkelerinin Suriye ve sığınmacılar meselesine yönelik politikalar yapmaya başlaması, Suriyeli halkın Avrupa Birliği'nin sınırlarına dayanması ile muhtemel olmuştur. Fakat Avrupa Birliği'nin Suriyeli sığınmacılara yönelik oluşturmuş olduğu politikalar yine bir öncekiler gibi sahiplenici ve bütünleştirici olmaktan çok dışlayıcı ve ötekileştirici olmuştur. Bütün bu gelişmeler incelendiğinde Avrupa Birliği'nin göç, iltica ve sığınma ile ilgili olarak yaptığı çalışmaların başarısız bir şekilde sonuçlandığı görölmektedir. Birlik, yeni politikalarında ise göç sorununa çözümler üretmek yerine daha çok meydana gelen mülteci sorunlarını Avrupa dışında tutarak bu sorunları dışarıda yönetmek istemiştir.¹⁶¹

Avrupa Birliği'nin sınırları çizilmiş net bir göç politikasının olmaması, bu alanda geliştirilen politikaların ve uygulamaların doğal olarak, ekonomik, siyasal ve toplumsal gelişmelere bağlı sürekli değişmesine sebebiyet vermektedir. Üye sayısı giderek artan ve bununla birlikte sürekli yenilenen yapıya sahip olmasından dolayı, değişim içinde olan durumlara uyabilecek bir göç politikasının geliştirilmesi için çalışmalar günümüzde hala devam etmektedir. Bu yenilenme sürecinin önemi, Suriyeli

¹⁵⁹Orhan Koçak ve R.Demet Gündüz, "Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi", **Yalova Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.6, Sayı.12, 2016, s.67

¹⁶⁰Kanat ve Zenginoğlu, a.g.m., s.25

¹⁶¹Yıldırım Turan ve Osman Şaşkın, "AB'ye İltica Başvurularının Değerlendirilmesinde Geri Kabul ve Güvenli Üçüncü Ülke Tartışmaları", **PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt.3, Sayı.1, 2017, s.50

göçmenlerin Avrupa Ülkelerine göç etmeleri ile daha da önem kazanmış olup, AB nezdinde yeni stratejiler tartışılmaktadır. Ayrıca göçmenlerin sosyal ve ekonomik olarak dışlanmışlıklarını azaltmak amacıyla Türkiye ile işbirlikleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu anlamda Avrupa Birliği tarafından Türkiye'de göçmenlerin eğitim almaları ve emek piyasasına girebilmeleri için ekonomik destek taahhütleri de söz konusudur.¹⁶²

3.3. Terör

Sovyetler Birliği'nin 1990 yılında yıkılmasıyla, var olan güvenlik korkuları ortadan kalkmış olsada yinede dünya güvenliği açısından tehdit oluşturan yeni unsurlar meydana çıkmıştır. Özellikle de Soğuk Savaş sırasında var olan ideolojik kutuplaşmaların yerini, etnik, mezhepsel ve ülke içi çatışmalar almıştır. Bakıldığında yaşanan bu çatışmaların temelini, ülkede ki kötü yaşam şartları, yoksulluk, aşırı milliyetçilik ve yolsuzluk gibi faktörler oluşturmuştur. Çatışmaların çoğunun Ortadoğu'dan kaynaklanması ise, politikacıların bu bölgeye olan yaklaşımlarını tekrardan inceleyip değerlendirmesine sebep olmuştur. Özellikle 2001'de El Kaide terör örgütünün ABD'ye yaptığı terörist eylemler, siyasetçilerin bu konuda daha radikal kararlar üzerinde yoğunlaşmasını sağladı.¹⁶³

ABD'ye yapılan eylemlerin ve aynı zamanda Suriye'de de etkin olan terör örgütlerinin başında El-Kaide ile bağlantılı olan El Nusra Cephesi ve DAEŞ gelmektedir. Suriye'de barınan El-Nusra Cephesi'ne ek olarak meydana gelen DAEŞ terör örgütünün faaliyetleri ise gerek bölgenin gereksede uluslararası politikaların etkilenmesine sebep olmaktadır. DAEŞ terör örgütüne bakıldığında ilk olarak 1999 yılında Ürdün merkezli aşırı dinci İslami Devlet ismiyle meydana gelmiştir.¹⁶⁴ Örgütün doğduğu yer Afganistan topraklarıdır. Soğuk Savaş döneminde ki ABD projesi olan Yeşil Kuşak ile Afganistan'ın Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmesi sürecinde desteklenmiş cihatçı gruplar özellikle de Suud petrol dolarları ile finanse edilerek bir Suud akımı haline gelen Vehhabi mezhebinin bölgedeki etki alanını genişletmesini ve

---

¹⁶²Koçak ve Gündüz, a.g.e., s.87

¹⁶³Efegil ve Musaoğlu, a.g.m., s.166

¹⁶⁴Mustafa Cem Ünal, Arap Baharı Sonrası Avrupa Komşuluk Politikasının Geleceği, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt.16, Sayı.2, 2017, s.35

yayılmasını hızlandırmıştır. İşte El-Kaide sonrası meydana gelen DAES’in de beslenmiş olduğu ideolojik temel kaynak budur.¹⁶⁵

Kısa adı DAES olan Irak ve Şam İslam Devleti ilk olarak Irak’ta ortaya çıkmış, Suriye’ye doğru ilerleyen ve örgütsel şekilde oluşturulmuş yapısıyla birlikte küresel bir boyutta faaliyetlerini yürüten,¹⁶⁶ hilâfet devleti kurabilmek için bulunduğu bölgelerde çok kanlı bir şekilde kitlesel eylemlerde bulunan Selefî ve Cihatçı bir örgüt olarak tanımlanmaktadır. El-Kaide terör örgütüyle ilişkili olarak 2004’de kurulan bu örgüt, ilk olarak kendini Irak El-Kaidesi olarak isimlendirmiştir. Ebu Musab Ez-Zerkavi’nin Cema’at el-Tevhid vel-Cihad ismiyle kurduğu bu örgüt Irak’ta bulunan koalisyon güçlerini geri çekirmek, var olan Şii etkinliğini ortadan kaldırmak, şeriat kanunlarını uygulamaya koymak ve Irak devletini düşürmek gibi var olan hedeflerini ilan etmiştir. Bu amaçlarını elde edebilmek için, toplumu korku ve endişeye yönlendirecek bir biçimde vahşet verici katliamlar yapmak, bomba dolu araçlarla birlikte saldırılar planlamak ve canlı bomba olarak ta intiharcı kişileri kullanmak şeklinde taktikler yapmış ve bunlara uygun yöntemler kullanmıştır.¹⁶⁷

2011’de Arap Baharı ayaklanmalarından sonra Suriye’de baş gösteren iç savaş, 1 yıl sonra 2012 yılında kanlı bir hala alarak uluslararası savaş haline gelmiş ve DAES de bütün bu olanlardan faydalanarak kendisinin varlığını bu savaş sırasında Nisan 2013 yılında ilan etmiştir. DAES’in odaklandığı ilkelere bakıldığında Irak, Suriye ve Dogudaki diğer Akdeniz ülkelerinin sınırlarını tanımayıp ve bu sınırları aşarak Halifeliği yani İslam Devletini tekrar kurma amacını gerçekleştirmek için savaş yürütmektedir. Bu amaç, özellikle El Kaide’nin lideri olan Eymen ez-Zevahiri operasyonlarını sadece Suriye ile sınırlı kalmayı kabul etmemiş olan DAES’i reddettiğinde, DAES ve El Kaide’yi karşı karşıya bırakmıştır.¹⁶⁸ Haziran ayının 2014 yılında meydana gelen saldırıyla birlikte Irak’ın nüfusu bir milyon olan büyük ikinci şehir Musul’un işgali ile DAES bölgesindeki etkisini ve dünyadaki tanınırlığını en üst düzeye çıkarmış ve bundan az bir süre sonra ise, 29 Haziran 2014 yılında Ebu Bekir el-

---

¹⁶⁵Bora İyiat, “Orta Doğu’nun Kırmızı Jeopolitiği Bir Dini Terör Organizasyonu Olarak DAES”, *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt.1, Sayı.1, 2019, s.67

¹⁶⁶Fatma Taşdemir ve Adem Özer, Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu, *Akademik Hassasiyetler*, Cilt.4, Sayı.7, 2017, s.58

¹⁶⁷Mehmet Ali Güller, *IŞİD: Kara Terör*, Kaynak Yayınları, İstanbul 2014, s.114

¹⁶⁸Gus Martin, *Understanding Terrorism – Challenges, Perspectives, and Issues*, SAGE Publications, United States of America, 2009, s.215

Bağdadi kendisini halife olarak ilan etmiş bununla birlikte de İslam Devleti'nin kurulduğunu bütün dünyaya duyurmuştur.¹⁶⁹

DAEŞ hilafeti yaymak amacıyla yeni harekât alanları oluşturmaktan geri kalmamış ve aynı zamanda kendine bağlı olan yeni bölgeler almak için çok yoğun çabalar harcamıştır. Bu bağlamda Avrupa ülkeleri de yayılmacı bir politika izleyen DAEŞ'in saldırılarına uğramıştır.¹⁷⁰ Charlie Hebdo, Bataclan konser alanında gerçekleşen ve çevrelerinde ki saldırılar, Nice'de meydana gelen kamyonlu saldırı, Brüksel havaalanı ve metro istasyonlarında ki saldırılara bakıldığında genellikle DAEŞ ile bağlantılı olup radikalleşmiş teröristler tarafından yapılmıştır. Önemli bir tehdit ise Avrupa'da bulunan bu radikalleşmiş grupların buralardan Suriye'ye giderek DAEŞ için savaşmaları ve sonraki dönemlerde tekrardan Avrupa'ya dönmeye çalışmaları olmuştur. Bakıldığında Avrupa'dan sanki bir normal yolcu gibi seyahat etmek amacıyla giden bu gruplar, Türkiye'ye uğradıktan sonra Türkiye'den de Suriye'ye geçip DAEŞ'a katılıp, bombalı saldırılar için eğitim görüyordu. Tüm bunların varlığı ise AB için yeni ve önemli bir tehdit alanına dönüşmüştür. 2014 'te DAEŞ'in İngiliz ve Amerikalı gazetecileri öldürmesinden dolayı ile başlayan ve sonraki dönemlerde Avrupa'da yapılan saldırılarla yeni bir boyuta ilerleyen bu tehdit, Suriye meselesinin AB'de büyük bir güvenlik sorununa dönüşmesine sebep vermiştir.¹⁷¹ DAEŞ terör örgütünün halifeliğini ilan etmesinden sonra bütün dünya için tehdit oluşturduğu 2014 yılında Avrupa'da gerçekleştirilen eylemlerin sayısı toplamda altı olurken, bu rakam 2015 yılında 28'e, 2016 yılında 38'e 2017 yılında ise 42'ye kadar yükselmiştir.¹⁷²

3.4. AB'nin Suriye için DAEŞ Tutumu

11 Eylül 2001 yılında ABD'ye düzenlenmiş olan terör saldırıları sonucunda meydana gelen Batı'da ki yeni güvenlik düşüncesi AB'nin Ortadoğu'ya karşı olan politikasını da hiç kuşku yok ki etkilemiştir. Demokratik ortamlarda kendisini ifade etmekte güçlük yaşayan ifade edemeyen grupların radikalleşerek teröre yönelmesi düşüncesi yeni bir güvenlik sorununu oluşturmuştur. Bu bağlamda ise ortaya çıkan bu

¹⁶⁹Selim Kurt, "Yeni Terörizm" in Geleceğin Güvenlik Ortamına Etkileri: Daeş Örneği", **Akademik Bakış Dergisi**, Cilt.13, Sayı.25, 2019, s.143

¹⁷⁰Zeynep Ece Ünsal ve Kemal Olçar, "Avrupa'da Radikalleşme ve DAEŞ: DAEŞ'in Evrilmesi ve Avrupa Güvenliğine Yönelik Tehditler", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Cilt.15, Sayı.29, 2019, s.130

¹⁷¹Mesut Özcan, "Ab-Türkiye İlişkileri ve Suriye Krizi", İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, s.8 https://insamer.com/rsm/icerik/dosya/dosya_745.pdf Erişim Tarihi: 01.05.2021

¹⁷²Ünal, a.g.m., s.35

sorunla mücadele edebilmek için bölgede bulunan ülkelerin demokratik bir kimliğe sahip olmasının gerekliliği anlaşılmıştır. Bunun sonucunda meydana gelen, demokrasi ve güvenlik bağlamında etkili bir bağ kuran yeni yaklaşım için Ortadoğu’da demokrasinin olmaması ABD ve Batı için büyük bir tehditti. ABD’nin kabullendiği bu yaklaşım AB tarafından da benimsenmiş ve oluşturulacak yeni güvenlik yaklaşımlarının temelini oluşturmuştur.¹⁷³ AB Konseyi “A Secure Europe in a Better World – European Security Strategy” (Daha İyi Bir Dünyada Güvenli Bir Avrupa” başlığı olan Avrupa Güvenlik Stratejisi) Belgesini, 12 Aralık 2003 yılında imzalamıştır. Bu belgeyi dönemin ODGP Yüksek Temsilcisi Javier Solana’nın hazırlamasından dolayı “Solana Belgesi” olarak da kabul gören bu belge, Birlik tarafından kabul edilen ilk güvenlik stratejisi belgesi olması sebebiyle önemlidir. Adı geçen bu belgede AB’nin de küresel bir aktör olmasından dolayı, daha iyi bir dünya oluşturmak için katkı sağlamak anlamında küresellik bağlamında güvenlik sorumluluğunun olduğu kesin bir şekilde vurgulanmıştır. Bundan dolayı, Ortadoğu’yu benimsemiş olduğu bu yaklaşım bağlamında yeniden inceleyen AB, “Avrupa Komşuluk Politikası”nı hayata geçirmiştir.¹⁷⁴

DEAŞ’ın bu bölgelerde bulunan sivilleri hiç acımadan katletmesi, Batılı gazetecilerin kafalarını kesip bunları bir propaganda aracına çevirerek kullanması, bölgede devlet kurduğunu iddia etmesi, bu örgütü sadece bölge için değil aynı zamanda uluslararası güvenlik için de büyük bir tehdit oluşturmuştur. Özellikle de sivil insanların katledilmesi ve Batılı gazetecilerin basına yansıyan görüntüleri Batı basınında çok fazla yankı uyandırmış ve aralarında AB üyesi ülkelerin de bulunmuş olduğu ülkelerin bu bölgeye yönelmelerine sebep olmuştur. Bunlara ek olarak bir de örgütün internet ve sosyal medya üzerinden başka ülkelerdeki kişileri ve radikalleşmeye yönelik kesimleri etkilemek için yapılan propaganda da eklendiğinde DEAŞ, hem AB hem Türkiye hem de ABD gibi ülkeler açısından büyük bir tehdit oluşturmuştur.¹⁷⁵

Aynı dönemde meydana gelen gerek Esed rejiminin kendi halkına yapmış olduğu saldırılar gerekse de Suriye kriziyle birlikte meydana gelen tehditler, hem AB hemde ABD’nin Suriye politikalarında ki önceliğe güvenliği oturtmuştur. Bu süreçte ki

¹⁷³Taylan Özgür Kaya, “Avrupa Birliği’nin Ortadoğu Barış Sürecindeki Rolünün Analizi”, **Ortadoğu Etütleri Dergisi**, Cilt.2, Sayı.3, 2010, s.84

¹⁷⁴Burak Tangör ve Sevinç Sayın, “Avrupa Birliği’nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı Mı?”, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt.11, Sayı.1, 2012, s.89

¹⁷⁵Özcan, a.g.i., s.8

çatışmaların “iç savaş” haline gelmesi ile beraber bölgede oluşan kriz, küresel güvenliği de etkileyerek tehlikeye sokmaya başlamıştır. Bu bağlamda AB, bölgede etkinlik göstermeye çalışan el-Kaide'nin Suriye'de ki uzantısı olan el-Nusra karşısında nasıl bir yol izlemesi gerektiğini hesaplamaya başlamıştır. Suriye'de ki terör örgütlerinin iyice güçlenmesi krizin AB için de güvenlikleşmeye başlamasında rol oynamıştır. 2013 yılında Doğu Guta'da Esed rejiminin gerçekleştirdiği kimyasal saldırıyla 1.300 kişinin hayatını yitirmesinin ardından AB ülkelerinin de dâhil olduğu birçok ülke, Suriye'ye müdahale çağrısında bulunmuştur.¹⁷⁶ AB 16 Mart 2015 yılında açıklamış olduğu “Avrupa Birliği'nin Irak, Suriye ve DAESH Tehdidine Yönelik olan Bölgesel Stratejisi”nde tüm uluslararası aktörleri sorunu çözmek için etkili adımlar atmaya çağırmıştır. Bu Bölgesel Strateji 2016'da güncellenerek ardından Avrupa Komisyon Başkanı olan Jean-Claude Juncker'ın buna yönelik yaptığı açıklamada, AB'nin barışçıl ve hoşgörülü bir Suriye'ye için katkıda bulunabileceğini dile getirmiştir.¹⁷⁷

2005'de oluşturulmuş olan AB'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi'nin dört temel ilkesi “önlemek”, “korumak”, “takip etmek” ve “müdahalede bulunmak” gibi yaklaşımlar, hem yabancı savaşçılar hemde DAESH içinde uygulanmaktadır. Öncelikle, terörizmi ortadan kaldırmak için uygulanan strateji; meydana gelmiş olan tehdidin psikolojik, sosyolojik, ideolojik ve ekonomik temellerini inceleyerek nedenlerine ulaşım bunları ortadan kaldırmak için ve radikalleşmeyi önlemekle mücadeleye başlamaktadır. İkincisi, terörizmden korunmak için alınacak birçok güvenlik tedbirleriyle eylemlerin olma olasılığını ortadan kaldırarak etkisini azaltmaktır. Üçüncüsü, terör örgütünün elemanları bulmasını, eylemleri planlama, finans desteklerini ve tehdit şebekelerini oluşturma yönündeki becerilerini ortadan kaldırmak amacıyla hedefledikleri terörist girişimlerini başarısızlığa uğratmak ve sınır ötesindeki faaliyetlerini yakın bir şekilde takip etmektir. Son olarak dördüncü strateji ise, terörden zarar gören insanlar için yardım, Avrupa Birliği vatandaşlarını korumaya yönelik ve üçüncü ülkelerdeki sivil/asker varlıklarının kalıcılığını sürdürmek konularını kapsayan, riski temel alan hazırlık ve bununla birlikte krize müdahalede etkili bir mekanizması öngörmektedir.¹⁷⁸ AB de bütün bunların yanı sıra aynı zamanda kurumsal olarak verilen bu mücadeleyi

---

¹⁷⁶Özcan, a.g.e., s.6

¹⁷⁷Cicioğlu ve Bayram, a.g.m., s.346

¹⁷⁸Ünsal ve Olçar, a.g.m., s.140-141

daha da etkili bir hal almasını sağlamak için bazı önlemler almıştır. Bunlar aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 2. AB'nin Terörizmle Mücadele İçin Aldığı Kararlar

Tarih	Alınan Karar
2005	AB Terörizmle Mücadele Koordinatörlüğü'nün kurulması.
Kasım 2005	AB Terörizmle Mücadele Stratejisi'nin Avrupa Konseyi tarafından onaylanması.
Eylül 2011	Radikalleşme Farkındalık Ağı'nın oluşturulması.
Haziran 2013	Adalet ve İçişleri Bakanlığı Konseyi'nin, Terörizmle Mücadele Koordinatörlüğü tarafından hazırlanan yabancı terörist savaşçılar ile ilgili 22 öneriyi onaylaması.
Ağustos 2014	Adalet ve İçişleri Bakanlığı Konseyi'nin, yabancı terörist savaşçı konusuna yönelik dört öncelik alanı belirlemesi; (1) radikalleşmeyi ve aşırıcılığı önlemek, (2) üçüncü ülkeler de dâhil olma üzere etkili bilgi paylaşımı, (3) şüpheli seyahatleri tespit etmek ve engellemek ve (4) yabancı savaşçıları soruşturmak ve yargılamak.
Eylül 2014	BM Güvenlik Konseyi Kararı 2178 ve Küresel Terörizmle Mücadele Forumu (GCTF) tarafından Lahey/Marakeş Bildirgesinin kabul edilmesi.
Ocak 2015	Riga'da Adalet ve İçişleri Bakanlığı Konseyi Bakanlar gayriresmî toplantısı: Riga ortak bildirisinin kabulü. Konsey Genel Sekreterliği tarafından yabancı terörist savaşçılar özelinde Suriye ve Irak'a yönelik terörizmle mücadele stratejsinin ana hatları.
Şubat 2015	Avrupa Konseyi'nin terörizmle mücadele konusunda üç sütun üzerinde anlaşmaya varması; (1) vatandaşların güvenliğini sağlamak; (2) radikalleşmeyi ve değerlerin korunmasını ve (3) uluslararası ortaklarla iş birliği yapmak.
Haziran 2015	AB İç Güvenli Stratejisi 2015-2020.
Temmuz 2015	1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren uygulamaya geçmek üzere AB Polis Teşkilatı tarafından İnternet Yönlendirme Biriminin kurulması.
Ekim 2015	Avrupa Parlamentosu, radikalleşmeyi ve yabancı terörist savaşçıların örgütlere katılımlarının ve radikalleşmenin engellenmesine yönelik bağlayıcı olmayan ortak bir stratejiyi onayladı.
Kasım 2015	AB resmî kurumları tarafından, terörizm ve şiddet yanlısı aşırılıklara yol açan radikalleşmeye yönelik yaptırımların arttırılması ile ilgili yeni önerilerin getirilmesi: (1) gözaltı uygulamalarının yapısı ve teşkilatı, (2) kovuşturma ve/veya gözaltı için alternatif veya ilave tedbirler, (3) entegrasyon ve rehabilitasyon, (4) eğitim, (5) uygulamalardan elde edilen alınan dersler ve geri besleme, (6) finansman ve (7) dış boyut.
Aralık 2015	Radikalleşme Farkındalık Ağı içinde Mükemmellik Merkezi'nin kurulması. İçişleri Bakanlarının, Yolcu Adı Kayıtları (PNR) veri direktifine ilişkin Avrupa Parlamentosu ile kararlaştırılan uzlaşma metnini onaylaması.
Ocak 2016	AB Polis Teşkilatı'nın Lahey'de Avrupa Terörle Mücadele Merkezi'ni (ECTC) açması.

Kaynak: Ünsal ve Olçar, a.g.m., s.141

Birçok ülkeden yardım söz konusu olsada ülkeler farklı boyutlarda ve konularda yardım yapmışlardır. Bakıldığında Polonya, Arnavutluk, İtalya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Danimarka ve Hırvatistan eğitim, teçhizat ve silah yardımı yaparken Romanya, İspanya, Yeni Zelanda, Lüksemburg, Güney Kore, İrlanda, Katar, Japonya ise sadece insani yardım yapmıştır. ABD, İngiltere ve Fransa, (sadece Irak için), Belçika, Avustralya, Norveç, Danimarka, Almanya ve Kanada askeri destek vermiştir. NATO ise resmi bir şekilde koalisyona 25 Mayıs 2017 yılında ancak katılma kararı alabilmiştir. Uluslararası bakımından DAESH'in aslında nasıl bir oluşum olduğu anlaşılamayan daha sonrasında ise küresel bir terör örgütü boyutuna gelmesiyle küresel bir tehdit oluşturması gerçeği çok geç bir dönemde anlaşılmıştır. Bu sebeple de DAESH'le mücadele için geç kalınmış olması örgütün kolay bir şekilde güçlenmesini sağlamıştır.¹⁷⁹

Avrupa Birliği'nin Suriye ile ilgili temel amacına bakıldığında, BM Güvenlik Konseyi'nin 2254/2015 sayılı Kararıyla gerçek anlamda bir siyasi çözüm yoluna giderek Suriye'de olan çatışmanın sonlandırılması, DAESH ve diğer var olan terör örgütlerinin kararlı bir şekilde yenilgiye uğratılmasıdır. Bunun olması ise ancak Suriye'nin liderlik etmiş olduğu ve sahiplendiği, ülke için barışı sağlayabilecek, Suriyelilerin yerlerine güvenli bir şekilde ve insan onuruna yakışır bir biçimde dönmelerini temin edecek ve ülkenin yeniden inşa edilebilmesi için katkı sağlayacak bir siyasi geçiş süreci ile olabilir. Bu çatışmaların başından beri AB, ülke içinde yerlerinden olan kişiler ve onlara ev sahipliği yapmış toplumlar da dahil, Suriye'de yaşamını sürdüren Suriyeli nüfusa karşı, özellikle de önemli insani ihtiyaçların giderilmesi için **740 milyon Avro** olmak üzere, toplamda **1 milyar Avro'nun** üzerinde katkıda bulunmuştur. Direnme gücünün artarak istikrarın desteklenmesi için, insan haklarına karşı oluşan ihlallerinin belgelenmesi, bağımsız medyaya destek verilmesi, hesap verebilirlik ve kapasiteyi geliştirebilmek amacıyla, Suriye'de sivil toplumu ve insan hakları kuruluşlarına asgari **13.7 milyon Avro** ödenekte bulunulmuştur. Yine aynı şekilde sosyal uyum ile direnme gücü için iletişim programlarını ve platformlarını kullanmaya yönelik Suriye'nin tüm bölgelerindeki şiddet olayları ve radikalleşme ile mücadeleyi desteklemek için **8 milyon Avro** tutarında ki bir proje haricinde Suriye'de sosyal uyumluluğun

¹⁷⁹Zikriye Sevda Sekmen, "Türkiye'ye Yönelik Değişen ve Derinleşen Tehditler: Suriye ve Irak'ta Kökleşen Daesh Terörü", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2018, Eskişehir, s.26

desteklenmesi amacıyla **1 milyon Avro'luk** başka bir proje hayata geçirilmiştir. AB, **BM Güvenlik Konseyi'nin** DAES için ekonomik olarak kaynak sağlamayı yasaklayan **2253/2015** sayılı kararı bağlayıcı niteliği olan Avrupa Birliğinin mevzuatı olarak iç hukukuna aktarılmıştır. Aynı zamanda bu yasak, doğrudan ve dolaylı bir şekilde olan petrol ticareti için de geçerlidir.¹⁸⁰

Avrupa Birliği'nin Suriye ile ilgili olarak almış olduğu en önemli iki karardan bir tanesi silah ambargosu diğeri ise Suriye ile petrol ve petrol ürünlerini alım-satımına karşı ekonomik ambargo kararlarıdır.¹⁸¹ 2011 yılının Mayıs ayında bir kısmı askıya alınmış olan işbirliği anlaşmasının, 2 Eylül'de yaptırımları genişletilerek petrol için alım satım anlaşmasının Kasım ayı itibariyle bitirilmesi kararı alınmıştır. Petrol alım-satımındaki ambargo, yapılan bu ihracattan kazanılmış gelirin tamamı rejimin uyguladığı baskıcı politikalarına kaynak olmasından dolayı alınmış bir karar olmuştur. Petrol ambargosu için AB'ye üye olan ülkelerden İtalya'nın bu konuda ilk olarak çekimser davrandığı bilinmiş olsada daha sonra birlik içerisinde bütünlük sağlanılmıştır. Ekonomik açıdan Suriye'nin gelirlerinin büyük bir bölümüne uygulanan ambargo kararı ülke için sıkıntılı bir döneme giriş yaptığını göstermesi bağlamında önem arz etmektedir. AB'nin almış olduğu tedbirlere bakıldığında, Esad'ın kabinesindeki bazı bakanlar için Birliğe seyahat yasağı getirdiği, Suriye'deki petrole boykot ettiği, AB ülkelerindeki Suriye Merkez Bankası'nın banka hesaplarının dondurulmuş olduğu söylenebilir. Ek olarak Ağustos ayında ise Esad rejiminin meşruiyetini yitirmiş olduğu nedeniyle birçok AB ülkesi Suriye elçiliklerini kapatma yoluna gitmiştir. Bunların dışında Dış İlişkiler Konseyi, Suriye ile AB arasındaki MEDA/ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument) maddeler dolayısıyla var olan ilişkilerin askıya alındığını, dahası ise ilişkilerin geliştirilmesine karşı yapılan yeni hazırlıkların da askıya alındığını beyan etmiştir.¹⁸²

AB'nin Suriye'ye hangi alanlarda yaptırım ve ambargo uyguladığı aşağıdaki listede detaylıca anlatılmıştır.

---

¹⁸⁰ <https://www.avrupa.info.tr/tr/eeas-news/daesle-mucadelede-abnin-adimlari-7436> Erişim Tarihi: 09.06.2021

¹⁸¹ Cicioğlu ve Bayram, a.g.m., s.344

¹⁸² Yücel, a.g.m., s.94

Tablo 3. AB’de Yürürlükte Olan ve Suriye’ye Uyguladığı Yaptırım ve Ambargoların Listesi

Kısıtlama/Ambargo Getirilen Alan	Kısıtlama/Ambargo Detayı
Silah İthalatı	Suriye’den silah ve ilgili malzeme ithalatı yasaktır. İlgili mali yardım da yasaktır.
Varlıkları Dondurma ve Fonların Kullanılabilir Hale Getirilmesi Yasağı	Listelenen kişi ve kuruluşların tüm varlıkları dondurulmalıdır. Ayrıca herhangi bir fonu veya varlığı doğrudan veya dolaylı olarak kullanmaları da yasaktır.
Finansal Önlemler	Üye devletler, Suriye hükümetine hibeler, mali yardım veya imtiyazlı krediler için yeni taahhütlerde bulunamazlar. Suriye hükümetine sigorta ve sigorta yenilemesi yapılması yasaktır. Üye devletlerin bölgelerinde Suriyeli bankaların yeni şubeleri, yan kuruluşları veya temsilciliklerinin açılması yasaktır. Ayrıca, Suriyeli bankalarla yeni ortak girişimler kurmak, mülkiyet hakkı almak veya yeni temsilci bankacılık ilişkileri kurmak da yasaktır. Suriye hükümetine 1 Aralık 2011 tarihinden sonra çıkarılan Suriye kamu veya kamu garantili bonoların ihraç edilmesi, satılması, satın alınması, aracılık veya yardım sağlanması yasaktır. Avrupa Yatırım Bankası’nın (AYB) Suriye ile AYB arasında var olan herhangi bir kredi anlaşması kapsamında veya bunlarla bağlantılı olarak harcama yahut ödeme yapması yasaktır. Suriye’de yer alan egemen projeler için mevcut Teknik Yardım Hizmet Sözleşmelerinin AYB ile sürdürülmesi de yasaktır. Üye devletler, Suriye ile ticaret için kamu ve özel sektöre sağlanan yeni uzun vadeli taahhütlerde bulunmayacaklardır.
Uçuşlar, Havalimanları, Uçaklar	Üye devletler, Suriyeli taşıyıcılar tarafından yapılan kargo uçuşların ve Suriye Arap Havayolları tarafından gerçekleştirilen uçuşların havaalanlarına erişimini önlemek için gerekli önlemleri alacaktır.
Denetimler	Üye devletler, yükün yasaklanmış maddeler içerdiğine dair bilgiye sahiplerse, Suriye’ye bağlı gemi ve uçakların kargolarını inceleyeceklerdir. Yasaklı maddeler bulunması halinde yasaklanmış maddeleri ele geçirecek ve imha edeceklerdir.
Yatırımlar	Suriye’deki Suriye petrol endüstrisi arama, üretim veya rafine etme sektörlerinde faaliyet gösteren ve Suriye’de elektrik üretimi için yeni enerji santralleri inşa eden işletmelerle (1) finansal kredi veya kredi verilmesi, (2) katılımın kazanılması veya uzatılması (3) veya herhangi bir ortak girişim kurulması yasaklanmıştır. Suriye petrol ve doğal gaz endüstrilerine veya elektrik üretimi için enerji santrallerine yatırım yapmak yasaktır.
Talepleri Yerine Getirme Yasağı	Listelenen kişi/kuruluşlara ya da Suriye’deki herhangi bir kişi/kuruluşa hak talebinde bulunmak yasaktır.
Kabul Kısıtlamaları	Üye devletler, 2013/255/CFSP Konsey kararının Ek 1’inde listelenen kişiler için seyahat kısıtlamaları uygulayacaktır.
İç Baskı İçin Kullanılan Ekipmanla İlgili Kısıtlamalar	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü’nün Ek 1A ve Ek 9’unda listelenen ve iç baskı için kullanılabilecek ekipman, mal ve teknolojileri Suriye’ye ihraç etmek yasaktır. İlgili teknik veya finansal yardım ve hizmetler de yasaktır.
Mallarla İlgili Kısıtlamalar	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 7’de belirtilen ekipman veya teknoloji ihraç etmek veya Suriye’ye elektrik üretimi için yeni enerji santrallerinin inşasına katılmak yasaktır. İlgili teknik veya mali yardım da yasaktır.
Havacılık ve Jet Yakıtı	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 5A’da listelenen jet yakıtı ve katkı maddelerinin Suriye’ye ihraç edilmesi yasaktır. İlgili mali yardım da yasaktır.
Kültürel Mülkiyet	Suriye’den yasa dışı yollarla veya 15 Mart 2011 sonrasında getirilmiş, 36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 11’de listelenenler de dahil olmak üzere, kültürel mülkiyet ve diğer arkeolojik, tarihi, kültürel, nadir bilimsel ve dini öneme sahip unsurların ithalat, ihracat ve aktarımını yapmak veya ilgili diğer aracılık hizmetlerini sağlamak yasaktır.
Altın, Değerli Metaller, Elmaslar	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 8’de listelendiği üzere Suriye hükümetine, Suriye hükümetinden veya Suriye hükümeti için altın, değerli metaller ve elmasların ihracat, ithalat veya simsarlığını yapmak yasaktır.
Lüks Mallar	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 10’da listelenen lüks malların Suriye’ye ihraç edilmesi yasaktır.
Diğer Öğeler	Suriye cinsinden banknot ve madeni paraların Suriye Merkez Bankası’na teslim edilmesi yasaktır. Suriye’deki petrol ve doğal gaz endüstrisinin aşağıdaki kilit sektörleri için kilit ekipman ve teknoloji ihraç edilmesi yasaktır: (1) rafine etme, (2) sıvılaştırılmış doğal gaz, (3) keşif ve (4) 36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü’nün Ek 6’sında listelenen üretim. İlgili teknik veya finansal yardım, eğitim ve diğer hizmetler de yasaktır.
Petrol Ürünleri	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 4’te listelenen ham petrol ve petrol ürünlerinin Suriye’den ithal edilmesi yasaktır. İlgili mali yardım da yasaktır.
Telekomünikasyon Donanımları	36/2012 sayılı (AB) Konsey Tüzüğü Ek 5’te listelenen telekomünikasyon izleme ve müdahale ekipmanının Suriye’ye ihraç edilmesi yasaktır. Bu tür ekipman veya yazılımların kurulması, çalıştırılması veya güncellenmesi ile ilgili yardım da yasaktır.

Kaynak: Merve Dilek Dağdelen ve Musab Yılmaz, “Fransa’nın Suriye Stratejisi”, SETA Yayınları, İstanbul, 2020, s.12

DAEŞ hilafeti yaymak amacıyla yeni harekât alanları oluşturmaktan hiç çekinmemiş ve kendisi için yeni bölgelerin işgali için yoğun çabalar harcamıştır. Bu bağlamda bakıldığında ise Avrupa ülkeleri de yayılmacı DAEŞ saldırılarından nasibini almıştır.¹⁸³

DEAŞ Paris saldırılarını gerçekleştirene kadar Fransa ile Suriyeli muhalifler arasında bulunan ilişkilere bakıldığında iyi bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Fakat DEAŞ'ın gerçekleştirdiği Paris saldırılarından sonra Fransa'nın DEAŞ konusunda ki stratejisi değişerek farklı bir boyuta geçmiştir. Kendi topraklarında terörle bu kadar yakından karşılaştıktan sonra İngiltere ve ABD'nin aksine Suriye'de daha çok ön planda olmak istemiştir. Bu bağlamda Suriye'ye ilk askeri sevkiyatı, DEAŞ'ın Paris'e saldırılarından sonra Haziran 2016 yılında gerçekleştirmiştir.¹⁸⁴ Bunun sonucunda ise Fransa'nın Suriye'deki DEAŞ'a karşı etkin mücadelesi Fransa'yı DEAŞ'ın hedefi haline getirmiştir. 2015 yılında İlede-France ve Charlie Hebdo saldırılarıyla baş gösteren tehlike 13 Kasım 2015 yılında Paris'te yedi farklı yerde silahlı ve bombalı olmak üzere gerçekleştirilen bu saldırılarla birlikte zirveye ulaşmıştır.¹⁸⁵ Paris'teki bu saldırılardan sonra açıklamada bulunan Fransa'nın Cumhurbaşkanı Hollande, "savaşımız acımasız bir şekilde olacak" açıklamasını yaptığı sırada Fransa savaş uçakları da Suriye'deki hava saldırılarını başlatmıştır. Avrupa Birliği, bu saldırılardan sonra Fransa için birliktelik mesajı verirken, sınır güvenliklerinde artırılacağını duyurmuştur. İngiltere, Fransa, Almanya DEAŞ ile mücadelede bu mücadele koalisyonu için desteği artıracığını ve aynı zamanda ülke güvenliğini sürdürebilmek için gerekli olan tedbirlerinde alınacağını ilan etmiştir.¹⁸⁶ Suriye'deki krizin ilk zamanlarında, İngiltere diğer müttefiklerle beraber Esad rejiminin ülkenin geleceği için meşruiyetini yitirdiğini ve bundan sonra söz hakkının olmaması gerektiğini söylemesine rağmen, herhangi bir askeri müdahalenin Esad sonrasında Suriye'de ve özellikle bölgede başka çatışmalara ve istikrarsızlıklara yol açabileceğinden endişe duymuştur.¹⁸⁷

2015'den beri İngiltere'nin Suriye ile ilgili izlediği politikalarda öncelikleri değişime uğramıştır.El-Kaide ve DAEŞ gibi terör örgütlerinin Suriye ile Irak'ın bazı yerlerinde

---

¹⁸³Ünsal ve Olçar, a.g.m., s.133

¹⁸⁴Dağdelen ve Yılmaz, a.g.e., s.16

¹⁸⁵Dağdelen ve Yılmaz, a.g.e., s.14

¹⁸⁶Özcan, a.g.i., s.8

¹⁸⁷Mustafa Tayfun Üstün, "İngiltere'nin Suriye'ye Yönelik Dış Politikası", **Akdeniz İİBF Dergisi**, Cilt.21, Sayı.1, 2021, s.95-98

denetimi ele alması ve Suriye'de muhalif grubu destekleyen ülkelerden militan toplaması, kamuoyunda terör örgütleriyle mücadelenin esas hedef olarak görülmesine sebep olmuştur. Bakıldığında değişmiş olan bu bakış açısı şahsen dönemin başbakanı olan David Cameron'un konuşmalarında da görülmektedir. 26 Kasım 2015 yılında Dış İlişkiler Komitesiyle yapmış olduğu müzakerede İngiliz ulusal güvenliğine karşı en güçlü tehditlerden birinin DAESH olduğunu ifade etmiştir. Suriye topraklarını DAESH'in merkez olarak kullanmasından dolayı , gerek bölgeyi gerekse de anavatanı, organize etmiş olduğu eylemlerle tehlikeye attığından söz etmiştir. Konuşmasını DAESH'in gerçekleştirdiği terör saldırılarından ve propagandalarından örnekler verip sürdüren Cameron, İngiltere'nin DAESH konusundaki güvenliğini hiçbir ülkeye bırakmayacağını ve DAESH'e müdahale etmek için illada İngiltere'de saldırılar yapmasına gerek olmadığını ve ayrıca böyle bir şeyi bekleme durumlarının bulunmadığını vurgulamıştır.¹⁸⁸

İngiltere, Suriye'de meydana gelen halk hareketlerinin iç savaşa dönüşmesiyle birlikte Suriye Büyükelçiliğini 2012 yılında kapatarak ilişkilerini muhaliflerin oluşturduğu Suriye Milli Konseyi ile devam ettireceğini açıklamıştır. 2013 G8 zirvesinden sonra İngiltere Suriye'deki Esad'ın eli kanlı bir lider olduğunu belirterek iktidarı bırakmasının gerekli olduğunu savunmaya başlamıştır. Suriye sorununda başka önemli bir gelişme de 2013'de Suriye'ye müdahale etmek için İngiltere'deki parlamento da gerçekleştirilen oylamanın reddedilmesi olmuştur. Operasyon yapma taraftarı olan Başbakan Cameron oylama sonucunda "İngiliz parlamentosunun müdahalesini istemediğini belirtip, hükümetin buna göre hareket edeceğini" dile getirmek durumunda kalmıştır. Çatışmalar devam ederken muhaliflere destek veren İngiltere, Aralık 2015'de çıkarılan tezkereyle IŞİD için oluşturulan amaçlar en başta olmak üzere Suriye'ye yalnızca havadan birkaç operasyon yapılmıştır.¹⁸⁹

Alınan politik kararlar çerçevesinde yapılan yasal düzenlemelerle ilgili "finansal anlamda herhangi bir destek sağlamak, terör örgütüne katılım göstermek veya bu örgütlere liderlik etmek, teşvik edici harekette bulunmak veya övmek, eleman temin etmek, eğitim vermek veya eğitim almak, terör amacıyla çatışma bölgelerine seyahatte

¹⁸⁸House of Commons, Prime Minister's Response to the Foreign Affairs Select Committee's Second Report of Session 2015-16: The Extension of Offensive British Military Operations to Syria, 2015, <https://www.parliament.uk/globalassets/documents/commons-committees/foreign-affairs/PM-Response-to-FAC-Report-Extension-of-Offensive-British-Military-Operations-to-Syria.pdf> , Erişim Tarihi: 26.01.2021

¹⁸⁹Dinç, a.g.m., s.19

bulunmak” biçiminde özetlenen terör suçlarıyla bağlantılı olarak AB üyesi ülkelerin tutumu şu şekildedir: Adı geçmiş olan yedi saldırının da terör suçu olarak görüldüğü İspanya, Almanya, Belçika, Lüksemburg (terör eğitimi alma ve seyahat ile ilgili suçlar taslak olarak hala beklemektedir), Portekiz ve Malta olmak üzere yedi ülkeden oluşur. Teröre finansal destek sağlamak eylemi bütün AB üyesi ülkeler için suç sayılmaktadır. Terör örgütlerine katılıp liderlik etmek fiili ise Çek Cumhuriyeti, Bulgaristan, Litvanya ve İsveç dışında tüm AB üyesi ülkeler için suç sayılmaktadır. Teröre teşvik ve terörü övmek eylemi İtalya, Danimarka ve Finlandiya dışında tüm devletler için suç kapsamına alınmıştır. Terör örgütleri için eleman sağlamak Birleşik Krallık, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve Slovakya hariç diğer tüm AB üyesi ülkeler için suç sayılmaktadır. Teröristlere eğitim desteği vermek fiili Fransa, Çek Cumhuriyeti ve Polonya dışında; terör eğitimi almak ise, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan, GKRY, Letonya, İrlanda, Litvanya İsveç, Polonya, Romanya ve Slovenya hariç bütün diğer ülkeler için suç olarak düzenlenmiştir. Terör amaçlı çatışma yerlerine seyahat yapmanın suç sayıldığı AB ülkeleri de Avusturya, Almanya, Belçika, Danimarka, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Fransa, Finlandiya, GKRY, İspanya, Birleşik Krallık, Lüksemburg (taslak), İsveç (taslak), Malta, Slovakya, Portekiz ve Bulgaristan’dır. Adı geçen bu yedi fiilinde de ulus-üstü entegrasyonun en ileri düzeyde ki örneklerinden biri olan AB üyesi olan tüm ülkeler tarafından bile tek bir terör suçu olarak görülmemesi bakıldığında aslında terörizmle mücadelenin ne denli zor olduğunu göstermektedir.¹⁹⁰

3.5. Suriye’ye Uygulanan Politikalar da Sert Güç mü Yoksa Yumuşak Güç mü Etkili ?

1900’lü yıllardan bu yana Avrupa ülkeleri tarafından sınırları oluşturulan Ortadoğu ülkeleri, birer birer bağımsızlıklarına kavuştu. Fakat bakıldığında dünya için 1945 yılından sonra yeni bir süreç başladı. 2. Dünya Savaşı’ndan sonra ise özellikle de İngiltere ve Fransa’nın dünya siyasetinden elini çekmesinden sonra, dünya kesin çizgilerle ABD ve Sovyetler Birliği olmak üzere iki kutuplu bir yapı haline geldi. Meydana gelen kutuplaşma güçler dengesini oluşturmuş, büyük ve orta büyüklükteki ülkelerin hemen hemen hepsi iki bloğa ayrılmıştır. Bloklaşmış bu devletlerin aralarında

---

¹⁹⁰Ünsal ve Olçar, a.g.m., s.141-142

oluşan anlaşmazlık ve çatışmanın doğrudan bir silah kullanılarak değil de bu tarz araçların kullanılmadan sürdüğü bu dönem, Soğuk Savaş adını almış ve etkisini bütün dünya üzerinde hissettirmiş ve hâlâ da hissettirmeye de devam etmektedir. Bu dönemde ilişkiler güç gösterisi üzerinden devam ettirilmiştir. Dünya siyasetinde merkezî bir role sahip olan Ortadoğu, Soğuk Savaş döneminde de yine gücü elinde tutmak isteyen devletlerin çıkar çatışmalarına da sahne olmuştur. Temel enerji kaynağının petrol olduğu bölgede petrolün fazla miktarda çıkması, Ortadoğu üzerinde etkin olma mücadelesini aşırı derecede körüklemiştir. Bakıldığında petrol, Ortadoğu'daki Amerikan-Sovyet mücadelesinin en temel ve önemli nedenlerinden biri olmuştur. Sovyetler'in kendisine yetecek kadar petrol rezervine sahip olmasına karşın buna rağmen yinede Ortadoğu petrolünün Batı'ya akışını engellemek için çalışmış, ABD'de Ortadoğu'daki petrolün Sovyetlerin kontrolü altına girmemesi için mücadelesini sürdürmüştür. Geçmişte var olan bu mücadele hâlâ daha devam etmektedir. ABD ve şimdilerde ki Rusya, kendi çıkarları ve güçleri için Ortadoğu'nun ülkeleri üzerinden siyaset yürütmektedir.¹⁹¹

Bakıldığında 1950'li ve 1960'lı yıllarda Avrupa ülkeleri Ortadoğu'da hem bireysel hemde kolektif bir şekilde varlık gösterememişlerdir. 1956 yılında ki Süveyş Krizinden sonra iki sömürgeci güç olan Avrupa ülkesi, İngiltere ve Fransa'nın bölgedeki varlığı sona bulmuş ve onların yerlerini dönemin iki süper gücü haline gelen ABD ve Sovyetler Birliği almıştır. 1970 yıllarının başlarında İngiltere ve Fransa bölgede var olan eski konumlarını tekrar geri alabilmek için Avrupa Siyasi İşbirliği özelinde çaba göstermişlerdir. Bu amaçla da Avrupa Siyasi İşbirliğini bir araç olarak görmüş ve onları kullanmaya başlamışlardır.¹⁹²

AB ve ABD nükleer silahların yayılmasının önüne geçmek, terörizmi yok etmek, serbest ticareti güvenli bir şekilde sağlamak, bölgenin ve özellikle de İsrail'in güvenliğini sağlamak için ve Arap-İsrail barışını sürdürmek gibi bir dizi temel çıkarı takip etmeye devam etmiştir. Ama aynı zamanda, iki aktörde demokrasi, insan hakları, şiddet ve baskı kullanımına karşı çıkma, siyasi ve ekonomik reform gibi bir dizi temel ilkenin benimsenmesini de desteklemiştir.¹⁹³ AB'nin kendi özelinde yapmış olduğu

---

¹⁹¹ Sağlam, a.g.i., s.7

¹⁹² Kaya, a.g.m., s.84

¹⁹³ Tanja A. Börzel, Assem Dandashly and Thomas Risse, "Responses to the 'Arabellions': The EU in Comparative EU", *Journal of European Integration*, Volume.37, No.1, 2015, p.9

ortak barış, güvenliği ve istikrarı dünyadaki diğer ülkelere amacına vurgu yapar. AB, güvenlik, ortak barış ve istikrar alanını genişletip komşu olan bölgelerdeki var olan AB ülkelerinin güvenliği ve istikrarı için tehdit sayılabilecek durumları önlemeyi hedefler. Yani bakıldığında Avrupa Birliği istikrarsızlık ithal etmek yerine istikrarı ve güvenliği ihraç etmeyi ön planda tutar. Çünkü AB kendisine komşu olan ülkelere istikrar ve güvenlik ihraç etmeyi önemli kişisel çıkarı olarak görmektedir. Bu bağlamda bakıldığında AB diğerler bölgelerin çıkarlarına hizmet ediyor gibi görünürken aslında aynı zamanda kendi çıkarı içinde hizmet etmektedir. AB'nin, güvenlik, barış ve istikrarı dünyaya yayması aslında pozitif toplamı bir oyundur, bu sayede gerek AB gerekse de AB'ye komşu olan ülkeler birlikte barış, istikrar ve refaha kavuşurlar.¹⁹⁴

Coğrafi yakınlık ve tarihsel bağlar, AB ile Orta Doğu arasındaki artan karşılıklı bağımlılığın temelini oluşturan uzun süredir devam eden gerçeklerdir. Bu iki faktör, AB'nin bölgeye yönelik tutumunu etkiliyor. Mevcut AB üyeleri Fransa, İngiltere, İtalya ve İspanya'nın geçmişte Orta Doğu'da kolonileri vardı. Şu anda, bazı AB üye devletlerinin bu sömürge geçmişi, bu ülkelere göç olarak geri döndü. Solana'nın bir konferansta belirttiği gibi, Güneyden gelen göç, kötüleşen sosyal koşullar ve artan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, Kuzey'in siyasi istikrarsızlık ve yasa dışı kaygılarına katkıda bulunuyor. Bu nedenle, Ortadoğu'daki siyasi, ekonomik ve sosyal koşullar, hem ekonomik hem de güvenlik çıkarları açısından AB'yi etkileme potansiyeline sahiptir. Bu potansiyel nedeniyle, AB başa çıkmak için bazı araçlar geliştirmiştir.¹⁹⁵

3.5.1. Avrupa Akdeniz Ortaklığına Giden Süreç

3.5.1.1. Barselona Süreci

Akdeniz bölgesi Avrupa Birliği için her zaman cezp edici bir bölge olmuştur. Genişleme sürecinde ise bu durum iki katına çıkmıştır. Bu amaçla AB'nin Orta ve Doğu Avrupa genişlemesini dengelemek maksadıyla düşünülen Akdeniz bölgesi konferansı için ilk adım 1994'te Fransa'nın Cannes şehrinde yapılan AB zirvesiyle atılmıştır.¹⁹⁶

¹⁹⁴Kaya, a.g.m., s.82

¹⁹⁵Kenan Dagci,"The EU's Middle East Policy and Its Implications to the Region", **Turkish Journal of International Relations**, Volume.6, No.1, 2007, p.179

¹⁹⁶M. Akif Özer, Ufuk Ayhan ve İbrahim İrdem, "Avrupa Birliği'nin Akdeniz Politikası ve Bölgesel Güvenlik", **Güvenlik Çalışmaları Dergisi**, Cilt.19, Sayı.3, 2017, s.173

AB'nin üyesi olmayan Akdeniz ülkeleriyle olan ilişkileri genelde işbirliği anlaşmaları ile sürdürülmektedir.¹⁹⁷ Avrupa-Akdeniz ülkelerinin dışişleri bakanlarının Kasım 1995 yılında başlattığı Barcelona Süreci, diyalog, ortak sahiplenme ve işbirliği prensiplerine dayalı yaratıcı bir ittifak meydana getirdi. Bu süreç, 27 Avrupa Birliği üyesi ülkeleri ve 12 Akdeniz ülkesini¹⁹⁸ Filistin, Cezayir, Mısır, Kıbrıs, Malta, Ürdün, İsrail, Fas, Suriye, Lübnan, Tunus ve Türkiye dışişleri bakanları bir araya gelip bu bölgenin refah, barış, iktisadi ve mali işbirliği ve güvenlik hususlarını kapsayan Barcelona Bildirgesi'ni onayladılar. 1995 yılında Barcelona Bildirgesi ile oluşturulan AB-Akdeniz ülkeleri ortaklığı, birliğin Akdeniz Havzasındaki bölgesel bütünleşme politikalarının devamıdır. Avrupa Konseyi 15-16 Mart 2002 yılında birliğin sosyal, ekonomik ve çevre ilişkilerini değerlendirmek için Barcelona'da zirve düzenlendi. Özellikle de enerji ve finans piyasalarının serbestleştirilmesi, istihdam alanlarının artırılması konularının işlendiği zirvenin en temel özelliği, ilk olarak aday ülkelerin de bu zirveye çağrılarak derinleşme sürecine ivme kazandırılması olmuştur.¹⁹⁹

Bu politikaların uygulanabilmesi için AB, Barcelona Süreci maksadıyla, üç temel strateji oluşturulmuştur. Birinci stratejiye bakıldığında, siyasi ve diplomatik alanı içermektedir. Bu stratejiye göre, Ortadoğu'da, temel evrensel prensiplere dayanan barış ve istikrarlı bir ortam oluşturulacaktır. Bu bağlamda, ülkeler, idari, siyasi ve hukuki yenilikleri hayata geçirirken, birbirleriyle normal ilişkiler yürüteceklerdir. İkinci strateji, ekonomik yenilikleri kapsamaktadır. İdari, ekonomik ve sosyal alandaki yenilikler, bölgedeki sürdürülebilir ve dengeli bir ekonomik ve sosyal kalkınmayı zemin hazırlayacaktır. Daha sonra bölgede ki ülkeler ile Avrupa Birliği arasında, serbest ticaret alanı yaratacaktır. Oluşan bu serbest ticaret ilkesi de, bölgede ki iyi yönetişimi, demokratikleşmeyi, açıklığı ve hukukun üstünlüğünü güçlendirecektir. Son strateji ise, farklı medeniyetler ve kültürler arasında karşılıklı olarak bir hoşgörüyü dayanan anlayışın oluşturulmasıdır. Bu anlamda, Birlik, Avrupa insanı ve bölge halklarıyla arasında karşılıklı olarak sosyal ve kültürel değerlerin daha iyi bir şekilde anlaşılmasını teşvik etmektedir. Böylece insanların birbirlerini anlamasıyla, karşılıklı olarak

¹⁹⁷ Dani Daniş Baran, Avrupa Birliği Akdeniz Politikalarının Tarihsel Gelişimi, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/700840> Erişim Tarihi: 05.02.2021

¹⁹⁸ Erişim Tarihi: 04.05.2021 <https://www.avrupa.info.tr/tr/news/barselona-sureci-akdeniz-icin-birlik-girisimi-baslatildi-5580>

¹⁹⁹ Baran, a.g.e., s.197

hoşgörünün var olacağına inanan Birlik, bu strateji sayesinde, toplumlarda görülen hoşgörüsüzlüğü, nefreti ve kızgınlığı sonlandırmak istemektedir.²⁰⁰

Ayrıca Barselona Zirvesinde Akdeniz bölgesinin önemi vurgulanarak, Avrupa Yatırım Bankası içerisinde sağlaştırılmış bir Avrupa-Akdeniz yatırım düzeneğinin oluşturulması ve bu bağlamda bölgede bir ofis açılması için kararlar alınmıştır.²⁰¹

3.5.1.2. Avrupa-Akdeniz Ortaklığı

Fransa'nın liderliğini yapmış olduğu Global Akdeniz Politikası'nı (GAP) mecburi tutan çok fazla önemli gelişmeler vardı. Bunlara sırasıyla baktığımızda ilk olarak Avrupa üyesi ülkeler, bölgedeki süper güçleri dengeleyip ve Akdeniz ülkeleriyle ve aynı zamanda bunların iki büyük güçle olan ilişkilerinden farklı bir zeminde daha eşit olan ve bu ülkeler için iyi sonuç doğuracak bir ilişki kurmak istemişti. Arap ülkeleri de başta olmak üzere Akdeniz ülkeleri AT'yi süper güçlerin bölgede var olmasına karşı bunu bir dengeleyici olarak görme eğilimi içerisine de girdiler. Üçüncü olarak, Arap ülkelerinin sebep olduğu petrol ambargosunda dolayı açığa çıkan enerji krizi sonrasında, Ortadoğu bölgesinden Batı 'ya petrolün akışı hayati bir öneme sahip olmuş ve bu durumda Akdenizli Arap ülkeleri ile ilişkilerin normalleştirilmesini zorunlu hale getirmiştir.²⁰²

1970 yılından beri uluslararası aktör olma yolunda ilerleyen AET ve Suriye ilişkilerinde birbirlerine karşı güven sorunları vardı.Suriye Batıya karşı güvensizlik duyarken AET ise Suriye'deki otoriter yönetime karşı güvensizdi. İki taraf arasındaki ilk temaslara bakıldığında 1972 yılında kurulmuştur. 1972'de AET'nin 1995 Barcelona Deklarasyonu'nun öncülüğünü yaptığı önemli bir girişim olan Global Akdeniz Politikası olarak adlandırılan politika ile Akdeniz ülkeleri ve AET arasında kültürel, ekonomik ve teknik alanda işbirliği başlamıştır. 1977 yılında ise Suriye ile AET arasında İşbirliği Anlaşması resmi olarak imzalandı.Bu anlaşmayla birlikte AET, Suriye'deki üretimi ve ekonomik altyapılı yatırım projelerini destekleyerek Suriye'nin sanayileşme sürecini ve tarımsal üretiminin modernize bir hal almasını amaçlıyordu. Bakıldığında bu girişimler, aynı zamanda Suriye ve AET arasında başlayan ilişkilerin

²⁰⁰Efegil ve Musaoğlu, a.g.m., s.169

²⁰¹Serpil Kahraman, "Ab-Akdeniz Bölgesel Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu", *Journal of Yasar University*, Cilt.3, Sayı.12, 2008, s.1734

²⁰²Ömer Kurtbağ, "Avrupa-Akdeniz Ortaklığı: Barcelona Süreci", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt.3, Sayı.1, 2003, s.76

ilk temellerini oluşturmasına rağmen oldukça sınırlıydı ve bunun yanı sıra politik ilişkiler de zayıf durumdaydı. Bu durum, 1980'lerde de devam etti.²⁰³ Barcelona S¼reci olarak da bilinen Avrupa-Akdeniz Ortaklığı, 1995 yılı Kasım ayında Barcelona'da d¼zenlenip Avrupa-Akdeniz Dışışleri Bakanları Konferansında onaylanan Barcelona Deklarasyonu ile başlamıştır.²⁰⁴ Avrupa Birliği önc¼l¼đ¼nde 1990'lı yılların ortalarında uygulamaya konulmuş olan Avrupa-Akdeniz Ortaklığı Projesi, örg¼t¼n Doğu Avrupa'ya genişlemesiyle ve g¼ney Avrupa'daki ¼lkelerin yumuşak g¼venlik algılamalarını AB'nin gündemine oturtmasıyla meydana ¼ıkan bir komşuluk politikasıdır.²⁰⁵

Ve Avrupa-Akdeniz Ortaklığı; istikrar, g¼venlik, barış ve demokratikleşme gibi değerler bağlamında bir diyalog oluşturma zeminine imkan tanıyacak olması bakımından b¼lgesel bağlamda Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısını ve kapsamını artırma maksadıyla somutlaşan bir dış politika yapılanması s¼reci olarak nitelendirilmektedir.²⁰⁶ Bakıldığında, Avrupa Birliği'nin i¼selleřtirilmesi, norm ve değerlerinin kurumsallaştırılması ile ortaya ¼ıkacak yeni tehdit algılamalarının azaltılmasını hedefleyen Ortaklık Projesi, zorlayıcı olmaktan daha ¼ok normatif ve sivil ara¼larla ¼ç boyutlu (ekonomik, siyasal, ve sosyo-k¼lt¼rel) bir d¼ř¼nce i¼ermektedir. S¼z ge¼en alanların ortak zeminini ise, b¼lgede ki ¼lkelerin demokratikleşme gayretleri ve ekonomik liberalleşme y¼n¼ndeki a¼ımlar ve s¼re¼ler meydana getirmektedir.²⁰⁷

Avrupa-Akdeniz Ortaklığı (AAO)'nın oluşturulması d¼ř¼ncesi, Avrupa Konseyi'nin 1992 Lizbon, 1994 Korf¼ ile Essen Zirvelerinde gelişerek 1995 Cannes Zirvesi'yle birlikte Avrupa Komisyonunun sunduğu Avrupa Akdeniz Ortaklığı Önergesi'nin kabul edilmesiyle son halini almıştır. Avrupa Birliği'ne ¼ye olan 15 devlet ile 12 Akdeniz devletinin (Mısır, Cezayir, Suriye, G¼ney Kıbrıs Rum Y¼netimi, L¼bnan, İsrail, Tunus, Filistin Ürd¼n, Malta, Fas, T¼rkiye) Dışışleri Bakanları, 27/28

²⁰³ Peter Seeberg, "Syria and the EU. The Crisis in Syria and the International Sanctions with a Focus on Syrian-EU Relations", **Center for Mellemøstudier**, Danmark, 2012, p.7

²⁰⁴ <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/euomed>

²⁰⁵ Michelle Pace, "Norms Shifting from EMP to ENP: the EU as a norm entrepreneur in the South?", **Cambridge Review of International Affairs**, Volume.20, Issue. 4, 2007, s. 659-660.

²⁰⁶ "Euro-Mediterranean Partnership", European Commission, <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/> Erişim Tarihi: 06.02.2021

²⁰⁷ Umut Koldaş ve Nur K¼pr¼l¼, "Avrupa-Akdeniz B¼lgesinde B¼t¼nleř(eme)me ve Demokratikleş(eme)me S¼re¼leri Bağlamında Kuzey Kıbrıs Örneği, Alan Analizi Yakın Doğu Enstit¼s¼, https://yde.neu.edu.tr/wp-content/uploads/sites/142/2018/02/YDE_AvrupaAkdeniz.pdf Erişim Tarihi: 12.02.2021

Kasım 1995 yılında Barselona Bildirgesini imzalamıştır. Bu ortaklığın üç ana hedefi bulunmaktadır. Bunlar:

-Siyasi diyalog ve güvenlik artırılarak ortak bir barış oluşturmak,

-İktisadi ve mali işbirliği ile beraber, hem Akdeniz ülkelerinin kendi aralarında hemde AB ile gerçekleştirecekleri serbest ticaret bölgesi ile birlikte ortak bir refah alanı oluşturmak,

-Sivil toplumlar arasında kültürel, sosyal ve insani dayanışmayı ileri düzeye taşımak.²⁰⁸

Programın amacına bakıldığında güvenlik, siyasal diyalog, ekonomik işbirliği ve sosyal, kültürel ve insani ortaklıkla bölgedeki barışı, istikrarı ve refahın yaygınlaşmasını sağlamaktır. Program üç ana ayak üzerine oturtulmuştur. Bunlardan birincisi siyasal ve güvenlik ayağı; biyolojik, nükleer ve kimyasal silahların üretimine mani olmak ve kitle imha silahlarının kontrolünü sağlamayı hedeflemektedir. Bunlarla beraber, yasadışı göçün önüne geçilmesi, terör örgütlerine karşı savaş, uyuşturucu kaçakçılığı ile uluslararası suçlar ve rüşvete karşı da işbirliği benimsenmektedir. İkinci olarak da, finansal ve ekonomik ayağında ise pazar ekonomisi için gerekli olan hukuki şartların uygulanması, özel sektör ve üretim sektörlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Son olarak ise, sosyal ve kültürel anlamda bölge halkının birbiri ile yakınlık kurması, farklı kültürler, gelenekler ve medeniyetlere karşı karşılıklı bir saygı çerçevesinde işbirliği sağlamak şeklinde sıralanabilir.²⁰⁹ AB için Suriye jeostratejik açıdan çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen, Suriye krizine gösterdikleri tepki stratejik somut dış politika hedeflerinin ve vizyonun eksikliğini göstermektedir. Türkiye ve Rusya'nın benimsediği proaktif bir dış politika değil, Dandashly ve Risse'nin savunduğu gibi bekle ve gör politikasını uygulamış veya sistematik ve bazı zaman tutarlı olmayan bir dış politika izlemeyi tercih etmişlerdir.²¹⁰

Bakıldığında AB'nin Suriye'ye karşı uyguladığı dış politikaları, nispeten başarılı alanlar ve başarısız alanlar olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Suriye iç savaşıyla birlikte meydana gelen krizin ilk yıllarında Esad rejimini zayıflatmak için; silah

²⁰⁸Fehmi Ağca, Avrupa-Akdeniz Ortaklığının Politik ve Güvenlik Boyutu, https://www.academia.edu/43794853/AVRUPA_AKDENIZ_ORTAKLI%C4%B0Z_EININ_POL%C4%B0T%C4%B0K_VE_G%C3%9CVENL%C4%B0K_BOYUTU_Yazan_Fehmi_A%C4%9ECA Erişim Tarihi: 15.02.2021

²⁰⁹Munawar Ali Bhutto, "The Barcelona Declaration and the Role of EU in the Development of Southern and Eastern", *Adam Akademi*, Volume.3, Sayı.1, 2013, s. 62-68

²¹⁰Börzel and Dandashly and Risse, a.g.e., s.10

ambargosu, ekonomik ambargo, banka hesaplarının dondurulması gibi alınan kararların Suriye ekonomisini uğrattığı zarar göz önüne alındığında, Avrupa Birliği'nin bu durumlarda büyük derecede hedefine ulaştığını söylemek mümkündür. Silah ambargosunun uzatılması veya kaldırılması gibi konularda yaşanan fikir ayrılıklarına karşın, Suriye rejimi ile ilgili olarak ortak bir tutum sergilendiği söylenebilir. Kurulduğu zamandan beri birçok adımla siyasi işbirliği kurmaya çalışan Avrupa Birliği, ortak küresel tehditlere karşı ise dış politikasında tek düzey bir siyaset izlediğini söylemek çok güçtür. Dış politikada bir bütünlük sağlanamamasının önündeki en temel engellerden biri AB üyesi devletlerin ayrı olarak her birinin bölge ülkeleriyle ilgili farklı menfaatlerinin bulunmasıdır. Öncelikli menfaatlerin başını ekonomik çıkarların oluşturulması bu alanda AB üyelerini ortak bir noktada buluştururken, dış politikada ortaya çıkan farklı çıkarlar, Birliğe üye devletleri sorunlar karşısında ayrı noktalara götürmektedir.²¹¹ AB'nin karşılıklı güvenlik ve savunma politikalarında çeşitli engellerin ortaya çıkmasının en önemli nedeni, AB ülkelerinin birbirinden farklı bir geçmişe sahip olmasıdır. Örneğin Almanya dünya savaşlarından önemli ölçüde etkilendiği için savaş seçeneğini düşünmek istememiş, bunun yerine ticaret gücü gibi faktörleri savunmuştur. Fransa, İkinci Dünya Savaşı'nda işgal edilen ülke, kendi çıkarlarını korumak için askeri kapasitenin artırılmasını savundu. İngiltere, müttefik güçlerin merkezinde olduğu için, Birliğin silahlanmasını teşvik ettiler. Bu bağlamda Almanya ve Almanya'yı destekleyen ülkeler Birliği yumuşak güç organı olarak görme eğilimindeyken, İngiltere ve Fransa gibi ülkeler Birliğin askeri anlamda gelişmesi gerektiğini savunmaktadır.²¹²

Aynı şekilde AB, bölgede demokratikleşme ile ilgili olarak önemli politikalar üretememiştir. Bunun iki nedeni olduğu söylenebilir. İlki, her ne kadar AB insan hakları, demokrasi, ve hukukun üstünlüğüne öncelik tanıdığını söylese de, aslında önceliğinin, ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi gibi alanlara vermiştir ve bundan dolayı da demokrasi, insan hakları gibi konular da gündemin daha alt sıralarına yerleşmiştir. Diğer taraftan, dış politika üretimi hakkında, AB üyeleri arasında tam bir uyum olmadığı görülmektedir. Bakıldığında üye devletler arasında görülen görüş ayrılıkları, Birliğin açık, net ve somut bir Ortadoğu politikası yapmasına engel

²¹¹ Cicioğlu ve Bayram, a.g.m., s.328-347

²¹² Adrian Hyde-Price, "European Security Strategic Culture and the Use of Forces", **European Security**, Vol: 13, No: 4, 2004, p. 325-326.

olmaktadır. Örneğin, İtalya, İspanya ve Fransa gibi devletler, eski dönemlerde sömürgeleri altında olan Afrika ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesini ön planda tutarken, Doğu Avrupa ülkeleri, Almanya, Baltık Cumhuriyetleri, kuzey komşularıyla ilgilenmektedir. İngiltere'ye bakıldığında, ABD'nin stratejik ortağı konumundadır. Son olarak, AB'nin bölgedeki ülkelerin enerji kaynaklarına bağımlı olması ve ticari bakımdan bölgedeki ülkelerin önemli bir ticari ortağı olması ise, bölge devletleriyle olan ilişkilerinde temkinli davranmasına sebep olmaktadır.²¹³ Avrupa Birliği, son dönemlerde ekonomik, sosyal politik diyalog, karşılıklı yarar sağlayan ticari ve yatırım ilişkileri ve demokratik yenilikler için işbirliği içerisinde şiddete varmayacak çözüm yöntemlerini devreye sokma çabası içerisinde olmuştur.

Araçlar çerçevesinde incelendiğinde, Avrupa Birliği bölgeye doğrudan bir askeri bir güç uygulamamış bunun yerine güç kullanma tehdidinde başvurmuştur. Fakat güç kullanma tehdidi istenilen sonucu sağlamayınca, muhaliflerin sınırlı bir şekilde silahlanmasına katkıda sağlamıştır. Ayrıca, negatif koşulluluk ilkesini temel alarak, Suriye'ye yapılan ekonomik yaptırımlar ve silah ambargosu ile Esad rejiminin gücü yıkılmaya çalışılmıştır. Yani bakıldığında AB'nin Suriye politikası için reaktif bir dış politika stratejisi sürdürdüğünü, savaşın başında retorik eylem ve negatif iktisadi önlemleri benimsediğini ve sonrasında ise sınırlı ve dolaylı bir askeri müdahaleye başvurduğunu söylemek mümkündür.²¹⁴ AB'nin uluslararası politikada bir aktör rolünde Suriye krizine dahil olma uğraşlarına karşın görüşülen ortak görüşler, sürekliliği olan bir dış politikaya dönüşmemiştir. “Yırcalı” kendi oluşturmuş olduğu raporda da belirtildiği gibi AB, Suriye sorununda ortak bir politika uygulamakta zorlanmıştır. Ortak politikaların yapılması yolundaki engellere bakıldığında ; üye devletlerin kendi aralarında bir uzlaşmaya varmaması, Suriye için her devletin kendi çıkarlarının birbirinden farklı olması, Suriye sorununun Avrupa Birliği'nin öncelikliği konumunda olmaması ve politikaların uygulanmasında Amerika'ya bağımlı olmak gibi dört temel sebep bulunmaktadır.²¹⁵ Ortak politikanın olmaması sonucunda ise istenilen yaptırımların bir çoğunun kısa bir süre içinde yumuşamasına sebep olmuştur.²¹⁶

---

²¹³Efegil ve Musaoğlu, a.g.m., s.173

²¹⁴Dağdelen ve Yılmaz, a.g.e., s.10

²¹⁵Ayşe Üstünel Yırcalı, “Europe and the Syrian Conflict: Policies and Perceptions”, Podem Yayınları, İstanbul, 2017, p.16.

²¹⁶Üstün, a.g.m., s.100

Esed rejimine olan tutumunu uyguladığı yaptırım ve ambargolarla gösteren Sarkozy, bakıldığında güvenlik sebebiyle Suriye’de bulunan temsilcilerini ülkesine geri çağırmasına rağmen diplomatik ilişkilerin hepten kesilmesi konusunda çekimser davranmıştır. Bununla birlikte Suriye’deki iç savaşın şiddetinin en yüksek olduğu zamanlara rağmen Fransa Şam’da bulunan Charles de Gaulle Fransız Lisesinde verilen eğitimi sonlandırmamış ve eğitime devam etmiştir. Fransız Eğitim Ajansına (Agence pour L’enseignement Français a L’etranger) bağlı faaliyetlerini yürüten bu okul bugünlerde yine Şam’da Fransız öğretmenlerle birlikte eğitim faaliyetlerini devam ettirmektedirler.²¹⁷

3.5.2. Avrupa Birliğinin Suriye’ye Uyguladığı Yumuşak Güç

3.5.2.1. Kültür Kapsamında AB’nin Suriye’ye Uyguladığı Yumuşak Güç Politikaları

Kültürel çalışmalarla birlikte savaşların bitmesi ve barışı ortamının hazırlanması düşünceleri 2. Dünya Savaşından sonraki Avrupa’nın en önemli konusu haline gelmiş, 1960’lı yıllarla birlikte ise bu alanda faaliyetler artmış, bu yıllardaki yapılan bütün araştırmalar ve tartışmalar bilimsel çalışmalarda yerini almıştır. 1960’lı yıllarda oluşturulan Avrupa Kültür Forumu bu alanda dikkat çekici olmuştur. Bu kültür forumunda “uluslararası alandaki kültür politikalarının ayrıca bir barış politikası” olduğu savunulmuştur. Bakıldığında kültür, yumuşak gücün kullanmasında en önemli araçlardan birisidir. Dilin önünde ki engelleri aşırp önyargıların önündeki engelleri kaldırarak farklı ülke ve etnik gruplardan gelen insanları birbirine bağlayarak sanat ve kültür dünyadaki bölgeler ve toplumlar için bağlayıcı bir güç olmaktadır.²¹⁸

Dil de devletlerin kullanmış olduğu başka bir yumuşak güç unsurudur. Günümüzde ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa gibi ülkelerin dil üzerinden uyguladığı yumuşak güç faaliyetlerinin yanı sıra yeni ülkelerinde bu bağlamda yumuşak güç kullandığı görülmektedir. İngilizcenin dünya çapınca var olan hakimiyeti, resmi dili İngilizce olan devletlerin bu dil üzerinden kültürel faaliyetlerini yürütmelerini, bu dili kendi yumuşak

²¹⁷ Dağdelen ve Yılmaz, a.g.e., s.13

²¹⁸ Nevide Akpınar Dellal, “Alman Dış Kültür Politikası’nda Belirleyici Unsurlar: Çatışmasızlık Ve Yumuşak Güç / Sivil Güç - Enstitüler, Okullar Ve Diğer Aracı Örgütler”, s.40 https://www.researchgate.net/publication/347389820_ALMAN_DIS_KULTUR_POLITIKASINDA_BELIRLEYICI_UNSURLAR_CATISMASIZLIK_VE_YUMUSAK_GUC_SIVIL_GUC_-_ENSTITULER_OKULLAR_VE_DIGER_ARACI_ORGUTLER, Erişim Tarihi: 03.09.2021

güçleri çerçevesinde kullanmalarını ve bu sayede de kendi kültürlerini daha kolay bir biçimde tanıtmaları için ortam sağlamıştır. Çünkü dil, kültür, eğitim, ekonomi, sanat ve hatta teknolojiye kadar bütün alanları etkileyip dönüştürmektedir. Bu nedenle de dil ile yapılan kültür diplomasisine bakıldığında son derece önemli olduğu görülmektedir.²¹⁹Günümüzde yumuşak güç uygulamalarının önemli bir aracı olan kültürel etki yöntemiyle başarılı politikalar üretme çok belirgin bir hal alarak, bu yumuşak güç uygulama yaklaşımı, devletlerin dış politikasındaki kullandığı önemli bir araç haline gelmiştir.²²⁰

Yumuşak güç yaklaşımıyla amaç, hedefteki aktörün düşüncelerine ve davranışlarına nüfuz ederek hedef aktörün kendiliğinden, lehimize olacak şekilde bir davranış değişikliğinde bulunmasını sağlayabilmektir. Bunu sağlamak içinde ilk olarak başka toplumlarla iletişime geçerek onları etkilemekte yatmaktadır.²²¹Avrupa Birliği için, güneyde ve doğuda en yakında bulunan komşularıyla olan ilişkileri bölgenin istikrarı açısından önemlidir. Avrupa Birliği kendi değerleri çerçevesinde kendi iradesini karşı tarafa zorla dayatarak, empoze ederek değil bulunan bazı değerlere saygı duyulması çağrısında bulunarak, sınırları içinde ve ötesinde bir barış ve refah alanı oluşturmak çabası içerisindedir. Tamda burda kültür merkezi bir rol oynamaktadır.²²² Ve bu bağlamda Avrupa Birliği, yumuşak güç alanında kültürel gelişme katkı olarak harcamalarına ve yatırımlarına çok önem vermektedir. Bu açıdan, dünyada çok kültür yatırımı yapan ülkenin bir AB üyesi olan Fransa olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Birlik, eğitim konusuna da ayrı bir önem vermekte olup uluslararası düzeyde öğrenci çekmek içinde okullarını sürekli geliştirmektedir. Bu doğrultuda 27 kurumu dünyanın ilk 100 üniversitesi içerisinde bulunan AB eğitim konusunda ABD ile yarışıp ve hatta onu geçmiştir.²²³

Kültür kapsamında Avrupa Birliği'nin Suriye'ye uyguladığı yumuşak güç politikalarına bakıldığında AB üyesi Fransa'nın Şam'da bulunan Charles de Gaulle Fransız Lisesinin faaliyet göstermesi bir yumuşak güç sergilemedir. Ve hala daha Suriye'deki iç savaşın şiddetinin en yüksek olduğu zamanlara rağmen Şam'da bulunan

²¹⁹ Şamil Öçal, "İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı: Kültür Ve Dil", Cilt.2, Sayı.2, 2018, s.54-55

²²⁰ Dellal, a.g.i., s.40

²²¹ Kadir Sancak, "Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Türkiye'nin Yumuşak Gücünde Kültür Faktörü", **Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.2, Sayı.4, 2016, s.24

²²² Avrupa Birliği resmi web sitesi, <https://www.avrupa.info.tr/tr/news/avrupa-birliginin-dis-iliskilerinde-kulturun-rolu-5018> Erişim Tarihi: 08.09.2021

²²³ Elif Hande Paçaoğlu, "Balkanlarda Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Yumuşak Gücü", **Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi**, Cilt.3, Sayı.6, 2020, s.57

Charles de Gaulle Fransız Lisesinde ki verilen eğitim sonlandırılmamış ve eğitime devam edilmiştir.

Ayrıca Erasmus+ programıyla beraber 428 Suriyeli öğrenci, profesör ve idari personel ile Avrupa'ya gidip burada eğitim almıştır.²²⁴ Bunlara ek olarak 44 Avrupalı öğrencinin ve personelin oluşturduğu bir grup da 2015-2020 yılları arasında Suriye'ye gitmiştir.²²⁵ AB'nin kullanmış olduğu bu program aracılığıyla değişim sürecine dahil olan kişilerin Ab'ye gidip buralarda eğitim alması, AB'nin kültürünü, eğitimini ve AB kimliğini tanıyıp benimsemektedir. Böylece AB bu programlar aracılığıyla da Suriye'de yumuşak gücü devreye sokmaktadır.

Suriye üzerinde uygulanan diğer bir yumuşak güç uygulamasına bakıldığında, EUTF(AB Bölgesel Güven Fonu) Suriye'deki temel ihtiyaçlara odaklanıp erken kurtarma yardımları sağlayarak, toplulukları kendi kendilerine yeterlilik için sürdürülebilir araçlar ve becerilerle donatmak kapsamında adımlar atmaktadır. Topluluklardaki savunmasız kişileri güçlendirmeye, eğitim ve öğretim alanında yardım etmeye, koruma ve sosyal uyumu oluşturmaya, sağlık ve suya erişim sağlamakla birlikte iş yaratma ve işgücü piyasalarındaki entegrasyona yoğunlaşmaktadır. Diğer yandan çocukların, kadınların ve gençlerin özel ihtiyaçlarıyla ilgilenerek bu ihtiyaçlara özel önem verilmektedir.²²⁶

Ayrıca Birlik, bölgedeki ülkeleri insan hakları, demokrasi ile ifade özgürlüğü gibi değerleri tanımaya ve benimsemeye zorlar, yani bölgede ki ülkeleri kendileri gibi davranmaya sevk eder. Avrupa Birliği, o bölge ülkeleri için kendisini bir "rol model" olarak görmektedir. Buna yönelik çalışma arzusu, yumuşak güç politikalarının bir çıktısıdır.

3.5.2.2. Dış Politika Kapsamında AB'nin Suriye'ye Uyguladığı Yumuşak Güç Politikaları

Ülkelerin kültürel ve siyasi değerleri yumuşak güç politikalarında tek başına yeterli olamamaktadır. Dolayısıyla da bu değerler bağlamında nasıl bir dış politika izledikleri konusu önemli bir yere sahiptir. Yumuşak güç uygulamalarında dış politika bağlamında bir ülkenin izlediği politikalarda, uluslararası meşruiyetin aranması,

²²⁴ Suriye | Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri (europa.eu) Erişim Tarihi: 03.09.2021

²²⁵ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria> en Erişim Tarihi: 01.09.2021

²²⁶ Suriye | Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri (europa.eu) Erişim Tarihi: 03.09.2021

yaptığı siyasette kendi yanında var olacak bir ittifak oluşturabilmesi açısından kolaylaştırıcı bir etki yaratırken, tek taraflı atılan adımlar da ise bunun tam tersi etkiyi de doğurmaktadır. Bu bağlamda son yıllarda yakalanan önemli büyüme oranları ve ülkeye sağladığı yatırımlara ilave, Birleşmiş Milletler 'deki konumu ve diğer ülkelere uyguladığı kendine özgü dış politikalarıyla AB, dünya genelinde dikkatleri üzerinde topladığı bir topluluktur.

AB'nin yumuşak güç politikaları bağlamında dış politika söyleminin temel hedefi çatışmalardan uzak durarak kültürel ve ekonomi merkezli politikalarda etkin olmak maksadıyla barışçıl ilişkiler ağı oluşturmaktır. Bu bakımdan tarihsel olarak değişmeyen bir söylem olan Barış içinde bir arada yaşama ilkesine ek olarak, aynı zamanda karşılıklı çıkarları temel alan ekonomik ilişkiler, çatışmaların barışçıl yollarla çözülmesi için diyalogların artırılması ve barışçıl kalkınma temeline oturtulan AB dış politikası, bölgesel ve küresel sorunlar için yapıcı yaklaşımlar içeren, komşu ülkeler ve küresel güçlerle iyi ilişkiler temeli üzerine kurulan istikrarlı bir dünya gibi söylemleri vardır.²²⁷

Yumuşak güç politikası olarak adlandırılması için sadece cezbetmek veya hayranlık uyandıracak bir şekilde diğer ülkelerin etkilenmesi ve istekli bir biçimde o aktörü kabul etmesi değil aynı zamanda hedefteki ülke için uygulanacak politikanın neticesinde bir faydanın olması da yani ülke lehine uygulanan bir politikada da yumuşak güç söz konusudur. Örneğin AB'nin Suriye krizi meselesinde, Suriye ile olan petrol ve petrol ürünleri alım- satımına karşı ekonomik bir ambargo uygulaması her ne kadar sert güç gibi görünse de aslında burada bir yumuşak güç söz konusudur. Çünkü ambargo kararı her ne kadar sert gücü bize anımsatsa da burada meydana gelecek sonuç Suriye için faydalı olacaktır. Bu doğrultu çerçevesinde bakıldığında ambargonun uygulanması bir yumuşak güç politikasıdır.

AB'nin Suriye'ye uyguladığı ambargonun yanı sıra Esad kabinesinde ki bazı bakanlar için AB'ye seyahat yasağı getirdiği, AB ülkelerinde ki Suriye Merkez Bankasının hesaplarının dondurulmuş olması,²²⁸ ekipman ve teknolojilerin ve bazı iletişim sistemlerinin ihracatının yasaklanması, Suriye'deki bazı şirket ve altyapı projelerinin finansmanına kısıtlamalar getirilmesi ve Suriye rejimini destekleyen ve

---

²²⁷ Karaoğlan a.g.e., s.20

²²⁸ Yücel, a.g.m., s.94

yararlanan gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik varlıkları ve mali kaynakları dondurulması.²²⁹ Yine aynı şekilde bir yumuşak güç politikasıdır.

Ne için dış politika araçları olarak ekonomik ve askeri araçlar her ne kadar sert güç unsuruydu aynı zamanda da yumuşak güç unsuru olarak da kullanılabilir. Bu bağlamda bakıldığında bir ülkeye baskı unsuru olarak kullanılan ekonomik yaptırımlar sert gücün varlığını gösterirken, o ülkeye yapılan yatırımlar ve kalkınma yardımları yumuşak gücün varlığını göstermektedir.²³⁰

Ülkeye yapılan yardımlar yumuşak güç aracı olarak kullanılabilir. Bu bağlamda, AB'nin Suriye'ye yönelik dış politika stratejisine bakıldığında stratejilerin en önemli bölümünü ekonomik ilişkilerden meydana gelmektedir. Ülkeye sağlamış olduğu büyük oranda yardımlar AB'nin Suriye'de var olabilmesinin temel nedenleri olarak gösterilebilir. AB'nin Suriye'ye uyguladığı yumuşak güç stratejisinin en önemli bölümünü meydana getiren dış yardımlara bakıldığında tarihsel olarak birçok amaç için kullanıldığı ve uluslararası konjonktürle beraberde değişiklikler gösterdiği bilinmektedir.²³¹

Çatışmaların başından beri AB, ülke içinde yerlerinden olan kişiler ve onlara ev sahipliği yapmış toplumlar da dâhil, Suriye'de yaşamını sürdüren Suriyeli nüfusa karşı, özellikle de önemli insani ihtiyaçların giderilmesi için **740 milyon Avro** olmak üzere, toplamda **1 milyar Avro'nun** üzerinde katkıda bulunmuştur. Direnme gücünün artarak istikrarın desteklenmesi için, insan haklarına karşı oluşan ihlallerinin belgelenmesi, bağımsız medyaya destek verilmesi, hesap verebilirlik ve kapasiteyi geliştirebilmek amacıyla, Suriye'de sivil toplumu ve insan hakları kuruluşlarına asgari **13,7 milyon Avro** ödenekte bulunulmuştur. Yine aynı şekilde sosyal uyum ile direnme gücü için iletişim programlarını ve platformlarını kullanmaya yönelik Suriye'nin tüm bölgelerindeki şiddet olayları ve radikalleşme ile mücadeleyi desteklemek için **8 milyon Avro** tutarında ki bir proje haricinde Suriye'de sosyal uyumluluğun desteklenmesi amacıyla **1 milyon Avro'luk** başka bir proje hayata geçirilmiştir. AB, **BM Güvenlik Konseyi'nin** DAESH için ekonomik olarak kaynak sağlamayı yasaklayan **2253/2015** sayılı kararı bağlayıcı niteliği olan Avrupa Birliği'nin mevzuatı olarak iç hukukuna

²²⁹ Vasil Stankov, "The Role Of The European Union For The Settlement Of The Conflict In Syria", **International E-Journal of Advances in Social Sciences**, Vol.5, Issue.14, 2019, s.1034

²³⁰ Nye, a.g.e., s.5

²³¹ Karaoğlan a.g.e., s.20-21

aktarılmıştır. Aynı zamanda bu yasak, doğrudan ve dolaylı bir şekilde olan petrol ticareti için de geçerlidir.²³²

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise AB'nin Suriye'ye yumuşak güç politikaları bağlamında uyguladığı bölgesel olarak bütünleşme hareketleri ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Suriye'de çok sayıda STK ile işbirliği yapan ve ortak çalışmalar yürütmeye çalışıyor.

AB, BM ile yakın bir şekilde çalışırken, Suriye'de sahada bulunan çok çeşitli STK'larla da işbirliği yapmaktadır. Bu anlamda, Halep krizi sırasında başlatılan Halep Girişimi, tahliye için bir yardım planını koordine eden AB çabalarına iyi bir örnektir. AB, bu alanda İran ve Rusya da dahil olmak üzere diğer aktörlerle de işbirliği yapmaktadır.²³³

2015'ten bu yana, Suriye'nin komşularının mülteci kriziyle başa çıkmasına yardımcı olmak ve Suriye'den gelen mültecilere yardım etmek için insani olmayan yardımın önemli bir kısmı, Suriye Krizine Müdahale için AB Bölgesel Güven Fonu (EUTF Suriye) aracılığıyla kanalize edildi. EUTF Suriye, çeşitli AB finansman araçlarından sağlanan fonları ve 21 AB Üye Devleti, Türkiye ve Birleşik Krallık'tan gelen katkıları tek, esnek ve duyarlı bir mekanizmada birleştirerek krize hızlı ve entegre bir AB müdahalesi sağlamıştır. Toplam bütçesi 2.3 milyar Euro'dur. Kriz uzadıkça, ihtiyaçlar değişti ve EUTF Suriye, temel ihtiyaçlara odaklanan erken kurtarma yardımı sağlamaktan, mültecileri ve yerel toplulukları daha fazla kendi kendine yeterlilik için sürdürülebilir araçlar ve becerilerle donatmaya doğru evrildi. Mültecilerin ve ev sahibi topluluklardaki savunmasız kişilerin kendi kendine yeterliliklerini güçlendirmeye, eğitim ve öğretime, koruma ve sosyal uyum, sağlık, su ve sanitasyona erişim sağlamanın yanı sıra iş yaratma ve işgücü piyasalarına entegrasyona odaklanmaktadır. Kadınların, çocukların ve gençlerin özel ihtiyaçlarına özel önem verilmektedir. EUTF Suriye aynı zamanda ev sahibi hükümetleri, uzun vadede mülteci ve yerel topluluk ihtiyaçlarını karşılamak için kamu hizmeti sunumuna yönelik ulusal sistemlerini güçlendirmede desteklemektedir.²³⁴

²³² <https://www.avrupa.info.tr/tr/eeas-news/daesle-mucadelede-abnin-adimlari-7436> Erişim Tarihi: 09.06.2021

²³³ Yırcalı, a.g.e., s.12

²³⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria_en Erişim Tarihi: 04.09.2021

Ülke bazında hazırlanan AB stratejileri itibariyle (country strategy papers), Suriye'ye yönelik olarak AB'nin tüm ilgisi ekonomik reformların desteklenmesine odaklanmıştır.

Burada kullanılacak yöntemler ise;

- Kurumsal yapılanma: Sağlık sektöründe modernizasyon ve rasyonel yönetim; Belediyelerin Modernizasyonu,

-Endüstriyel modernleşme

-İnsan Kaynaklarının geliştirilmesi: Tempus programı, Mesleki eğitim programı

-Ticaretin güçlendirilmesi: Bankacılık sektörü, Endüstriler ve Maliye bakanlığının modernizasyonu olarak tespit edilmiş bunun için 3 yıllık bir bütçe oluşturulmuş ve 93 milyon Avro pay ayrılmıştır.²³⁵

- **AB Suriye'ye Hangi Yumuşak Güç Politikalarıyla Nasıl Yardım Ediyor?**
- Gerçek manada siyasi bir geçişi sağlamak için **Birleşmiş Milletler liderliğinde Suriye müzakerelerini** destekliyor.
- **Suriye'de hem anlamlı hem de kapsayıcı bir geçişi** desteklemek için siyasi muhalefeti güçlendiriyor.
- Ülkede ve bölgede bulunan en yardıma muhtaç durumdaki Suriyeli halkın insani ihtiyaçlarını karşılayarak **hayat kurtarıyor**.
- **İnsan hakları, demokrasi, ve ifade özgürlüğünü** desteklemek için Suriye'de ki sivil toplum örgütlerini güçlendiriyor.
- Hem **Suriye nüfusu ve halkını hem de** mülteciler ve komşu ülkelerdeki ev sahiplerinin **direnme güçlerini** destekliyor.²³⁶

Öte yandan AB, daha özerk ve yetenekli bir Suriye sivil toplumunu iki şekilde güçlendirmeye yardımcı oldu. Birincisi, AB, Suriye içinde ve dışında AB tarafından finanse edilen girişimlerin uygulayıcıları olarak bu tür örgütleri seçerek kuruluşunu teşvik etti ve sürdürdü. İkincisi, AB, bu tür tartışmaları olabildiğince kapsayıcı hale getirmek amacıyla Suriye'deki siyasi geçişle ilgili tartışmalara Suriyeli sivil toplum

²³⁵Yücel, a.g.e., s.96

²³⁶ Avrupa Birliği resmi web sitesi, Görünüm: Suriye krizine AB'nin verdiği karşılığın etkileri | AB Türkiye (avrupa.info.tr) Erişim Tarihi: 01.09.2021

aktörlerini önemli ölçüde dahil etti. Bu, Suriye rejimine ve hesap verebilirlik için yaygara koparmaya ve değişim olanaklarını keşfetmeye devam edecek bir grup örgüte karşı bir siyasi alternatifler ekolojisinin geliştirilmesine yardımcı oldu.²³⁷

3.6. AB Ortadoğu'ya Nasıl Yumuşak Güç Uygulayabilir?

Nüfusu 300 milyondan fazla olan Arap ülkeleri, gaz ve petrol dışında dünya ülkelerine Finlandiya'dan bile az ihracat yapıyor. Arap ülkelerindeki çalışan bilim insanlarının sayısına bakıldığında, dünya ortalamasının neredeyse üçte biri kadar. Demografik tablolar incelendiğinde önemli derecede bir genç nüfus var, fakat bu bölgedeki genç nüfusun anlamlı işler bulması şansı yok çünkü bu gençler yetersiz fırsatlarla karşı karşıya. Arap ülkeleri nüfusuna bakıldığında yüzde kırk beşi şimdilerde 14 yaş altında ve nüfusun tamamı ileriki çeyrek yüzyılda iki katına çıkacak. İşsizlik oranı %20'lerde. Bakıldığında yapılması gereken şey Orta Doğu'da daha açık ve daha net bir sivil toplum sağlayan uzun vadede eğitimsel ve kültürel değişim stratejilerinin geliştirilmesi olmalıdır. Sivil toplumu geliştirmek için yapılan çalışmaların birçoğu vakıflar, şirketler, üniversiteler ile diğer kar amacı olmayan kurumların haricinde hükümetler tarafından da desteklenebilir. Vakıflar ile şirketler, Arap eğitim sistemindeki sorunları gidermeye ve eğitim sistemini modernize etmeye ve bu sistemi ezberci öğrenmenin ötesine götürerek ileri seviye teknolojiler sağlayabilir. AB üyesi ülkeleri üniversiteleri öğrenciler ve öğretim üyeleri için daha çok değişim programları oluşturabilir. Vakıflar, Arap ülkelerinde AB ülkeleri çalışmaları kuruluşlarının ya da gazetecilerin profesyonelliğini artıracak programları geliştirmek için destek verebilir. Hükümetler, İngilizce öğretimini destekleyerek öğrenci değişimleri için finansal yardım sağlayabilir. Kısacası, yumuşak güç kaynakları oluşturmak ve demokrasinin geliştirilebilmesi için koşulları teşvik etmek için etkili bir uzun vadeli stratejilerin birçok yolu vardır. Ancak, daha önce belirtildiği gibi, politikaların tarzı ve özü daha geniş demokratik mesajla tutarlı olmadığı sürece hiçbiri etkili olmayacaktır.²³⁸

²³⁷ Erwin van Veen, Alba Di Pietrantonio Pellise, Nancy Ezzeddine and Paolo Napolitano, Band-aids, not bullets EU policies

and interventions in the Syrian and Iraqi civil wars, The Clingendael Institute, The Netherlands, 2020, s.32

²³⁸ Nye, a.g.e., s.118-123

UNICEF'in 2 Aralık'ta gerçekleştirilen eğitim değerlendirmesine göre 2 ülkedeki okulların en az beşte biri doğrudan fiziksel hasar gördü ve 2 okul hasar gördü veya yıkıldı.16 1.500'den fazla okul yerinden edilmiş kişiler için barınak olarak kullanılıyor . Bazı okullar çatışma tarafları tarafından kullanılmıştır. En çelişkili bölgelerde, bazı çocuklar neredeyse iki yıllık eğitimden mahrum kalmış durumda; Halep'te okula devam oranı %6'ya düştü. Aileler güvenliklerinden endişe ederek çocuklarını okula göndermekte isteksiz davranmaktadır. Çok sayıda yerinden edilmiş aileye ev sahipliği yapan bölgelerde, sınıflar aşırı kalabalık, bazen 100 öğrenciye kadar ev sahipliği yapıyor. Ayrıca komşu ülkelerde çocuk mültecilerin okullaşmasına yönelik düzenlemeler, sürekli artan talebe ayak uyduramamaktadır. Ülkenin daha iyi bir geleceği için temel bir dayanak olan eğitim ile Avrupa Birliği bu sektöre yardımcı olmak için ciddi bir çaba sarf etmelidir. Üniversiteler kısmen faaliyetlerini durdurdu. Özellikle Halep Üniversitesi'nin can kaybının yüksek olduğu sınavlarda bombalanmasının ardından güvenlik endişeleri öğrencilerin kariyerlerini takip etmelerine engel oluyor.²³⁹

---

²³⁹ https://eu.boell.org/sites/default/files/uploads/2013/04/syria_policy_paper.pdf

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yumuşak güce bakıldığı zaman ülkelerin değerlerine kültürlerine ve uyguladığı politikalara dayandığı görülmektedir. Yine aynı şekilde bir ülkenin yumuşak güce sahip olmasını sağlayan diğer ülkelerin örnek almış olduğu ülkede kendileri için cezbedici bir güç bulmalarıdır. AB’de askeri gücün yetersiz olmasından kaynaklı olarak yumuşak güç olarak görülmektedir. Çünkü bakıldığında AB yeteri kadar sert güç araçlarına ve güçlü(donanımlı) bir orduya sahip değildir.

Fakat bunların aksine AB’nin önemli bir ekonomiye sahip olmasıyla beraber aynı zamanda da dünyanın en büyük tek market olmasından dolayı çok önemli ve bir o kadar da etkili bir yumuşak gücü vardır. Bu nedenlerden ötürü ise birçok ülkenin (komşu ülkelerin) AB’nin koymuş olduğu kuralları kabul edip Birliğin normlarını değerlerini gönüllü bir şekilde benimseyip AB’nin bir parçası olabilmek için çabalarlar.²⁴⁰ Bakıldığında AB’nin bu kadar önemli bir gücü elinde barındırmasına ve birçok ülkenin AB’ye katılmak istemesine rağmen Avrupa Birliği uyguladığı politikalar da çok fazla bir başarı gösterememiş ve geri planda kalmıştır. Fakat meydana gelen bazı önemli olaylar sonucunda (terörizm, Ortadoğu’da varlığını sürdüren petrol savaşları gibi.) aynı zamanda Birliğe üye olan fakat ekonomik olarak güçsüz bir durumda olan ülkelerin AB’ye vermiş olduğu zararlardan dolayı radikal karar alarak daha aktif politikalar uygulamaya başlamıştır. Diğer ülkeler, Birliğe üye olan ülkelerin üzerinde bırakmış olduğu olumlu etkiden dolayı AB’yi benimsemeleri daha da kolaylaşmıştır. Ekonomik alandaki başarılarından dolayı AB diğer ülkeler üzerinde etkili bir güç sağlamış ve birliğin o ülkeler üzerinde kontrol sahibi olmasını başarmıştır.

Çalışmanın sonucunda Suriye’yi ciddi bir şekilde etkileyen göç ve terör sorunları değerlendirildiğinde AB’nin politikalarının yetersiz kaldığı görülmekte olup aynı zamanda ise AB’nin uyguladığı bu politikalar ile benimsediği değerlerin tutarlı olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle Suriye’de meydana gelen iç savaş sonrası varlığını gösteren mülteci sorununda gerekli olan politikaların kullanılmamış olması hem AB’nin bütünleşmesini tehlikeye düşürecek düzeyde bir hal almış hem de Suriye’den göç eden

²⁴⁰ Andreas Goldthau and Nick Sitter, “Soft power with a hard edge: EU policy tools and energy security”, **Review of International Political Economy**, Volume.22, No.5, 2015, s.942

mülteciler için hayatları pahasına olsa da yine de bunu göze alarak hayatlarını kurtarmak için göç etmek zorunda kalan kişiler için tehlike oluşturmuştur.

Avrupa Birliği, ortak bir politika üretmede başarısız olmuş ve bu başarısızlık kendi içinde tartışmalara sebep olmuştur. İşte bu yüzden dolayı da Birliğin geleceğinin bu anlamda sorularla dolu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. AB'ye üye olan ülkeler, ortak bir savunma ve güvenlik politikası izleyemeseler de bir AB ordusu oluşturmak için mücadele ediyorlar, bu nedenle de ordunun oluşması durumunda ne kadar başarılı olabileceği tartışılır. Sonuç olarak bakıldığında, Avrupa Birliği'nin harcadığı tüm çabalara rağmen ortak güvenlik ve savunma politikalarını tek bir çatı altında toplama da başarılı olamamıştır. Ortadoğu'ya karşı uygulanan güvenlik politikalarında da bu açıkça görülmektedir. Birlik, Arap Bahar'ını başarılı bir şekilde bitirmek istiyorsa, önce kendi değerlerini sindirmeli, daha sonrada bölge devletlerine samimiyetle yaklaşmalıdır.

Avrupa Birliği'nin Ortadoğu'ya karşı uyguladığı güvenlik politikalarına bakıldığında, Suriye örneğinde olduğu gibi ara sıra zor olsa da yer yer bölgeye yumuşak güç politikası uyguladığını görüyoruz. Birlik, bölgenin kalkınabilmesi için dış yardımlar vasıtasıyla yumuşak güç politikası uygulamaktadır. Örneğin Suriye'deki iç savaşın şiddetinin en yüksek olduğu zamanlara rağmen Fransa Şam'da bulunan Charles de Gaulle Fransız Lisesinde verilen eğitimi sonlandırmamış ve eğitime devam etmiştir. Fransız Eğitim Ajansına (Agence pour L'enseignement Français a L'étranger, AEFÉ) bağlı faaliyetlerini yürüten bu okul bugünlerde yine Şam'da Fransız öğretmenlerle birlikte eğitim faaliyetlerini devam ettirmektedirler.

Sonuç olarak AB'nin Suriye üzerinde uyguladığı yumuşak güç politikasına bakıldığında uygulanan politikalarda istenilen sonuca ulaşamadığı görülmektedir. Çünkü uygulanan bu politikalarda Avrupa Birliği üyesi ülkeleri arasında görüş birliğine varılamamış ve görüş ayrılıkları hep devam etmiştir. Görüş ayrılıklarının temelinde ise ulusal çıkarların daha öncelikli olduğu ve her devletin çıkarlarını korumak için bireysel hareket ettiği görülmüştür. Önde gelen Üye Devletlerin bireysel eylemleri, öncelikle ulusal hedeflerine ve önceliklerine dayanmaktadır. İngiltere, daha çok Brexit prosedürlerine odaklandığı için mültecilerle sorunun çözümüne katkıda bulunma konusunda isteksiz görünüyor. Almanya, kendi toprakları dışındaki askeri operasyonlara gönülsüzce katılıyor, ancak mülteci sorununun çözümünde aktif rol oynuyor. Fransa

askeri harekâta girmeye hazır, ancak tek başına hareket ederek Suriye'deki güvenlik ortamı üzerinde kalıcı bir etki sağlayamıyor. Bu tutarsızlık, bir dereceye kadar, AB'deki ana kurumların Suriye'deki askeri ve siyasi süreçleri etkin bir şekilde etkilemek için tüm araçlara sahip olmaması ve Beşar Esad'ın kaldığı bir senaryoya hazırlıksız olduğunu kanıtlanmasından kaynaklanmaktadır.²⁴¹

Ayrıca Avrupa politikalarının bağımlı olduğu görüldü, bu da AB'nin Suriye'ye yönelik daha somut bir politikası olsa bile, uygulanması için çok az yer olacağı anlamına geliyordu.²⁴²Bu çerçevede bakıldığında uygulanan yumuşak güç politikalarının başarıyla gerçekleşmemiş olması bir yana bunun yanı sıra uygulanan sert güç politikaları dâhil Suriye'de başarı sağlayamamıştır. Göç konusunda uygulanan politikaların temelinde AB sadece kendi çıkarlarını düşünmüş ve kendisini korumak için mültecileri kendinden uzaklaştırarak sorunu dışsallaştırma yoluna gitmiştir. Yine aynı şekilde terör meselesinde de AB üye ülkeleri öncelikli olarak kendi çıkarlarına ters düşen bir durum olmadığı için sessiz kalmış ve hatta AB üyesi Fransa bu duruma destek vermiştir. Terör olaylarının artık kendi ülkelerine sıçramaya başlamasıyla birlikte olaya müdahil olmaya başlamışlardır. Fakat uygulanan bu politikalar gerek yumuşak güç gerekse de sert güç bağlamında yine başarıya ulaşamamıştır.

Ortadoğu politikaları AB'nin ana odak alanı değildi. Ayrıca, AB'nin Suriye ihtilafının söylemini değiştirip daha güçlü bir pozisyon alacak ne gücü ne de araçları vardı. Bu belirleyici faktörlere rağmen, başta Suriyeliler ve aynı zamanda empatik Avrupalı uzmanlar olmak üzere AB ile ilgili kayda değer bir hayal kırıklığı yaşandı. Bir yorumcu, "Suriye, AB'nin etkisizliğinin en utanç verici örneği oldu" dedi.²⁴³

---

²⁴¹ Stankov, idib., s.1034

²⁴² Ayşe Üstünel Yırcalı, Europe And The Syrian Conflict: Policies And Perceptions, Pompaa Publication, İstanbul, 2017, s.12

²⁴³ Yırcalı, a.g.e., s.16

KAYNAKÇA

- AB'ye Genel Bakış, Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı, Erişim Tarihi: 05.11.2020 tarihinde https://www.ab.gov.tr/files/rehber/02_rehber.pdf adresinden erişildi.
- Abdujabarova, M. İngiltere'nin Uluslararası Öğrenci Politikası. 15.04.2021
- Ağca, F. Avrupa-Akdeniz Ortaklığının Politik ve Güvenlik Boyutu. 63-79. 15.02.2021 tarihinde https://www.academia.edu/43794853/AVRUPA_AKDEN%C4%B0Z_ORTAK_LI%C4%9EININ_POL%C4%B0T%C4%B0K_VE_G%C3%9CVENL%C4%B0K_BOYUTU_Yazan_Fehmi_A%C4%9ECA adresinden erişildi.
- Akdağ, Z. ve Ekici, S. (2017). Avrupa Birliği'nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç. *Birey ve Toplum*, 7(14), 33-64.
- Akdemir, E. (2018). Avrupa Birliği'nin Dış İlişkileri ve Politikası: Avrupa Birliği'nin Bütünleş(eme)mesi Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 17(2), 181-218.
- Angrist, M. P. (2013). *Politics and Society in the Contemporary Middle East*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.
- Anguelov, N.(2015). *Economic Sanctions vs. Soft Power: Lessons from North Korea, Myanmar, and the Middle East*, New York: St. Martin's press.
- Atkinson, C.(2010). Does Soft Power Matter? A Comparative Analysis of Student Exchange Programs 1980-2006. *Foreign Policy Analysis*, 6(1), 1-22.
- Ayaz, E. (2018). Avrupa Birliği Anayasalaşma Süreci ve Lizbon Antlaşması'nın Demokrasi Açığı Sorunu Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 213-224.
- Aydoğan, B. Rapor: Güç Kavramı ve Kamu Diplomasisi. 02.10.2020 tarihinde http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/guc_kavrami_ve_kamu_diplomasisi_-_bekir_aydogan-pdf.pdf adresinden erişildi.
- Baran, D. D. Avrupa Birliği Akdeniz Politikalarının Tarihsel Gelişimi. 05.02.2021 tarihinde

- Bayraklı, E. ve Keskin, K. (2017). Avrupa'nın Mülteci Krizi. Akademik İncelemeler Dergisi, 12(2), 115-136.
- Bell, E. (2015). Soft Power and Freedom under the Coalition: StateCorporate Power and the Threat to Democracy, England: St Martin's Press LLC.
- Bhutto, M. A. (2013). The Barcelona Declaration and the Role of EU in the Development of Southern and Eastern. Adam Akademi, 3(1), 63-82.
- Borchardt, K. (2010). The ABC of European Union Law, Germany: Publications Office of the European Union.
- Börzel, T. A., Dandashly, A. and Risse, T. (2015). Responses to the 'Arabellions': The EU in Comparative EU. Journal of European Integration, 37(1), 1-17.
- Chapple-Sokol, S. (2013). Culinary Diplomacy: Breaking Bread to Win Hearts and Minds”, The Hague Journal of Diplomacy. The Hague Journal of Diplomacy, 8, 161-183.
- Cicioğlu, F. ve Bayram, Y. (2019). Avrupa Birliği'nin Değerleri Çerçevesinde Ortadoğu Politikasını Anlamlandırmak: Mısır, Suriye ve Irak Örneği. Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi, 7(2), 327-360.
- Çağlar, A. Güç: Sert Güç, Yumuşak Güç ve Akıllı Güç. 20.09.2020 tarihinde <http://www.alicaglar.net.tr/StaticFiles/file/guc-sert-yumusak-ve-akilli-guc.pdf> adresinden erişildi.
- Çamır, M. (2009). Yumuşak Güç Kavramı Ve Türk Dış Politikasında Yumuşak Güç. (Yayımlanmamış doktora tezi), Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü, İstanbul.
- Çavuş, T. Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı. 17.12.2020 tarihinde <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/en/download/article-file/107654> adresinden erişildi.
- Çelik, K. E. (2016). İslam Devrimi Sonrasında İran'da Kimlik ve Dış Politika: Konstrüktivist Bir Bakış. Bölgesel Araştırmalar Dergisi, 1(1), 251-274.
- Dagci, K. (2007). The EU's Middle East Policy and Its Implications to the Region. Turkish Journal of International Relations, 6(1), 176-185.
- Dağdelen, M. D. (2020). Fransa'nın Suriye Stratejisi: SETA Yayınları.
- Dedman, M. J. (2001). The Origins and Development of the European Union 1945–95, USA and Canada: Taylor and Francis Group.

- Dellal, N. Alman Dış Kültür Politikası'nda Belirleyici Unsurlar: Çatışmasızlık Ve Yumuşak Güç / Sivil Güç - Enstitüler, Okullar Ve Diğer Aracı Örgütler. 03.09.2021 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/347389820_ALMAN_DIS_KULTUR_POLITIKASI'NDA_BELIRLEYICI_UNSURLAR_CATISMASIZLIK_VE_YUMUSAK_GUC_SIVIL_GUC_-_ENSTITULER_OKULLAR_VE_DIGER_ARACI_ORGUTLER adresinden erişildi.
- Demirel, D. (2018). Lizbon Antlaşması'nın AB'nin Kurumsal Yapısına Etkileri. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(1), 91-103.
- Dinç, C. (2018). Avrupa Birliği'nin ve Üç Büyük Üyesinin Arap Baharı'na Yaklaşımları. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(2), 1-33.
- Doğan, K.C. ve Uğur, Ö. (2018). Avrupa Birliği'nin Temel Kuruluş Mantığı Çerçevesinde Yerel Yönetimler Perspektifi: Fransa ve İngiltere Örnekleri. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 5(30), 4521-4531.
- Duff, A., Pinder, J. and Pryce, R. (2002). Maastricht and Beyond Building the European Union, USA and Canada: Routledge Press.
- Duruel, M. (2017). Avrupa Birliği Göç Politikası ve Kitleli Göç Akınları Karşısındaki Durumu. Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, 3(3), 1-12.
- Efegil, E. ve Musaoğlu, N. (2008). Demokratikleşme Bağlamında, Avrupa Birliği'nin Ortadoğu Politikası. Akademik ORTA DOĞU, 3(1), 166-174
- Ermağan, İ. ve Karcı, A. (2018). Avrupa Birliği ve Yumuşak Güç Uygulamaları. 411-437. 20 Haziran 2021 tarihinde https://www.academia.edu/38732226/AVRUPA_B%4%B0RL%4%B0%4%9E%4%B0_VE_YUMU%5%9EAK_G%C3%9C%C3%87_UYGULAMA_LARI adresinden erişilmiştir.
- Ertuğral, Y. (2013). Amerika'nın Yeni İhtiyatlı Dış Politikası ?Akıllı Güç'ün Pasifik Vizyonu. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fontaine, P.(2007). AB Nedir?, Türkiye: Brüksel Yayını.

- Gibton, D. (2013). Law, Education, Politics, Fairness: England's extreme legislation for education reform. London: Institute of Education Press.
- Goldthau, A. and Sitter, N. (2015). Soft power with a hard edge: EU policy tools and energy security. *Review of International Political Economy*, 22(5), 941-965.
- Gowland, D., Turner, A. and Wright, A. (2010). Britain and European Integration Since 1945, USA: Routledge Press.
- Grix, J. and Houlihan, B. (2014). Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012). *The British Journal of Politics and International Relations*, 16(4), 572-596.
- Guyomarch, A., Machin H. and Ritchie, R. (1998). France in the European Union. Neill Nugent, William E. Paterson, Vincent Wright (Ed.), *The European Union Series*, United States of America: Macmillan Press Ltd.
- Güleç, C. (2015). Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye'ye Yansımaları. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 81-100.
- Güller, M. A. (2014). IŞİD: Kara Terör, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Gündoğdu, M. E. (2016). Uluslararası İlişkilerde İran'in Yumuşak Güç Politikaları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Halidov, İ.(2014). Rusya'nın Yumuşak Güç Araçları. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 3(1), 37-75.
- Holguin, J. C. (2013). German 'Soft Power': From the Fall of the Wall to the 2006 World Cup. Master Thesis. The Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences of Georgetown University, Washington
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/700840> adresinden erişilmiştir.
- Hyde-Price, A. (2004). European Security Strategic Culture and the Use of Forces. *European Security*, 13(4), 323-343.
- İyiat, B. (2019). Orta Doğu'nun Kırmızı Jeopolitiği Bir Dini Terör Organizasyonu Olarak DAEŞ. *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(1), 63-79.
- Kahn, P.(2008). *The European Union (Global Organizations)*, New York: Infobase Publishing.
- Kahraman, S. (2008). Ab-Akdeniz Bölgesel Politikaları ve Türkiye'nin Uyumu. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 3(12), 1731-1742.

- Kanat, S. ve Zenginoğlu, S. (2015). Avrupa Birliği'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Yaklaşım ve Politikaları. *Rota Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(3), 20-32.
- Karadeniz, C. Ve Onur, B. (2015). İngiltere'deki Müzelerin Kültürel Çeşitlilik Politikaları ve Londra'dan Uygulama Örnekleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 12(1), 110-128.
- Karagöz, H. İngiliz Milletler Topluluğu ve İngiltere'nin AB Üyeliği. 08.04.2021 tarihinde <http://www.kto.org.tr/d/file/ingiliz-milletler-toplulugu-ve-ingilterenin-ab-uyeligi.pdf> adresinden erişildi.
- Karlık, R. ve Tonus, Ö. (2002). *Avrupa Birliği Kapısında Türkiye*, Ankara: Turhan kitabevi.
- Kavaliünaitê, S. (2011). Comparative Analysis of Concepts "Soft Security" and "Soft Power" in Eu Legislation. *Public Policy and Administration*, 10(2), 231-246.
- Kaya, E. (2016). Avrupa Birliği'nin Son Genişlemesi ve Balkan Üyeler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 213-233.
- Kaya, T. Ö. (2010). Avrupa Birliği'nin Ortadoğu Barış Sürecindeki Rolünün Analizi. *Ortadoğu Etütleri Dergisi*, 2(3), 78-106.
- Kıldıç, H. P. (2018). Avrupa Birliği'nin Ortadoğu'ya Yönelik Güvenlik Politikaları. *ANKASAM Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 152-177.
- Kıraç S. ve İlhan B. (2010). Avrupa Birliği Oluşum Süreci Ve Ortak Politikalar. *Millî Eğitim Dergisi*, 188, 191-201.
- Kıratlı, O. S. (2016). Avrupa Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası ve Üç Büyükler: Almanya, Fransa ve İngiltere. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 11(1), 207-224.
- Kilici, N.(2006). AB'de Ekonomik Bütünleşme ve Türkiye'nin Entegrasyonu. *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 39-45.
- Kocaman, M. E. (2016). Avrupa Birliği Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın Gelişimi ve Türkiye'nin Rolü. *Sosyal Bilimler Araştırmalar Dergisi*, 251-277. 22.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/273471> adresinden erişilmiştir.
- Koçak, O. ve Gündüz, R. D. (2016). Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 66-91.

- Koldaş, U. ve Köprülü, N. Avrupa-Akdeniz Bölgesinde Bütünleş(eme)me ve Demokratikleş(eme)me Süreçleri Bağlamında Kuzey Kıbrıs Örneği. 1-48. 12.02.2021 tarihinde https://yde.neu.edu.tr/wp-content/uploads/sites/142/2018/02/YDE_AvrupaAkdeniz.pdf adresinden erişildi.
- Kurt, S. (2019). Yeni Terörizm’in Geleceğin Güvenlik Ortamına Etkileri: Daeş Örneği. Akademik Bakış Dergisi, 13(25), 133-161.
- Kurtbağ, Ö. (2003). Avrupa-Akdeniz Ortaklığı: Barcelona Süreci. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 3(1), 73-92.
- Lane, P. (2013). French Scientific and Cultural Diplomacy, Liverpool: Liverpool University Press.
- Li, M. (2009). Soft Power: Nurture Not Nature. Li, M. (Ed.), China’s Emerging Strategy in International Politics, United Kingdom: Lexington books.
- Lord, G. D. and Blankenberg, N. (2015). Cities, Museums and Soft Power, Washington: The AAM Press.
- MacDonald, A. Soft Power Superpowers Global Trends in Cultural Engagement and Influence. 06.04.2021 tarihinde https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/j119_thought_leadership_global_trends_in_soft_power_web.pdf adresinden erişildi.
- Makarychev, A. (2013). Yumuşak Güç, Bölgeselcilik ve Komşuluk İlişkileri: Rekabetçi Bir Ortamda Rusya’nın Potansiyeli. Bilge Strateji Dergisi, 5(8), 37-56.
- Manners, I. (2008). The normative power of the European Union in a globalised World. Zaki Laïdi (Ed.), EU Foreign Policy in a Globalized World Normative Power and Social Preferences, USA: Taylor and Francis Group.
- Martin, Gus. (2009). Understanding Terrorism – Challenges, Perspectives, and Issues, United States of America: SAGE Publications.
- McClory, J. The New Persuaders: an International Ranking of Soft Power 04.03.2021 tarihinde https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/publications/The%20new%20persuaders_0.pdf adresinden erişildi.
- Mehmandarov, D. Bir Yumuşak Güç Olarak Uluslararası Öğrencilik. 05.04.2021
- Mor, H. (2010). Avrupa (Birliği) Bütünleşme Süreci ve Sorunları. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14(1), 499-541.

- Nirwandy, N. and Awang, A. A. (2014). Conceptualizing Public Diplomacy Social Convention Culinary: Engaging Gastro Diplomacy Warfare for Economic Branding. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 130, 325-332.
- Nye, J. (2004). *Soft Power*, New York: Perseus press.
- Nye, J. (2005). *Soft Power : The Means to Success in World Politics*, United States: PublicAffairs.
- Nye, J. (2009). *The Paradox of American Power: Why the World' Only Superpower Can't Go It Alone*, United States of America: Oxford University press.
- Nye, J. (2011). *The Future of Power*, United states of America: Perseus press.
- Oğurlu, E. (2008). Lizbon Antlaşması'ndan Sonra Avrupa Birliği. *Avrasya Etüdleri*, 34, 7-33.
- Öçal, Ş.(2018). İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı: Kültür Ve Dil. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 46-68.
- Özcan, M. (2017). Ab-Türkiye İlişkileri ve Suriye Krizi. 01.05.2021 tarihinde https://insamer.com/rsm/icerik/dosya/dosya_745.pdf adresinden erişilmiştir.
- Özdal, B. , Lizbon Reform Antlaşması'nın Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'na İlişkin Düzenlemelerinin Analizi, 12.03.2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84549> adresinden erişilmiştir.
- Özel, C. (2018). Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-27.
- Özer, M. A., Ayhan, U. ve İrdem, İ. (2017). Avrupa Birliği'nin Akdeniz Politikası ve Bölgesel Güvenlik. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 19(3), 165-184.
- Öztürk, B. (2012). Avrupa Birliği'nin İran ve Suriye Politikasının Türkiye'ye Etkisi. *Ortadoğu Analiz Dergisi*, 4(48), 39-52.
- Pace, M. (2007). Norms Shifting from EMP to ENP: the EU as a norm entrepreneur in the South?. *Cambridge Review of International Affairs*, 20(4), 660-675.
- Paçaoğlu, E. H.(2020). Balkanlarda Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Yumuşak Gücü. *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 35-69.
- Pekel, S. (2003). Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Konusunda Yapılan Düzenlemelerin Lizbon Antlaşması Sonrası Uygulama Alanları. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Pinder, J. and Usherwood, S. (2007). *The European Union: A Very Short Introduction*, United States: Oxford University Press.

- Quinale, L. (2015/2016). Italian Food Diplomacy as soft power. Master Thesis. Dipartimento di Scienze Politiche Corsodi Laurea Magistrale in Global Studies. Italy.
- Sağlam, Z. Güç Kavramı ve Ortadoğu’da Değişen Dengeler Üzerinden Güç Okuması. 12.11.2020 tarihinde <https://insamer.com/wp-content/uploads/2014/02/G%c3%bc%c3%a7-kavram%c4%b1-ve-Ortado%c4%9fuda-de%c4%9fi%c5%9fen-dengeler-%c3%bczerinden-g%c3%bc%c3%a7-okumas%c4%b1.pdf> adresinden erişildi.
- Sancak, K. (2016). Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı ve Yumuşak Güç. Ankara: Nobel Akademik yayınevi.
- Sancak, K.(2016). Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Türkiye’nin Yumuşak Gücünde Kültür Faktörü. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 2(4), 16-26.
- Scobie, H. M. (2002). Enlargement of the EU and The Treaty of Nice, Great Britain: Ashford Colour Press Ltd.
- Seeberg, P. (2012). Syria and the EU. The Crisis in Syria and the International Sanctions with a Focus on Syrian-EU Relations, Danmark: Center for Mellemøststudier.
- Sekmen, Z. S. (2018). Türkiye’ye Yönelik Değişen ve Derinleşen Tehditler: Suriye ve Irak’ta Kökleşen Daeş Terörü. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Seven, E.(2019). Yumuşak Güç ve Kültürel Diplomasi Bağlamında British Council Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Smith, H. (2002). European Union Foreign Policy What it Is and What it Does, London: Pluto Press.
- Stankov, V.(2019). The Role Of The European Union For The Settlement Of The Conflict In Syria. International E-Journal of Advances in Social Sciences, 5(14), 1032-1035
- Şahin, T. Y. (2016). Uluslararası Politikada Orta Doğu, Ankara: Barış Kitabevi.
- Şöhret, M. (2013). Avrupa Birliği’nin Güvenlik Yapılanmasının Tarihsel Gelişim Süreci ve Mevcut Durumu. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(2), 59-100.

- Tangör, B. ve Sayın, S. (2012). Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı Mı?. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 11(1), 85-118.
tarikhinde
<https://www.undef.org.tr/media/academic/pdf/b069dae70f3b404a88f926dcbc9db34f.pdf> adresinden erişildi.
- tarikhinde
<https://www.undef.org.tr/media/academic/pdf/ff268ff493cd474d86a47b5a6436fc3f.pdf> adresinden erişildi.
- Taşdemir, F. ve Özer, A. (2017). Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu. Akademik Hassasiyetler, 4(7), 53-70.
- Turan, Y. Ve Şaşkın, O. (2017). AB'ye İltica Başvurularının Değerlendirilmesinde Geri Kabul ve Güvenli Üçüncü Ülke Tartışmaları. PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(1), 47-56.
- Türker, H.(2007). Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, Ankara: Nobel akademik yayıncılık.
- Ünal, M. C. (2017). Arap Baharı Sonrası Avrupa Komşuluk Politikasının Geleceği. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 16(2), 147-170.
- Ünsal, Z. E. ve Olçar, K. (2019). Avrupa'da Radikalleşme ve DAES: DAES'in Evrilmesi ve Avrupa Güvenliğine Yönelik Tehditler. Güvenlik Stratejileri Dergisi, 15(29), 115-150.
- Üstün, M. T. (2021). İngiltere'nin Suriye'ye Yönelik Dış Politikası. Akdeniz İİBF Dergisi, 21(1), 95-106.
- Üstünel Yırcalı, A. (2017). Europe and the Syrian Conflict: Policies and Perceptions. İstanbul: Podem Yayınları.
- Veen, E. Pellise, A. D. P. Ezzeddine, N. and Napolitano, P.(2020). Band-aids, not bullets EU policies and interventions in the Syrian and Iraqi civil wars, The Netherlands : The Clingendael Institute.
- Watts, D. (2008). The European Union, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Yapıcı, U. (2015). Yumuşak Güç Ölçülebilir mi. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 12(47), 5-25.
- Yatağan, A. G. (2018). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 28(2), 69-97.

- Yazgıç, S. K. (2005). Avrupa Birliği, İstanbul: İnsan yayınları.
- Yılmaz, A. N. and Kılıçoğlu, G. (2019). Soft Power Potentials of European Union and Turkey: A Comparative Analysis. Journal of the Human and Social Sciences Researches, 8(3), 2298-2350.
- Yılmaz, S. (2008). Güç ve Politika, İstanbul: Alfa basım yayın.
- Yücel, Z. (2011). AB'nin Ortadoğu Perspektifinden Suriye Politikası. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 9(16), 85-98.
- Zürcher, E. and Linden, H. (2004). The European Union, Turkey and Islam, Amsterdam: Amsterdam University Press.
- 01 Ağustos 2021 tarihinde Suriye krizine AB'nin verdiği karşılığın etkileri | AB Türkiye (avrupa.info.tr) adresinden erişilmiştir.
- 01 Ağustos 2021 tarihinde <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria> adresinden erişildi.
- 03 Ağustos 2021 tarihinde Suriye | Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri (europa.eu) adresinden erişildi.
- 08 Ağustos 2021 tarihinde <https://www.avrupa.info.tr/tr/news/avrupa-birliginin-dis-iliskilerinde-kulturun-rolu-5018> adresinden erişildi.
- 09 Ağustos 2021 tarihinde <https://www.avrupa.info.tr/tr/eeas-news/daesle-mucadelede-abnin-adimlari-7436> adresinden erişildi.
- 10 Mart 2021 tarihinde <https://opil.ouplaw.com/page/741> adresinden erişildi.
- 24 Mart 2021 tarihinde https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-genislemesi_109.html adresinden erişilmiştir.
- 26 Ocak 2021 tarihinde <https://www.parliament.uk/globalassets/documents/commons-committees/foreign-affairs/PM-Response-to-FAC-Report-Extension-of-Offensive-British-Military-Operations-to-Syria.pdf> adresinden erişildi.
- 3 Mart 2021 tarihinde <http://presse.louvre.fr/8-1-million-visitors-to-the-louvre-in-2017> adresinden erişilmiştir.
- 3 Mart 2021 tarihinde <https://www.tou Eiffel.paris/en/the-monument/key-figures> adresinden erişilmiştir.
- 4 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.avrupa.info.tr/tr/eeas-news/daesle-mucadelede-abnin-adimlari-7436> adresinden erişilmiştir.

- 6 Şubat 2021 tarihinde <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/> adresinden erişildi.
- 9 Nisan 2021 tarihinde <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/euromed> adresinden erişilmiştir.

EKLER

EK 1. AVRUPA BÖLGESİ

Kaynak: Kahn, ibid., p.13

EK 2. ORTADOĞU ÜLKELERİ

Kaynak: (<https://www.setav.org/ortadogudaki-bolgesel-aktorlerin-musul-politikalari/>)

EK 3. 2019 DÜNYANI HER YERİNDE YAPILAN SOFT POWER 30 ANKETİ

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

EK 4. 2016 SOFT POWER 30 SIRALAMASI

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

EK 4. (Devamı)

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

EK 5. 2017 SOFT POWER 30 SIRALAMASI

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

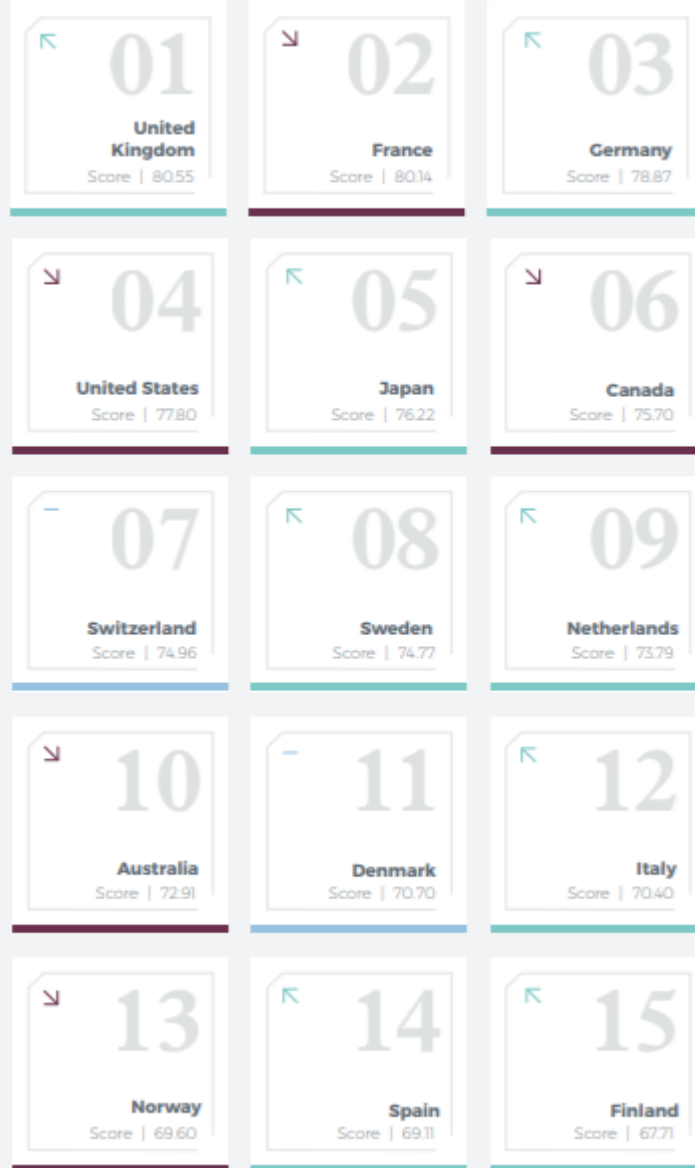
EK 5. (Devamı)

16 Belgium Score 62.80	17 Finland Score 62.37	18 New Zealand Score 61.96
19 Ireland Score 60.62	20 Singapore Score 58.55	21 South Korea Score 58.40
22 Portugal Score 54.43	23 Greece Score 52.17	24 Poland Score 51.27
25 China Score 50.50	26 Russian Federation Score 49.60	27 Czech Republic Score 48.75
28 Hungary Score 48.16	29 Brazil Score 47.41	30 Turkey Score 45.35

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

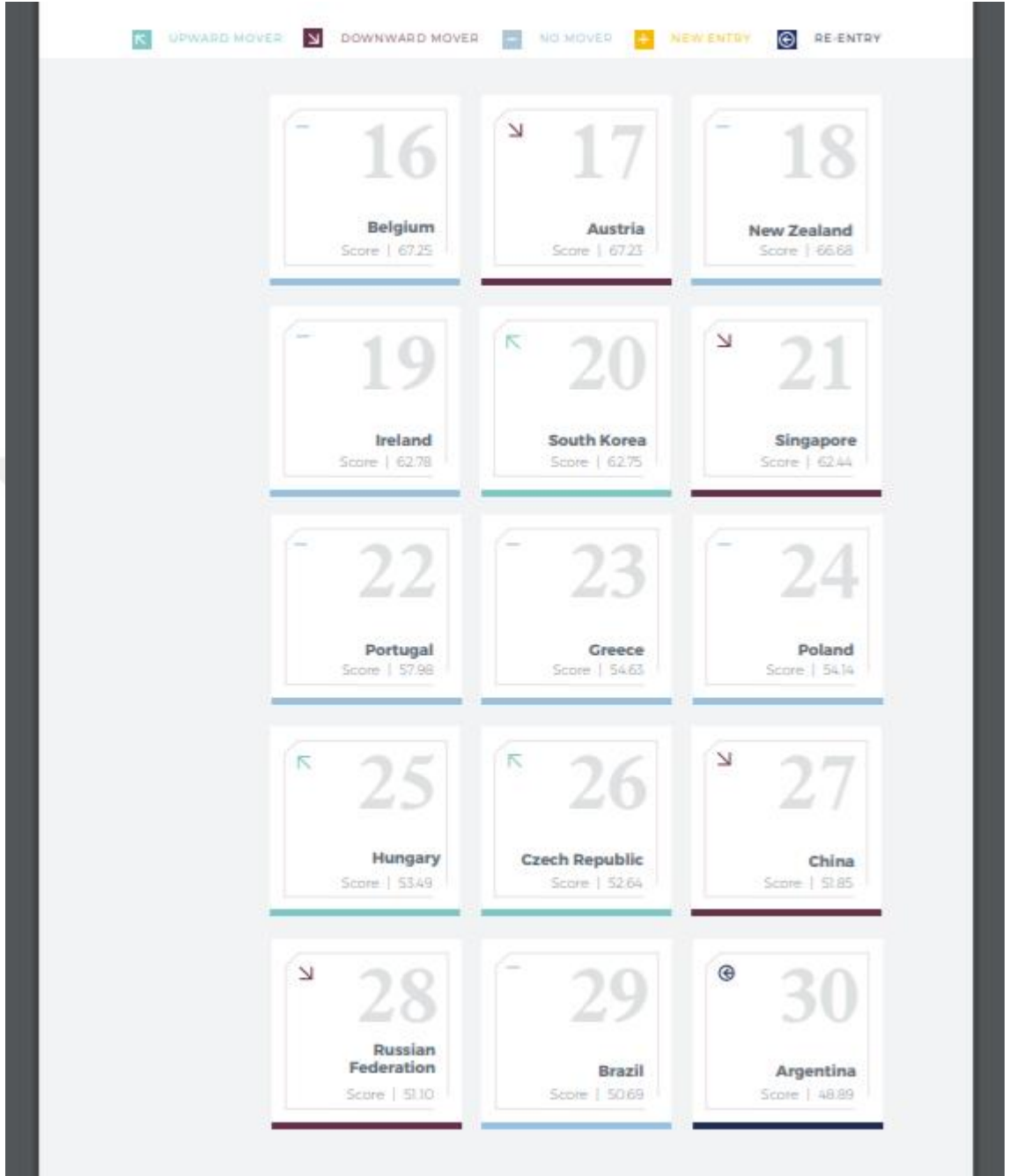
EK 6. 2018 SOFT POWER 30 SIRALAMASI

2018 RESULTS

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

EK 6. (Devamı)

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

EK 7. 2019 SOFT POWER 30 SIRALAMASI

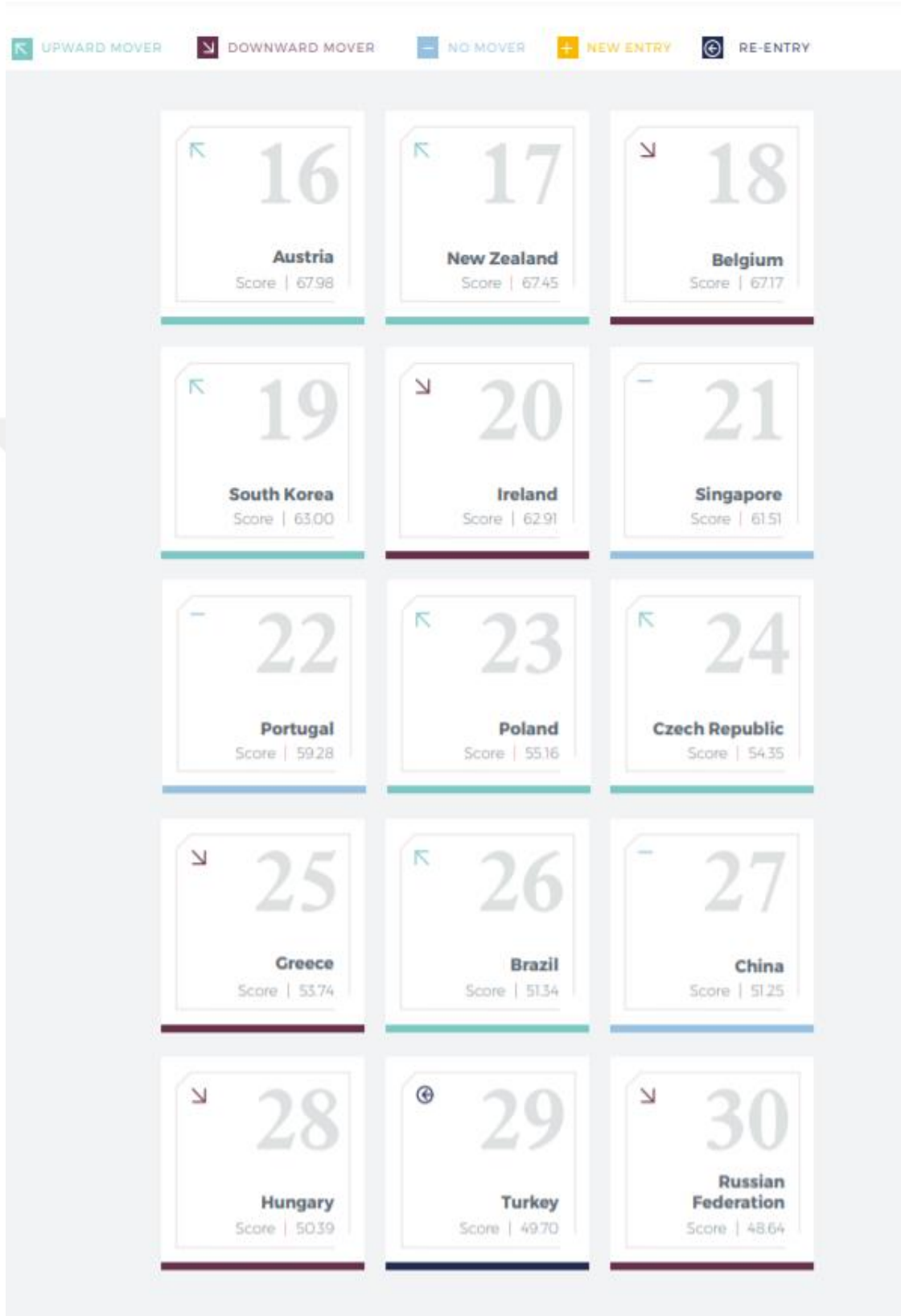
2019 RESULTS

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

EK 7. (Devamı)

Kaynak: (<https://softpower30.com/>)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Miraç YILDIRIM

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans : Eylül 2012 - Haziran 2017, Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Craiova Üniversitesi (Erasmus)

Yüksek Lisans : Ocak 2018 - Haziran 2021, Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar :

Çalıştığı Kurumlar :

Tarih : 31.08.2021